

SOTAVETERAANI KRIGSVETERANEN

N:o 3/2017 ■ Tarkastettu levikki 46 239 ■ Kesäkuun 14. päivänä 2017

Kansallisen veteraanipäivän juhlassa Lahdessa nuorilla esiintyjillä oli suuri rooli. Eturivissä (vas.) Vaula Raatikainen, Misa Vilminko ja Sofia Boussyt. Ylärivissä opetusneuvos Kristina Kaihari Opetushallituksesta, Elli Talasranta ja Kaisla Kilpilampi (s. 8). Kuva: Sotaveteraaniliiton arkisto.

Malmin lentokenttä on historiallinen paikka, sivut 22–23

**Jukka Paarma Sotaveteraaniliiton
neuvottelukunnan puheenjohtajaksi**

sivu 2

**Jukka Viinanen Tammenlehvän
Perinneliiton puheenjohtajaksi**

sivu 4

Veteraanipalkintoja viidelle ansioituneelle

sivu 11

Porlammin motista arvovanki, osa 2

sivu 20

Aku Louhimiehen "Tuntematon sotilas" valmistumassa (sivu 12)

AJANKOHTAISTA

Pääkirjoitus

Ledare

Helsingissä 14. keäskuuta 2017

Perinnetyön perimmäisten kysymysten äärellä

Sotavuodet 1939-1945 muodostavat ajallisesti vain lyhyen jakson itsenäisen Suomen 100-vuotisessa historiasa. Silti näiden kohtalon vuosien kansakunnan muistiin

jättämä jälki on pitkä. Meille on säilynyt runsaasti sotavuosista kertovaa aineistoa, tapahtumahistoriaa ja toimintatapoja. Vähintäänkin yhtä merkittävää on sotavuodet ja jälleenrakentamisen kokeneen veteraanisukupolven henkinen arvopereinne. Se on vahva perusta, johon sotien jälkeen luotettiin ja jolle edelleen voi tulevaisuutta rakentaa.

Kun me tänä päivänä mietimme, miten me voimme kaiken tämän ainutkertaisen kansallisen historiaomaisuuden säilyttää ja siirtää tuleville sukupolville, olemme tärkeiden perimmäisten kysymysten äärellä. Tätä pohdintaa ovat jo ennen meitä tehneet veteraanit, joiden kädenjälki näkyy edelleen käytännön perinnetyössä. Tästä ovat osoituksena eri puolilla maata olevat lukuisat muistomerkit ja perinnetilat, joiden aikaansaamiseksi veteraanit ovat osoittaneet esimerkillistä aloitteellisuutta. Samoin on historiikkeihin ja matrikkeleihin koottu tuhansia tarinoita kansakunnan yhteisistä ponnisteluista jälkipolvien luettavaksi.

Meidän on vain huolehdittava siitä, että nämä tarinat eivät jää pölyttymään kirjahyllyjen hämääjänä. Tarinat on tehtävä eläviksi. Miksi niitä ei voisi ottaa kouluopetuksen avuksi, lukea ja analysoida tunneilla tai muokata roolipeleiksi, kuten

jossain paikoin tiedetään tehdyn. Mahdollisuuksia on monia. Paljolti muuttuvien opetustavoitteiden maailmassa on kyse opettajien oma-aloitteisuudesta. Tätä olisi kaikin keinoin kannustettava, sillä kouluopetukseen kohdistuvat odotukset perinteiden vaalimisessa ovat suuret.

Sotiin liittyy suuria tunteita, jotka nousevat pintaan kansallisina juhlapäivinä. Vuoden kiertoa mukaillen me muistamme veteranejamme, miehiä ja naisia, talvisodan päättymisen aikoihin, kansallisen veteraanipäivänä, kaatuneitten muistopäivänä ja itsenäisyyspäivänä. Jokaiselle niistä on muotoutunut oma oikeutuksensa ja omat paikallisuuden leimaamat traditionsa. On ilahduttavaa, että nuoria on yhä enenevässä määrin saatu mukaan päivien tapahtumiin.

Jokin aika sitten olin erään kentältä löydetyn ja tunnistetun talvisodan sankarivainajan siunaustilaisuudessa. Lähiomaisten saattajajoukkoa oli runsaasti, nuorimmat sylivauvoja, vanhin kaatuneen 102-vuotias sisar. Tunnelma oli harras ja veteraanien uhrauksia kunnioittava. Tällaiset tilaisuudet kertovat yhdestä konkreettisesta perinnetyön muodosta, joka juontaa juurensa sotavuosista ja joka jatkuu pitkälle tulevaisuuteen. Sankarivainajien muisto ei himmene.

Viime vuosina on uhrattu paljon aikaa ja vaivaa veteraanien perinnetyön tulevaisuuden hahmotteluun. On havaittu, että sekä työtä että tekijöitä on paljon. Avainsanaksi on muodostunut koordinointi, sen ymmärtäminen, että kaikki voivat tehdä jotain, mutta kaikkien ei tarvitse tehdä kaikkea. Periaate pätee niin valtakunnallisella kuin paikallisellakin tasolla.

Pertti Suominen

Sotaveteraaniliiton 1. varapuheenjohtaja

Traditionsarbetet inför de fundamentala frågorna

Krigsåren 1939-1945 utgör tidsmässigt endast en kort period i det självständiga Finlands historia. Inte desto mindre är det avtryck dessa ödesmättade år efterlämnat i folkets minne långt. Åt oss har bevarats rikligt med material som berättar om kriget, historiska händelseförlopp och verksamhetsformer. Minst lika betydelsefullt är det andliga värdearbete som veterangenerationen upplevt under krigsåren och återuppbyggnadstiden. Detta utgör en stadig grund, varpå man litade under efterkrigsåren och varpå man fortsättningsvis kan bygga en framtid.

När vi i dag funderar över, hur vi kunde bevara all denna unika nationella historiska egendom och därigenom förmedla den till kommande släktled, står vi inför viktiga fundamentala frågor. Denna diskussion har redan före oss förts av veteranerna, vars händer verk fortsättningsvis kommer till synes i det praktiska traditionsarbetet. Här om vittnar talrika minnesmärken och traditionsutrymmen i olika delar av vårt land. Genom att åstadkomma detta har veteranerna uppvisat exemplarisk initiativförmåga. På samma sätt har i historiker och matriklar samlats tusentals berättelser om nationens gemensamma ansträngningar att läsa av kommande släktled.

Vi måste endast se till, att dessa berättelser inte glöms bort i dammiga bokhyllor. Historierna måste göras levande. Varför kunde man inte ta dem till hjälp i skolornas undervisning, läsa och analysera under lektionerna eller forma dem till rollspel, så som man vet att det gjorts på en del orter. I en värld där undervisningens mål ständigt förändras är det fråga om lärarnas egna initiativförmåga. Detta borde man på alla sätt uppmuntra, ty de förväntningar som riktas mot undervisning-

en i skolan beträffande traditionernas bevarandet är stort.

Krigen är förenade med stora känslor, som stiger till ytan under nationella högtidsdagar. I harmoni med årets gång ihågkommer vi våra veteraner, män och kvinnor, vid tiden för vinterkrigets slut, under den nationella veterandagen, de stupades minnesdag och självständighetsdagen. För envar av dessa har utformats sitt eget berättigande och egna lokala traditioner präglade av tillvaron. Det är glädjande, att unga i allt högre grad har engagerats i dagarnas evenemang.

För en tid sedan var jag med när en på fältet funnen och identifierad under vinterkriget avliden soldat välsignades till den sista vilan. De närmaste anhöriga var många, de yngsta spädbarn, äldst var den stupades 102-åriga syster. Atmosfären var andaktsfull och på alla sätt respektfulla veteranernas uppföringar. Dylika tillfällen återger en konkret form av traditionsarbetet, som har sitt ursprung i krigsåren och som kommer att fortsätta länge framgent. Minnet av de som gjöt hjälteblod förbleknar inte.

Under de senaste åren har mycket tid och möda ägnats åt att planera veteranernas traditionsarbete. Man har noterat, att det finns både mycket arbete och många som skall utföra detta arbete. Lösenordet har blivit koordination, att förstå, att alla kan göra någonting, men alla behöver inte göra allt. Denna princip gäller både på nationell som regional nivå.

Pertti Suominen

Finska Krigsveteranförbundets

1. viceordförande

Svensk översättning Anders Knip

Liiton neuvottelukunnalle uusi puheenjohtaja

Jukka Paarma on Sotaveteraaniliiton neuvottelukunnan uusi puheenjohtaja.

Sotaveteraaniliiton neuvottelukunnan puheenjohtajaksi on nimitetty arkipiispa emer. **Jukka Paarma**. Neuvottelukunnan aikaisempi puheenjohtaja Jukka Viinanen valittiin Tammenlehvän Perinneliiton puheenjohtajaksi ja siksi hän halusi jättäytyä tästä tehtävästä.

Jukka Paarma (74) valmistui teologian kandidaatiksi 1967, lisensiaatiksi 1970 ja väitteli teologian tohtoriksi 1980. Hän oli evankelisluterilaisen kirkon arkipiispana 1998-2010. Sotaveteraaniliiton neuvottelukunnan jäsenenä ja varapuheenjohtajana hän on toiminut vuodesta 2011.

Kulmaraudat vaihtuivat salmiakkiin - Otto-Petterin varusmiespolku etenee

Otto-Petteri Kinnusen varusmiespolku otti uuden suunnan 18. päivänä huhtikuuta. Tuolloin Vekaranjärven varuskunta jäi taakse, ja Kinnunen siirtyi Reserviupseerikouluun Haminaan. Alikersantin kulmaraudat vaihtuivat upseerioppilaan salmiakkiin. Hänestä tuli ns. jälkirukkilainen.

RU-kurssin ensimmäiset viikot koostuivat lähinnä teoriapainotteisesta opiskelusta, josta saaduilla perusteilla luotiin pohja kurssin myöhemmille opinnoille. Ensimmäinen koulutyö, maastajuoksukilpailu, oli jo kurssin aloitusviikolla. Kirjallisten koulutöiden mukaan päästiin paria viikkoa myöhemmin.

Ensimmäisessä maastoharjoituksessa harjoiteltiin perusteita käytännössä. Toisessa harjoituksessa harjaannuttiin lisäksi yhteistoiminnassa muiden aselajien kanssa.

Kurssin alkuvaiheen ohjelmaan ovat kuuluneet myös omaisten päivä sekä vierailu Maanpuolustuskorkeakouluun Helsingissä.

Kinnusen ohella 250. reserviupseerikurssin aloitti noin 650 uutta upseerioppilasta viidessä eri perusyksikössä. Kurssi 250 kantaa nimeä Kotka.

Teksti: Pertti Nieminen
Kuva: Raimo Kinnunen

Upseerioppilas Kinnunen RUK:n päärakennuksen edessä.

Käy katsomassa Sotaveteraaniliiton internet-sivut ja facebook.
www.sotaveteraanit.fi
<https://www.facebook.com/sotaveteraaniliitto>

Kolumni

Monien kasvojen mies

Kolme vuotta sitten äitini, kirjailija Laila Hirvisaari kertoi, että Ilmajoen musiikki-juhlista oli otettu yhteyttä. He olivat pyytäneet meitä kirjoittamaan libreton oopperaan, joka esitettäisiin kesällä 2017, osana Suomi 100-vuotisjuhlaa.

Vatsanpohjaa kouraisi, kun kuulin aiheen: Suomen marsalkka Carl Gustaf Emil Mannerheim. Mitä me tällaisesta suurmiehestä osaisimme kirjoittaa?

Mannerheimistä tiedetään kaikki. Lap-suus ja nuoruus, kouluajat Haminan kadettikoulussa ja Nikolai ratsuväkiopistossa. Nousu Chevalierkaartiin. Kolmekymmentä palvelusvuotta Venäjän keisarikunnassa armeijassa. Puolustusvoimien ylipäälikkyys jokaisessa Suomen itsenäisyyden ajan neljässä sodassa.

Tiedetään, että hän oli pitkä ja komea, herrasmies, aristokraatti, mutta luonteeltaan myös etäinen, joskus jopa arrogantti, kopea. Kulinaristi, joka piti ranskalaisista viineistä, rakasti matkustamista ja hevosia.

Lukuisat elämäkertakirjurit ovat yrit-

täneet luoda kuvaa Mannerheimistä. Yksi puhuu siitä, että hän oli hurmuri ja nais-tenmies, toinen kysyy, oliko hän vallan-himoinen, kulkiko päätöksissään muiden yli? Kolmas nostaa esiin syvän velvollisuu-dentunnon sekä perfektionismin.

Tiedetään, että Mannerheim piilotti elämänsä. Hän karttoi puhumasta yksityiselämästään.

Mutta millainen hän oikeasti oli?

Oopperaa kirjoittaessa oli vain arvel-tava, pääteltävä, käytettävä mielikuvitus-ta. Miltä nuoresta Mannerheimistä tuntui saada kuulla, että isä oli hummannut per-heen rahat Pariisissa ja piti katsoa vierestä, kun äiti kuihtui suruunsa. Miten hän otti sen, että tiivis sisarusparvi hajosi taivaan tuuliin ja läheisin pikkusisar Annica kuoli yksinäisenä Pietarissa, Smolnan tyttöopis-tossa. Sisaren kuolema oli yksi Mannerhei-min elämän raskaimpia iskuja.

Miltä tuntui kärvistellä opiskeluaajat köyhyydessä ja kerjätä Eno-Albertilta rahaa, epäonnistua myöhemmin aviomiehe-

nä ja isänä? Ja miltä tuntui kävellä Mikkelin kadulla, kun leskien ja sotaorpojen katseet polttivat selässä. Tunsiko hän hai-keutta, kun piti elää roolinsa mukaisesti etäisenä päällikkönä eikä voinut enää vi-heltää kauniin lotan perään?

Miltä Mannerheimistä tuntui lähet-tää kymmenet tuhannet nuoret rintamal-le tietäen, että kaikki eivät pala. Ennen kaikkea, mitä hän mietti katsellessaan näi-tä miehiä? Muisteliko hän omaa kuollutta poikaansa, kysyikö hän itseltään: ”Jos poi-kani olisi saanut elää, olisinko joutunut lä-hettämään hänetkin rintamalle. Olisinko muiden isien tavoin pelännyt poikani puo-lesta”?

Sukulaisten ja ystävien mukaan Man-nerheim oli vilkas ja iloinen, vaikka va-kavoituikin iän myötä. Hänet tunnettiin kiehtovana seuraihmisena, joka viljeli huu-moria. Hän oli erinomainen kuuntelija ja kertoja. Sekin tiedetään, että Suomen kan-san arvostaminen ja kunnioittaminen oli Mannerheimille sydämen asia. Mutta mitä

Toimittaja,
kirjailija
Eve Hietamies
toimii Sotave-
teraani-lehden
kolumnistina.

Kuva: Otaava/Jouni Harala

hän mietti, kun syntymäpäivää alettiin juhlia lipuin ja paraatein?

Loppuelämänsä Mannerheim vietti Sveitsissä. Hän teki joka päivä kävelyretken Montreux'n yläpuolella oleville rinteille ja piipahti usein Steffenin kahvilassa kaaka-olla. Painoivatko hartioita edelleen raskaat muistot vai tekikö hän lopulta mennei-syytensä kanssa sovun? Oliko mieli kaa-kaota siemaillessa vihdoinkin levollinen, an-toiko hän itselleen anteeksi ne päätökset, joiden takia menehtyi niin moni ihminen? Kukaan ei tiedä.

Eve Hietamies

Sotaveteraani Mauno Koivisto 1923-2017

Presidentti Mauno Koiviston elämä kulki rintarinnan isänmaamme kohtaloiden ja menestyksen kanssa.

Hän oli turkulaisen puusepän poika, työmies, tohtori, pankinjohtaja, pääministeri, presidentti sekä puoliso ja perheenisä.

Sotaveteraaneille Mauno Koivisto oli aseveli, Suomen ensimmäinen Kunniaveteraani ja Suomen veteraaniliittojen valtuuskunnan kunniapuheenjohtaja.

Koivisto oli Suomen Sotaveteraaniliiton ja Rintamaveteraaniliiton jäsen. Veteraaniliittojen

Veteraaniliittojen puheenjohtajat (vas.) Juhani Saari, Sotainvalidien Veljesliitto, Erkki Heikkinen, Suomen Sotaveteraaniliitto ja Matti Louekoski, Rintamaveteraaniliitto laskivat seppeleen Helsingin Tuomiokirkossa.

Arkkua kantoivat Tuomiokirkosta autoon pääesikunnan päällikkö (vas. edessä) vara-amiraali Kari Takanen, maavoimien komentaja, (oik. edessä) kenraaliluutnantti Seppo Toivonen, puolustusvoimien sotatalouspäälikkö, kenraaliluutnantti Kyösti Halonen, puolustusvoimien strategiapäälikkö, kenraaliluutnantti Timo Kivinen, merivoimien komentaja, vara-amiraali Veijo Taipalus, ilmavoimien komentaja Kim Jäämeri, logistiikkalaitoksen johtaja, kenraalimajuri Timo Rotonen ja puolustusvoimien operaatiopäälikkö, kenraalimajuri Eero Pyötsiä. Arkun edessä kulkivat puolustusvoimain komentaja Jarmo Lindberg ja Rajavartiolaitoksen päällikkö kenraaliluutnantti Jaakko Kaukanen.

puheenjohtajat laskivat Tuomiokirkossa yhteisen havuseppeleen Kunniaveteraani Mauno Koiviston arkulle.

Mauno Koivisto piti läpi vuosikymmenten säännöllisesti yhteyttä aseveljiinsä. Hän osallistui usein myös liittojen kokouksiin ja juhliin. Veteraanit arvostivat suuresti hänen läsnäoloaan ja tukeaan veteraanityölle.

Kunniaveteraani pelasi rintamavuosista lähtien säännöllisesti lentopalloa. Hän osallistui Sotaveteraaniliiton lentopallokisoihin Helsingin piirin joukkueessa 1990- ja 2000-luvulla.

Mauno Koivisto oli taitava sanankäyttäjä kirjoittajana ja puhujana. Näin hän puhui 24. huhtikuuta 2003 Vevan juhla-kokouksessa, joka oli samalla Tammenlehvän Perinneliiton perustamiskokous.

”Sota on niin ankara kokemus, ettei sitä ensi alkuun halukkaasti muisteltu. Nuoltiin haavoja. Mutta sitten veteraanit alkoivat kokoontua, muistella, järjestä-

tyä. Menetyksiä surtiin, oltiin allapäin, mutta todettiin myös, ettei tässä loppujen lopuksi kuitenkaan hullummin käynyt: jäi isänmaa, tosin kolhittu, mutta elinkelpoinen. Katkeruus teki tilaa toivolle. Luottamus omiin voimiin vahvistui.

Sotien päätyttyä monet olivat sitä mieltä, että helpompikin tie olisi ollut kuljettavissa, että sotaan joutuminen olisi voitu kokonaan välttää. Itse olin silloin ollut pienenä mutterina koneessa, joka toimi, välillä yski, mutta toimi. Ei minulle silloin, eikä myöhemminkään herrojen kirjoja lukiessani syntynyt sitä käsitystä, että toisin toimimalla olisi parempaan lopputulokseen päädytty. Tärkeintä oli, että sota ei kulkenut maamme yli, että kohtuullinen yhteishenki säilyi ja että maan johto säilytti harkintaa ja toimintakykynsä”.

Erkki Heikkinen
Sotaveteraaniliiton
puheenjohtaja

AJANKOHTAISTA

Toiminnanjohtajalta

Verksamhetsledaren har ordet

Helsingissä 14. keäskuuta 2017

Lukujen takana on elämää

Veteraanivaikuttamisen kevään kiertoon kuuluu Valtiokonttorin raportti veteraanien kuntoutus- ja palvelurahojen palauttamisesta edelliseltä vuodelta. Kuntoutukselta palautti 72 kuntaa yhteensä 392 733,69 euroa

ja palvelumäärärahoista 60 kuntaa 625 695,01 euroa. Suurin palautus kuntoutuksista oli Turussa, 109 264,64 euroa ja suurin palveluissa Helsingissä, 352 179,75 euroa. Näiden kahden kunnan palautus on kokonaispalautuksesta 45 %. Molemmissa kunnissa palautusta voi pitää veteraanien etuuskien kannalta suurena epäonnistumisena. Palautusuutinen saa runsaasti julkisuutta ja se puolestaan antaa monelle vaikuttajalle mahdollisuuden antaa, että lisävaroja ei tarvita, kun aikaisempiakin varoja palautetaan eikä käytetä. Palautuneet määrärahat käytetään kuitenkin veteraanien hyväksi.

Kuntatoimijat tekevät työtään äärimmäisen tarkasti. Esimerkiksi Oulu palautti 5,27 euroa saamastaan 689 774,82 euron kuntoutusmäärärahasta.

Monen kunnan työntekijällä on kielto ylittää valtiolta saatua määrärahaa. Siksi on aika luonnollista, että vuosittain on palautussumma.

Kuntaihmiset vetoavat yleisesti veteraanien kuolemiseen, joka onkin vuosittain noin 18 %. Määrä on suunnilleen sama koko maassa ja näin samanlainen olosuhde kaikille.

Olemattoman huomion ovat saaneet ne kunnat, jotka ovat käyttäneet kaikki varat ja mahdollisesti vielä omia varojaan. Kaikki kuntoutukselta käyttäneitä kuntia oli 111 ja palveluvarat käyttäneitä kuntia 149. Heiltä tulee kysyä, paljonko he olisivat tarvinneet lisää varoja, mikäli he olisivat hoitaneet kuntoutuksen ja palvelut veteraanien tarpeiden mukaisesti. Tästä muodostuisi oikea kuva veteraanimäärärahojen määrän arviointiin.

Valtio lähetti miehet sotaan. Valtion on hoidettava kaikkien veteraanien vanhuudenturva. Suomen Sotaveteraaniliitto ja Rintamaveteraaniliitto esittivät Rintamaveteraaniasiain neuvottelukunnalle, että valmistellaan lakiesitys, jolla kaikille sotien 1939-1945 tunnuksen omaaville veteraaneille toteutetaan samanlaiset avopalvelut kuin mitä sotainvalideille sotilasvammalain mukaan korvataan.

Näin kuntakentän olisi yksinkertaisempi toimia kaikkien sodissa olleiden veteraanien hyväksi, toiminnot tehostuisivat ja loppuisivat tarpeettomat palautukset.

Markku Seppä
Toiminnanjohtaja

Liv finns bakom siffrorna

Till vårens information angående skötsel av veteranerna hör Statskontorets rapport angående returneringen av medel reserverade för rehabilitering och service åt desamma för föregående år. Av rehabiliteringspengarna returnerade 72 kommuner totalt 392 733,69 euro och av servicepengarna 60 kommuner 625 695,01 euro. Den största summan rehabiliteringsmedel kom från Åbo, 109 264,64 euro och den största angående service från Helsingfors, 352 179,75 euro. Dessa två kommuners återbetalning utgör 45% av alla returnerade medel. Beträffande båda kommunerna kan returneringen ur veteranernas synvinkel anses vara ett stort misslyckande. Nyheten angående returen får riktigt med uppmärksamhet och detta i sin tur ger många höjdare möjligheten att säga, att inga tilläggsanslag behövs, emedan också ursprungliga anslag returneras och icke utnyttjas. Returnerade anslag används dock till veteranernas förmån.

Arbetarna i kommunerna utför ytterst noggrant sitt arbete. Som exempel returnerade Uleåborg 5,27 euro av sitt rehabiliteringsanslag på 689 774,82 euro. Funktionärerna i många kommuner är förbjudna att överskrida anslagen erhållna av staten. Därför är det ganska naturligt, att varje år returneras någonting. Kommunernas representanter hänvisar allmänt till antalet dödsfall bland veteranerna, vilket på årsnivå är ca.

18%. Förhållandet är ungefär det samma i hela landet och situationen likartad för alla.

De kommuner, som har utnyttjat alla anslag och möjligen också egna medel, har erhållit föga uppmärksamhet. Antalet kommuner som utnyttjat alla rehabiliteringsanslag var 111 och kommuner som utnyttjat serviceanslagen 149. Dem borde man fråga, hur mycket större anslag borde de ha fått, om de hade skött rehabiliteringen och servicen i enlighet med veteranernas behov. På detta sätt skulle man få en rättvis bild för att uppskatta rehabiliteringsanslagens storlek.

Staten sände männen ut i krig. Staten bör sköta om alla veteraners ålderdomsskydd. Finlands Krigsveteranförbund och Frontveteranförbund hemställer till kommitén för Frontveteranären, att man förbereder ett lagförslag, vilket skulle ge alla veteraner som innehar emblem för deltagande i krig 1939-1945 liknande service som krigsinvaliderna beviljas enligt krigsskadelagen. På detta sätt skulle det vara enklare för kommunerna att verka till förmån för alla veteraner som deltagit i våra krig. Åtgärderna skulle bli effektivare och de onödiga återbetalningarna skulle upphöra.

Markku Seppä
Verksamhetsledare
Svensk översättning Anders Knip

Jukka Viinanen Tammenlehvän Perinneliiton puheenjohtajaksi

Tammenlehvän Perinneliitto ry:n vuosikokous pidettiin Pasilassa 26.4.2017 **Pertti Suominen** johtaessa puhetta. Vuosikokousjärjestykseen kuuluvien sääntömääräisten asioiden lisäksi tehtiin muutoksia liiton hallituksen kokoonpanoon niin puheenjohtajan kuin hallituksen jäsentenkin kohdalla.

Liiton pitkäaikainen puheenjohtaja, maaherra emeritus **Eino Siuruainen** ilmoitti, ettei ole enää käytettävissä. Hän on toiminut liiton puheenjohtajana aina liiton perustamisesta asti oltuaan sitä ennen merkittävästi edesauttamassa liiton perustamista. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin

vuorineuvos **Jukka Viinanen**. Hänen henkilökohtaisena varajäsenenään jatkaa YTM **Anneli Taina**. Muiksi jäseniksi valittiin (varsinainen/varajäsen) lääkitäkenraalimajuri **Timo Sahi**/varatuomari **Jari Rantala**, ekonomisti **Matti Niemi**/diplomi-insinööri **Yrjö-Pekka Rautalahti**, kenraaliluutnantti **Paavo Kiljunen**/pääsihteeri **Juha Tammi-kivi**, professori **Aura Korppi-Tommola**/lastentarhanopettaja **Tuija Saura**, ministeri **Matti Louekoski**/puheenjohtaja **Juhani Saari**, valtiotieteiden maisteri **Klaus Halla**/ylivohtaja **Riit-**

ta Kaivosoja, maakuntaneuvos **Kimmo Kajaste**/prikaatikenraali **Hannu Luotola** ja kontraamiraali **Timo Junttila**/prikaatikenraali **Kim Mattsson**.

Lisäksi Tammenlehvän Perinneliiton hallitukselle annettiin valtuudet erityisen nimitysvaliokunnan perustamiseksi. Sen tehtävänä on tehdä vuosikokoukselle esitys hallituksen puheenjohtajasta, hallituksen jäsenistä ja tilintarkastajista. Esitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Pekka Holopainen
Kirjoittaja on Tammenlehvän Perinneliiton toiminnanjohtaja

Suomen veteraaniliittojen valtuuskunnan (Veva) puheenjohtaja Juhani Saari luovuttaa Vevan suuren teräslautasen ja siihen liittyvän kunniakirjan Eino Siuruaiselle (vas.) kiitoksena hänen toiminnastaan Tammenlehvän Perinneliiton ensimmäisenä puheenjohtajana.

Puolustusvoimain lippujuhlapäivän valtakunnallinen paraati järjestettiin 4.6. Helsingissä. Veteraanijärjestöjen lippulinnaa johti Helsingin seudun sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja Rauno Loukkola. Kuva: Juhani Kandell/SA-kuva

Sotaveteraaniliiton toimisto on suljettu 3.–28.7.2017 henkilökunnan lomien vuoksi.

Kesä-, heinä- ja elokuussa liiton toimisto on avoinna perjantaisin kello 8.30 – 15.00, muina päivinä kello 8.30 – 16.00.

Tarvittaessa voitte ottaa yhteyttä:
toiminnanjohtaja Markku Seppä puh. 0400 921 332 tai
sosiaalisihteeri Anni Grundström puh. 040 822 3998

Henkilökunta toivottaa lehtemme lukijoille aurinkoista kesää.

Sotaveteraaniliitto muistaa

Olavi Lintula 1913-2017

Kauppias Olavi Lintula kuoli 29.3.2017 Järvenpäässä 104-vuotiaana. Hän oli syntynyt tilallisen poikana Hämeessä Lammilla

10.3.1913. Olavin ollessa 20-vuotias perhe muutti vuonna 1933 Hämeestä Tuusulan pitäjän Järvenpään kylään, mistä Jalmari-isä osti kaupan.

Asevelvollisuuden Olavi suoritti vuosina 1934-35 Viipurissa KTR 2:ssa. Hän sai erikoiskoulutuksen tiedustelualiupseeriksi. Olavi Lintula kuului Tuusulan tykistöön 2/KTR 4, jonka miehet kuljetettiin Johanneksen pitäjään vahvistamaan asemia Marjapellonmäelle Karhulan kylään. Talvisodassa Olavi kuului tykistöpatterin tulenjohtueeseen, jonka tehtävänä oli tähtystää ja antaa esikuntapatterille maalitietoja. Erityisen kylmän talven ankarissa olosuhteissa Suomea puolustettiin

sisukkaasti vuoden 1940 helmikuuhun saakka, mutta sitten koitti perääntymisvaihe yli Viipurinlahden. Aivan talvisodan loppuvaiheessa osa Olavin tulenjohtueesta komennettiin Vilaniemeen. Siellä Olavi haavoittui 9.3.1940, kun kuuden tuuman ammus iskeytyi teltan viereen. Vasemmasta silmästä meni näkö ja vasemmasta korvasta kuulo. Olavi pystyi tästä huolimatta auttamaan haavoittuneen patterin päällikön ja menehtyneen tulenjohtueen vänrikin kuljettamisessa JSP:lle. Olavi Lintulan kotiutus talvisodasta tapahtui vasta 27.7.1940, koska patterin upseerit ja aliupseerit määrättiin vielä vartioimaan rajaa Miehikkälään ja Vaalimaalle.

Olavi lähti jatkosotaan kesäkuussa 1941 1/Rask. Psto 22:ssa, jossa toimi patterin vääpelinä. Taistelu- ja puolustuspaikkoina olivat Itä-Karjalassa esim. Äänislinna, Karhumäki ja Maaselkä sekä Karjalan kannaksella esim. Tali, Ihantala ja Viipuri. Siviiliin Olavi pääsi ylivääpelinä syksyllä 1944.

Välirauhan aikana 1940 Olavi oli tutustunut tulevaan vaimoonsa Esteriin. Kesällä 1945 he avioituivat ja perustivat kaupan Mäntälän Ohkolaan. Vuonna 1951 valmistui Järvenpäähän oma liike- ja asuintalo, jossa Esteri ja Olavi toimivat kauppiaina vuoteen 1978 eli eläkkeelle siirtymiseensä asti.

Yksi Olavin pitkän iän salaisuuksista oli varmaan liikunta.

Hän kuului ukkojumpparyhmään vielä pitkästi yli 90-vuotiaana. Nuoruudessa hiihto ja suunnistus olivat mieluisia lajeja.

Olavi toimi aktiivisesti Järvenpään sotaveteraaniyhdistyksessä, missä hänellä oli mieluisa ystäväpiiri. Myös paikallisten sotainvalidien ja reserviläisten joukkoihin hän kuului kunniajäsenenä.

Vuoden 2014 itsenäisyyspäivänä Olavilla oli kunnia 101-vuotiaana osallistua presidentin juhla vastaanotolle. Tuon kutsun ja juhlan kokonaisuudessaan Olavi koki hänelle, sotaveteraanille, osoitetuna arvokkaana kiitoksena.

Ulla Sares

Kirjoittaja on Olavi Lintulan tytär

Pentti Perttuli 1916-2017

Lännen Tehtaiden perustaja ja erämaasodan taitaja

Maanviljelysneuvos, agronomi Pentti Perttuli kuoli 23.5.2017 Laitilassa 101 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt Hausjärvellä 13.3.1916.

Pentti Perttuli eli monta rikkasta elämänvaihetta. Nuoruudessaan hän näki itsenäistyneen Suomen kasvun ja koki talvi- ja jatkosodan. Valmistuttuaan agronomiksi hän oli perustamassa suurta teollisuuslaitosta, Lännen Tehtaita.

Perttulin johdolla rakennettiin mittava konepajatuotanto ja kehitettiin sokerijuurikkaan viljelyä sekä jatkojalostusta.

Sotilasarvoltaan Perttuli oli majuri. Pentti Perttulin johtamistapa oli: ei keppiä eikä irtisanomisia, vaan kannustusta. Esi-merkin voima oli hänen vahvuutensa.

Eläkkeelle jäätyään Perttuli jatkoi jo sodassa aloittamaansa veteraaniperinteen keräystyötä. Tarkat muistiinpanot ja valokuvat olivat tässä apuna.

Perttulin sydäntä lähellä oli maanpuolustustyö. Hän oli 1986 perustetun Rukajärven suunnan historiikkitoimikunnan jäsen. Tämän työn tuloksena hän tuli tunnetuksi *Rukajärven tie* -eloku-
kuvan myötä. Hänen ehdotuksesta Lieksan keskustasta itään kulkeva sodan aikainen huoltotie nimettiin Rukajärven tieksi.

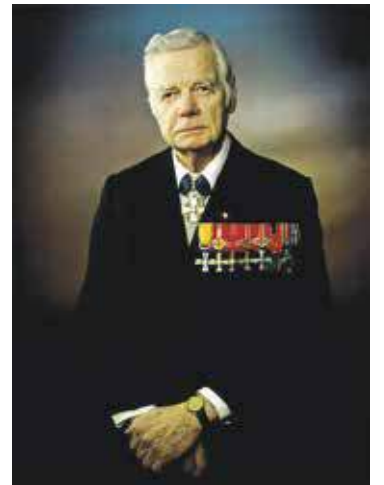
Rukajärven suunnan historiikkitoimikunta päätti keräystyönsä 1993, mutta Pentti Perttuli halusi jatkaa perinnetiedon keräystä. Hänen aloitteestaan

perustettiin 2009 Rukajärven suunnan historyyhdistys ry.

Perustetun yhdistyksen ja sen Rukajärvi-keskusten työn tuloksena on yli 100 000 sivua käsittävä aineistokokonaisuus. Tähän kuuluu pääosin veteraanihaastatteluja ja valokuvia.

Tauno Oksanen, Martti Soikkeli, Tenho Tikkanen, Antti Tuuri

Kirjoittajat ovat Pentti Perttulin ystäviä ja Rukajärven suunnan historyyhdistyksen jäseniä.

Antti Savela 1922-2017

Metsänhoitaja, sotaveteraani, res. majuri Antti Savela kuoli 1.5.2017 Jyväskylässä. Hän syntyi Tampereella 14.8.1922. Hän liittyi 16-vuotiaana suojeluskunnan koululaiskomppaniaan. Kesällä 1939 komppania osallistui panssarikiviesteiden rakentamiseen Vuoksen eteläpuolella. Talvisodan alussa hän oli Tampereella torjumassa vihollispommikoneiden hyökkäyksiä. Kesäkuussa 1941 Antti Savela liittyi vapaaehtoisena Tampereen suojeluskunnan Reino Reiskan johtamaan Jääkärikomppaniaan. Eversti Pajarin käskystä 18.D perustettu 150 miehen komppania koostui tamperelaisista edustusurheilijoista ja Tolvajärvellä kunnostautuneista miehistä.

Jatkosodan hyökkäysvaihe vei asevelvollisuutta suorittamattoman 19-vuotiaan Savelan polkupyöräjäkärinä taistellen halki Karjalan kannaksen.

Asemasotavaiheen alussa Savela pääsi ilmavoimien apumekaanikkokurssille Uttiin. Kurssin priimiksenä ja alikersanttina Savela aloitti lentomekaanikon työt Luonetjärvellä. Elokuussa 1942 Antti Savela sai komennuksen RUK:n kivääri-
linjalle. Joulun jälkeen vänrikki Savela oli jälleen Leningradin porteilla JR 27:ssä.

Syyskuussa 1943 haettiin halukkaita reservinupseereita Ilmavoimien tähtystäjäkurssille. Tammi-kuun lopussa 1944 Antti Savela oli sotavalmis pommikonetähtystäjä. Kaksimoottorikurssin käytyään Savela aloitti pommikonelennot DB-3:n tähtystäjänä Pommituslentolaitos-
vue 46:ssä.

"Suojeluskunnassa opitut tiedot ja taidot antoivat meille ratkaisevat alkuevät, että pärjättiin yksilöinä ja joukkoina sodan kurimuksessa. Pidet-
tiin Suomi yhä itsenäisenä", toisti Antti Savela monet kerrat rauhan vuosina.

Antti Savela valmistui metsänhoitajaksi 1948. Aluksi hän oli piirimetsänhoitajana ja 1964 hän siirtyi Peltos Oy:n metsäjohtajaksi yhtiön rakentaessa uudet tehtaat.

Syksyllä 1975 hänet kutsuttiin puutoimialan johtajaksi VAPOLle, jossa hän toimi eläkkeelle siirtymiseensä 1984 asti.

Reservin majuri Antti Savelalle maanpuolustusasiat olivat erityisen tärkeitä. Hän oli aktiivinen toimija sotalentäjien "Pilvenveikot" -kerhossa, 18.D asevelitapaamisissa ja Pajarin Poikien Perinneyhdistyksessä ja tuttu näky monissa sotaveteraanitapahtumissa. Antti Savelalla oli loppuun asti terävä muisti ja kertojan lahja.

Sotaveteraani Savela osallistui innolla myös asevelvollisten kutsuntatilaisuuksiin ja kouluvierailuihin Keski-Suomessa viime talvenakin. Vielä helmikuussa hän oli tasavallan presidentti Niinistön ja rouva Haukion kahvipöytäseuran Pajarin Pojat -näyttelyn avajaisissa Tampereella.

Metsänhoitaja Antti Savelaa jäi kaipaamaan kolme tyttärtä ja poika perheineen sekä laaja ystäväpiiri.

Pekka-Juhani Kuitto

Metsänhoitaja ja Antti Savelan ystävä

Puolustusvoimain lippujuhlapäivänä 4.6.2017 myönnettyt kunniamerkit

1. luokan Vapaudenristi rintatähtineen

Takanen Kari Juhani, vara-amiraali

1. luokan Vapaudenristi

Laatikainen Pertti Olavi, priikaatikenraali

2. luokan Vapaudenristi

Anttalainen Jari Olavi, eversti

3. luokan Vapaudenristi

Karnio Teemu Kristian, apulaisosastopäällikkö
Maaluoto Marko Tapio, majuri
Savolainen Arja Kaarina, ylitarkastaja
Uusi-Erkkilä Isto Juha Tapio, lääkintämajuri

4. luokan Vapaudenristi

Jantunen Saara Ilona, tutkija
Karanko Pekka Yrjö Juhani, teknikkokapteeni
Karlsson Jani Johannes, kapteeni
Oksanen Immo Martti, teknikkokapteeni

1. luokan Vapaudenmitali

Berg Jarno Ilmari, ylikersantti
Löfström Jari Tapani, ylikersantti
Pesonen Antto Viljami, vääpeli

Vapaudenristin 1. luokan ansiomitali

Pasanen Arto Armas, varastomies

AJANKOHTAISTA

Sotaveteraaniliitto onnittelee

Arvo Pusa 100 vuotta

Savitaipalelainen talvi- ja jatkosodan veteraani Arvo Pusa saavutti 100 vuoden merkkipaalun 12.4.

Päivänsankari yritti ohittaa merkkipäivänsä huomaamattomasti, mutta onnistui siinä perin huonosti, sillä onnitteluja satoi

aina tasavallan presidentiltä lähtien. Omakotitalossaan asuvan veteraanin kotiin saapui myös Savitaipaleen Sotaveteraanien lähetystö, joka löysi Pusan puukasan vaiheilta. Hän oli juuri pätkimässä ja pilkkomassa ranteen vahvuisia rankoja klapeiksi, joilla on mukava lämmittää uunia talvipakkasilla. Suomen siniristilippu liehui taustalla juhlistamassa merkkipäivää.

Kaikki ihmiset, erityisesti nuoriso, tarvitsevat kannustavia esimerkkejä. Voiko kukaan kuvitella löytävänsä oivallisempaa, kuin terveellistä liikuntaa päivittäin harrastavan 100-vuotiaan sotaveteraanin, joka nuoruutensa päivinä oli turvaamassa isänsä itsenäisyyttä?

Pentti Pylkkö

Savitaipaleen Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja

Unto Siukonen 100 vuotta

Unto Viljam Siukonen syntyi Vampulassa 3.7.1917 ja eli lapsuutensa yhdessä muurari-isän,

isosiskon ja kaksoissisko Helgan kanssa. Äiti kuoli kaksosten ollessa 5-vuotiaita. Sota kutsui Untoa kolmesti ja kolmesti hän myös haavoittui. Hän avioitui Lyyli Saarron kanssa 1945, ja he saivat kaksi lasta. Koti ja maatala perustettiin Pöytyälle. Työtä tehtiin uutterasti. Puolison kuoltua Unto vieraili veteraanien kuntoutustuen turvin säännöllisesti Lamminniemen Veljeskodissa Somerolla. Myöhemmin hän muutti sinne omasta tahdostaan kokonaan. Jos Taivaan isä suo, heinäkuussa juhliitaan 100-vuotista Unto-pappaa.

Teksti: Tarja Mäki-Punto-Ristanen, tyttärentytär
Kuva: Minna Majuri-Kiiski

Toivo Ala-Seppänen 100 vuotta

Kauhajokelainen Toivo Ala-Seppänen täytti 11. toukokuuta 100 vuotta. Syntymäpäiviä vietettiin hänen kotonaan Hyypässä. Hyväntuulinen ja tyytyväinen Toivo

on kiitollinen siitä, kuinka hyvin asiat Suomessa on.

– En minä tiedä oikeastaan mitään huonoa aikaa. Se oli vain ihanaa, kun pääsi vapauteen sieltä sodasta, hän tuumaa.

Sota-ajat ovat Toivolla hyvin muistissa. Toivo on ollut rintamalla niin talvisodassa kuin jatkosodassakin. Lisäksi hän oli ajamassa saksalaisia pois pohjoisesta jatkosodan jälkeen.

Toivo on miettinyt useasti, miten kiitollinen saa olla siitä, että itse selviytyi rintamalta täysin haavoittumatta.

– En saanut kirpun kipua, mutta likeltä meni välillä, hän naurahtaa.

Teksti ja kuva: Reetta Pitkäkoski
Kauhajoki-lehti

Mirjam Ruuska 100 vuotta

Mirjam Ruuska, os. Vesterinen, syntyi Kannonkoskella 11.5.1917.

Hän työskenteli ennen sotia sanomalehti Keskisuomalaisen konttorissa.

Hänen ja Toivo Ruuskan häitä piti juhlia juhannuksena 1941, mutta jatkosodan sytyttyä Toivo joutui lähtemään sotaan. Heidät vihittiin samana syksynä.

Mirjam ilmoittautui rintamalotaksi, ja pääsi samalla lähemmäs sulhastaan. Hänet sijoitettiin SVL 6:n esikuntatoimistoon

Viipuriin. Mirjam kertoo, että toimistossa lottia kohdeltiin kuin sotilaita, lotta-asussa piti esiintyä ja asennossa seisoa, kun esimiehet puhuttelivat. Sotien päätyttyä hänestä tuli Kivijärven Puralankylälle maatalon emäntä Ruuskan taloon. Mirjam Ruuska on Kivijärven vanhin asukas. Tasavallan presidentti on myöntänyt hänelle SVR MI -mitalin.

Markku Hakanen

Martti Latvala 100 vuotta

Martti Latvala juhli 100-vuotisuutensa lähipiirin kanssa syntymäpäivänään 25.5.

Ilmajoelta kotoisin oleva Martti Latvala tuli Viitasaarelle vuonna 1941, kun Vaasan piirin liikkuvan poliisin työ vaihtui työhön maaseudulla. Poliisi hoiti 1940–60 -luvulla mm. kylän haastehommat, ulosoton, veronperinnän, henkikirjoitukset, kuunteli ihmisten huolia ja edusti tarvittaessa oikeudessa.

Sotavuosina Latvala toimi sotapoliisikomppanian rikoskuulustelijana Laatokan Karjalassa. Kun hänet siirrettiin reserviin vuonna 1944, hän oli väapeli ja palkittu useilla ansio- ja urhoollisuusmitaleilla.

Poliisin työstä hän jäi eläk-

keelle vuonna 1976. Martti Latvala asuu Viitasaaren keskustassa rakentamassaan omakotitalossa. Puoliso Vieno nukkui pois vuonna 2014. Perheeseen syntyi kolme lasta. Urheilullisen Latvalan arkeen kuuluu yhä urheilu. Hän osallistui aktiivisesti veteraanija reserviläisjärjestötyöhön ja on muun muassa Viitasaaren Reserviläisten perustajajäsen.

Keskittien kodissa on arvo paikalla tasavallan presidentti Sauli Niinistön onnittelekirje 100-vuotiaalle, jota Latvala kovasti arvostaa.

Mari Waali

Aarno Strömmer 90 vuotta

Liittomme kunniapuheenjohtaja Aarno Strömmer täyttää 6. syyskuuta 90 vuotta. Juhltaa vietetään perhepiirissä.

Valtiotieteen tohtori, professori Aarno Strömmer toimi kotikaupunkinsa Tornion kaupunginjohtajana 1963-1973, asuntohallituksen tutkimus- ja suunnitteluosaston johtajana 1973-1984 ja ministerinä Keijo Liinamaan virkamieshallituksessa 1975.

Hän on toiminut sosiaalipoliitiikan dosenttina Helsingin yliopistossa ja väestötieteen dosenttina Oulun yliopistossa.

Kunniapuheenjohtaja Aarno Strömmer on ollut merkittävä veteraanivaikuttaja alueellisella ja valtakunnallisella tasolla. Pohjois-Pohjanmaan piirin aktiivisena puheenjohtajana hän toimi 1990-2015. Sotaveteraaniliiton hallituksen jäsen hän oli 1995-1998. Liiton valtuuston puheenjohtajaksi hänet valittiin 1998 sekä 2004 liiton hallituksen ja samalla koko liiton puheenjohtajaksi. Vuodet 2008-12 hän toimi liiton ja valtuuston puheenjohtajana.

Aarno on ollut keskeinen vaikuttaja Sotaveteraaniliiton uudistamisessa yhteiskunnan ja jäsen-ten kulloisia tarpeita vastaav-

si. Edunvalvonnan ja tukityön rinnalle on nostettu perinnetyö muistuttamaan veteraanisukupolven työstä ja arvoista. Aarno on puhunut niistä usein.

Osaava, harkitseva ja leppoisa sotaveteraani on valittu johtotehtäviin monissa veteraaniyhteisöissä. Aarno on ollut tarmokkaasti mukana mm. Tammenlehvän Perinneliiton ja Veteraanivastuun johdossa sekä rintamaveteraani-asiain neuvottelukunnassa Oulussa ja valtakunnallisella tasolla. Väestöliiton puheenjohtajana hän toimi 1977-1983.

Aarno on taitava esiintyjä ja tuottelias kirjoittaja. Hän on esiintynyt usein mediassa veteraanien edusmiehenä ja on tuttu kirjoittaja myös Sotaveteraanilehden lukijoille. Hänen tuore suurhankkeensa on Pohjois-Pohjanmaan piirin 50-vuotisteoksen toimitustyö.

Olen saanut liiton hallituksessa ja monissa toimikunnissa tehdä yhteistyötä Aarnon kanssa jo useita vuosia. Hän suhtautuu aina ystävällisen auttavaisesti ja kannustavasti meihin veteraanityön nuorempiin toimijoihin. Aktiivivuosinaan Aarno kävi Oulusta kokouksissa kymmeniä kertoja vuodessa Helsingissä ja eri puolilla maamme. Se vaati aitoa

sitoutumista veteraanityöhön ja epäitsestä ajankäyttöä.

Tarmokas työ tuotti tulosta. Veteraanien arvostus nousi ja veteraanietuja saatiin parannetuksi.

Kunnioittavat onnittelemme Sinulle Aarno!

Erkki Heikkinen

Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja

Merkkipäiväänsä 6.9.2017 Aarno Strömmer viettää perhepiirissä. Muistamiset veteraanien huolto-työhön, Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiö, FI25 1574 3000 0151 62 tai Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri, FI11 4600 2020 1404 65. Viestiin muistajan nimi ja tunniste Aarno Strömmer 90.

Finn-Göran Wennström 75 vuotta

Suomen Sotaveteraaniliiton edellinen puheenjohtaja, prikaatikenraali Finn-Göran Wennström täyttää 75 vuotta 5. heinäkuuta 2017. Hän syntyi Helsingissä sotavuonna 1942.

Finn-Göran valitsi elämäntyönsä sotilaan ammatin, hän valmistui vuonna 1965 sodan jälkeen suurimmalta kadettikursilta. Kahden kadettiveljen kertoman mukaan Finn-Göran oli jo kadettikoulussa aina tunnollinen

ja luotettava upseeri sekä hyvä seuramies.

Monipuolinen ja nousujohteinen sotilasura vei osaavan miehen mm. Karjalan Prikaatiin, Reserviupseerikouluun, Sotakorkeakouluun, Vaasan sotilaspiiriin, Pohjanmaan sotilasläänin, Uudenmaan Prikaatiin ja Maanpuolustuskorkeakouluun.

YK:n suomalaisen valvontajoukon komentajana Golanilla Wennström toimi 1986-87, puolustusministeriön YK-toimiston päällikkönä 1987-89 ja sotilasasiamiehenä Saksassa ja Sveitsissä 1995-98.

Prikaatikenraali Wennström siirtyi reserviin Turun ja Porin Sotilasläänin komentajana 2002.

Finn-Göran tutustui jo virka-vuosinaan sotaveteraaneihin ja veteraanityöhön. Reserviin siirtyminen mahdollisti aktiivisen osallistumisen veteraanityöhön. Hänet valittiin Södra Finlands Krigsveterandistriktin puheenjohtajaksi 2005. Hän johti piiriä viisi vuotta.

Sotaveteraaniliiton hallituksen varajäseneksi Finn-Göran valit-

tiin 2005 ja varsinaiseksi jäseneksi 2007.

Hallituksen puheenjohtajaksi hänet valittiin Turun liittokokouksessa 2008 ja uudelleen Kuopiossa 2010. Tampereen liittokokouksessa 2012 myös liiton puheenjohtajuus siirtyi hallituksen puheenjohtajalle. Finn-Göran luopui puheenjohtajuudesta Joensuun liittokokouksessa vuosi sitten.

Hänen puheenjohtajavuotensa olivat veteraanimaailmassa ja liitossa syvästi muutosten aikaa veteraanien korkean iän ja muuttuvien tarpeiden vuoksi.

Finn-Göran johti liittoa linjakkaasti ja päätökset tehtiin aina tosiasioihin sekä monipuoliseen harkintaan ja keskusteluun perustuen.

Puoliso Tuula nähdään usein Finn-Göranin rinnalla. He ovat hyvin edustava pari ja odotettuja vieraita veteraanitilaisuuksissa.

Syntymäpäivä vietetään perhepiirissä. Lämpimät onnittelut!

Erkki Heikkinen

Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja

Kansalaisjuhla Kuhmon Kilpelänkankaalla

Suomen itsenäisyyden juhla-vuoden ja maamme itsenäisyyden puolesta taistelleen veteraanisukupolven kunniaksi järjestetään Kuhmossa Kilpelänkankaalla talvisodan taisteluiden muistopatsaalla kansalaisjuhla lauantaina 12. elokuuta 2017. Tilaisuuteen ovat erityisesti tervetulleita sotiemme veteraanit, muulla tavoin talvi- ja jatkosodan aikana maamme itsenäisyyden puolesta toimineet sekä heidän työtään arvostava nuorempi sukupolvi.

Kuhmolaiset veteraanit ovat tyytyväisiä siihen, että Kuhmossa on löytynyt tahtoa Suomen 100-vuotisjuhlavuonna järjestää itsenäisyyden puolesta toimineiden sukupolvien työtä arvostava paikallinen, mutta samalla myös maakunnallinen ja valtakunnallinen tapahtuma.

Kaatuneitten omaisten, veteraanien, lottien, sotaorpojen sekä reserviläis- ja maanpuolustusjärjestöjen sekä kaupungin muodostama toimikunta järjestää Talvisodan Kuhmon taisteluiden muistojuhlan. Tapahtumapaikkana on Kilpelänkankaan, talvisodan loppuajan kovimpien taisteluiden tapahtumapaikalle vuonna 1958 pystytetty muistopatsas.

Patsaan paljastusjuhlaan osallistui sunnuntaina 10. elokuuta 1958 yli 3000 henkilöä. Heistä valtaosa oli talvisodassa Kuhmon suunnan taisteluihin osallistuneita ja jatkosodassa 14. Divisioonassa palvelleita veteraaneja.

Lauantaina 12. elokuuta järjestettävän tilaisuuden juhlapuhujaksi saapuu Suomen Rauhanturvaajien

puheenjohtaja, kenraaliluutnantti evp. **Paavo Kiljunen**. Tapahtuman aloittavan kenttähartauden pitää kenttäpiispa **Pekka Särkiö**.

Tilaisuus kuuluu virallisiin Suomi 100 -tapahtumiin.

Lisätietoja tilaisuudesta antaa Kuhmon Sotaveteraanien puheen-

johtaja Matti Halonen puh. 0400 184 802 tai Kuhmon kaupungin tapahtumatuottaja Hilka Komulainen puh. 044 725 5396.

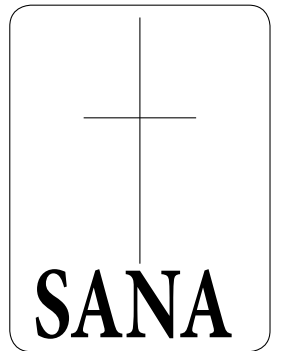
Martti Huusko

Kirjoittaja on kuhmolainen vapaa toimittaja

Kilpelänkankaan muistomerkin läheisyydessä kokoonnutaan muistojuhlaan 12. elokuuta.

Mustarastaan viesti

Kuljen hautausmaalla toukokuuisena kevätpäivänä. Mustarastaan laulu tuntuu lohdulliselta. Kävelen sankarihaudalle, katselen hiljaisena hautakivien vuosilukuja. Jollekin haudalle on tuotu narsissi tai kynttilä. Mietin, mikä on se suru, kunnioitus tai kiitos, joka säilyy vuosikymmenestä toiseen. On, kuin saisin herken olla mukana tuossa ikävässä, vaikka en tiedä sen sisältöä.

Jatkan matkaani vanhempieni haudalle. Isäni oli sotaveteraani. Hän palveli viestimiehenä mm. Karhumäellä. Hän sai palata kotiin rintamalta sodan päätyttyä. Isäni työntäyteinen elämä päättyi noin 70-vuotiaana yhtäkkiä syksyisen puinitipäivän iltana. Äitini sai elää muutamia vuosia vanhemmaksi. Hän sai myös muutaman päivän luopumisen aikaa sairastuoteellaan. Silloin hänen ajatuksensa liikkuvat lähestyvissä itsenäisyyspäivässä: suuri pyhä, joka merkitsi kunnioitusta itsenäisen kotimaan vaiheille ja sen sankareille. Itseään hän ei pitänyt sankarina. Äitini oli tehnyt "vain" kotitalan töitä niin pellolla kuin navetassakin pienten lasten kanssa...ja sodan ajan pelkojen keskellä. (Mielestäni sankarinainen!) Eikä hän ollut omasta mielestään ansainnut Jumalankaan silmissä mitään. Hiljaisesti ja hitaasti hän sanoi: "Ei kai tässä muuta turvaa ole kuin Jeesuksen haavat"!

Ajattelen Teitä, tämän päivän sotaveteraaneja, joilla on elämän matkaa vuosikymmeniä enemmän kuin mitä omilla vanhemmillani oli. Millaisten ajatuksin heräätte uuteen aamuun tai mikä on illan viimeinen hiljainen huokaus? Uskon, että niin kiitosta kuin huoltakin on mietteissänne. Teitä tarvitaan tänäkin päivänä, Teidän olemuksenne rohkaisee ja rukouksenne ja siunauksenne kantaa meitä nuorempia sukupolvia. Niin kuin "äitien rukoukset kantoivat rintamalle" (Mannerheimin päiväkäskyä)!

Tahdon ottaa esille vanhan Simeonin, joka hartaasti odotti kansansa pelastajaa. Ja hän sai nostaa syliinsä pienen Jeesus-lapsen ja siunata hänen vanhempiaan. Se oli hänen elämänsä täyttymys; "Herra, nyt sinä annat palvelijasi rauhassa lähteä".

Keitä me tahtoisimme tänään kannatella siunauksin ja rukouksin? Häntäkö, joka menetti isänsä kovin pienenä, kun isä ei palannut rintamalta! Häntäkö, joka ei koskaan päässyt isoisän turvalliseen syliin. Uskallan ajatella, että haluaisimme kantaa sylissämme koko isänmaatamme ja sen kansaa siunaten ja varjelusta pyytäen.

Toisen raamatunkohdan otan vanhuksen rukouksesta, Ps 71:9: "Älä hylkää minua nyt vanhuuden päivinä, älä jätä, kun voimani uupuvat". Meillä on siis lupa väsyä, on lupa uupua. Mutta meillä on myös lupa luottaa siihen, ettemme tarvitse ansioita, vaan armossa on kylliksi niin matkalla kuin lähtöhetkellä. Jeesuksen haavoissa on turva Sinulle ja minulle. Jumala ei hylkää heikkoa. Saamme rauhassa lähteä! Jumalan enkeli kantaa kerran perille uuteen kotimaahan.

On kuin mustarastaan laulussa olisi viesti: Herra siunaa Sinua ja meitä kaikkia ja varjelee öin ja päivin!

Anneli Rantalaiho

Kirjoittaja on turkulainen rovasti

Sävellyskilpailussa ennätysmäärä osallistujia

Sotaveteraaniliiton julkistamaan sävellyskilpailuun lähetettiin määräaikaan mennessä 120 vastausta. Kilpailun tuomaristo, puheenjohtaja Reijo Pajamo, Erkki Pullinen, Tuija Saura ja Iina Kivimäki tutustuvat perusteellisesti esitettyihin kappaleisiin. Tuomariston mielestä kilpailusävellysten taso oli korkea. Voittajat julkistetaan kesäkuun lopussa.

Yleisön on mahdollista kuulla voittajakappaleet Finlandia-talossa 22.10.2017 pidettävässä konsertissa.

AJANKOHTAISTA

Presidentti Niinistö veteraaneille: Uhrauksenne ja arvonne eivät koskaan unohdu

Lahden Urheilu- ja messukeskukseen kokoontui yli 2500 vierasta viettämään Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlaa. Juhlapuheen piti tasavallan presidentti Sauli Niinistö. Samassa paikassa kolmekymmentä vuotta sitten vietettiin ensimmäistä kansallisen veteraanipäivän juhlaa.

Pääjuhlaa edelsi kunniamerkkien jako veteraaneille, johon myös tasavallan presidentti Sauli Niinistö ja rouva Jenni Haukio osallistuivat.

Juhlan jälkeen tapasivat Lahden Sotaveteraanipiirin kunniapuheenjohtaja (vas.) Eero Lehtonen ja veteraanin puheenvuoron käyttänyt Yrjö Torikka.

Juhlapuheessaan tasavallan presidentti Niinistö korosti menneisyyttä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta.

– Kansa, joka ei tunne menneisyyttään, ei hallitse nykyisyyttään, eikä ole valmis rakentamaan tulevaisuutta varten.

Tämä ajattelu on tuttua Snellmanista Paasikiveen ja Ehrnroothiin. Tuntemus historiaan, kosketus nykypäivään ja ajatus tulevasta – kaikki nämä asiat oikeastaan tiivistävät sen, miksi Kansallisen veteraanipäivän viettäminen on meille kaikille yhteinen ja niin tärkeä asia.

Niinistön mukaan sanaparit Vapaus ja vastuu, oikeus ja velvollisuus kuvaavat parhaiten sitä syvää sisältöä, jonka sodan sukupolvi meille arvoperinnöksi jaloiti.

– Suomi tuntee menneisyytensä, Suomi hallitsee nykyisyytensä ja on valmis rakentamaan tulevaisuutta.

Rakentaa voi vain vahvalle perustalle. Teidän arvoperintönne ja elämänasenteenne on kivijalka, jolle tulevaisuuttamme pystytetään. Teidän viestinne on myös kulkeva eteenpäin tuleville sukupolville, sen lupauksen olemme tehneet.

Lisäksi presidentti Niinistö sanoi veteraaneille: Voitte katsoa ylpeydellä työnne jälkeä.

Korkeatasoinen ohjelma

Juhlan runkona oli Väinö Weckströmin (s. 1983) käsikirjoittama tarina, jossa oli neljä kohtausa: *Kutsu käy, kirjeet, kotiin-paluu ja kiitos*. Ensimmäisessä

kohtauksessa miehet kutsuttiin ylimääräisiin harjoituksiin, toisessa perheen isä ja äiti kirjoittivat toisilleen kirjeitä, kolmannessa kohtauksessa isä palaa kotiin ja neljäs kohtaus sijoittuu nykyaikaan ja siinä esitettiin kiitos veteraaneille ja lausuttiin Lassi Nummin runo, *Kunnian saakoon hän*. Sama runo lausuttiin 1987 Lahdessa järjestetyssä juhlassa.

Lahden kaupunki oli tilannut juhlaa varten uuden teoksen, jonka on säveltänyt Hannu Kella (s. 1976). Sävellys nimeltä ”Perintö” on teos solisteille, sinfoniaorkesterille, puhallinorkesterille, seka-kuorolle ja tanssijoille. Solistina oli lahtelainen Emma Vähätalo (s. 1998).

Veteraanin Iltahuudosta uusi sovitus

Juhlaa varten Veteraanin Iltahuudosta oli tehty uusi sovitus, jonka Jukka Jokitalo ja Jari Eskola olivat laajentaneet. Kappaleen esittivät Sinfonia Lahti, Kaartin soittokunta sekä Päijät-Hämeen juhlakuoro kapellimestarina musiikkimajuri Pasi-Heikki Mikola.

Yrjö Torikka kiitti kannattajajäseniä

Veteraanin puheenvuoron käyttänyt metsäneuvos Yrjö Torikka totesi, että veteraanit eivät enää aikoihin ole pystyneet pyörittämään veteraanitoimintaa yksin. Onneksi kannattajajäsenemme ovat tulleet avuksemme. Teille parhaat kiitoksemme siitä!

Yhteinen huolestamme on, miten saadaan viestimme itsenäisyyden säilyttämisestä ja mahdollisuudesta päättää itse asioistamme siirrettyä yli sukupolvirajojen. Tätä asiaa ajamaan on vuonna 2003 perustettu Tammenlehvän Perinneliitto, joka on käynnistänyt selvitystyön siitä, mitä toimia tarvitaan perinneajkaan siirtymiseksi. Monet toimikunnat ovat

Kunniamerkkien jaon jälkeen tasavallan presidentti Sauli Niinistö, rouva Jenni Haukio ja puolustusvoimien komentaja Jarmo Lindberg kätelivät mitalien saajat.

Mitalien kiinnittäminen kävi kolmihenkisiltä ryhmiltä nopeasti.

valmistelleet asiaa, monia ratkaisuehdotuksia on jo valmiina ja selvitystyö jatkuu.

Tänään vietettävän veteraanipäivän tunnus on SINUN VETERAANIPÄIVÄSI – DIN VETERANDAG. Tämän teeman avulla halutaan nostaa veteraanipäivän vietto kaikenikäisten juhlaksi.

Me veteraanit olemme olleet tyytyväisiä Kansallisen veteraanipäivän tähänastisiin järjestelyihin.

Ensi vuonna kansallisen veteraanipäivän pääjuhla pidetään Helsingissä 27.4.2018 sisällöltään uudistettuna. Toivotan veteraa-

nit, heidän läheisensä, tukijansa ja ystävänsä juhlimaan Helsinkiin.

Etelä-Suomen Sanomilta Veteraanilehti

Etelä-Suomen Sanomat oli julkaissut 48-sivuisen Veteraanilehden, jossa sotien tapahtumia käydään läpi henkilöiden kautta ja kertomana. Lehdessä on runsaasti myös lahtelaisiin liittyviä sota-aikaisia ja sotakorvausajan tapahtumia.

Lehti on katsottavissa Sotaveteraaniliiton internet-sivuilla www.sotaveteraanit.fi

Kuvat: Sotaveteraaniliiton arkisto

Lahden kansallisen veteraanipäivän juhlassa esiintyi Päijät-Hämeen juhlakuoro. Monen osallistujan mielestä juhla oli paras tähänastisista.

Kaatuneiden pitkä tie isänmaan multiin

Viimeinen palvelus isänmaan puolesta henkensä antaneille toimitettiin Kaatuneiden muistopäivän valtakunnallisissa sankarihautaisissa Lappeenrannassa 21.5. Pienet valkoiset arkut, joissa oli 38 tunnistamattomaa, suomalaista sankarivainajaa laskettiin yhteishautaan Lappeenrannan sankarihautausmaalla.

Nyt siunattiin ja haudattiin 32 Karjalan Kannakselta ja kuusi Laatokan Karjalasta löydettyä sankarivainajaa. Talvisodassa kaatuneita on 10 ja jatkosodassa kaatuneita 28.

Vainajien juhlallinen siunaus

Kenttäpiispa **Pekka Särkiö** muistutti, että moni nyt haudattavien omainen ei tiedä vielä, että heidän läheisensä ovat näin päässeet omiensa luo.

Pekka Särkiön johdolla jokainen arkku siunattiin ja valutettiin hiekkaristi arkun päälle. Narvan marssin soidessa kaksi Maasotakoulun kadettia kantoi arkut yksi kerrallaan yhteishaudan reunalle, jossa myös kaksi kadettia otti arkut vastaan ja laski ne haudan pohjalle. Kun kaikki arkut olivat haudassa, soitti Rakuunasoittoa Porilaisten marssin ja ammuttiin kunnialaukaukset. Kun hauta oli katettu, vietettiin hiljainen hetki.

Valtiovallan muistosanat esitti pääministeri **Juha Sipilä**. Hän kiitti veteraaneja ja kotirintamalla palvelleita miehiä ja naisia suurtyöstä Suomen vapauden puolesta ja sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen tekemästä etsintätyöstä.

Erityisen kiitoksen osoitti Sipilä vapaaehtoisille. Olette uskoneet siihen, että kotimaalla on merkitys. Veteraanien perintö - kaveria ei jätetä, on ollut kantava voima myös suomalaisen yhteiskunnan jälleenrakentamisessa.

-Veteraanien rivit harvenivat päivä päivältä. Meille on nyt kasvamassa ensimmäinen sukupolvi, joka ei tunne sodan henkilökohtaisesti kokeneita ihmisiä, sanoi Sipilä ja muistutti miten tärkeää on kertoa tarinoita.

- Omalla paikallamme meillä jokaisella on velvollisuus tehdä parhaamme isänmaan menestyksen, kotimme vapauden puolesta, sanoi pääministeri Juha Sipilä lopuksi.

Virallisten seppelien laskun jälkeen kukkatervehdyksen haudalle toi myös 13-vuotias **Onni Virtanen** Kirkkonummelta.

Näiden tunnistamattomien lisäksi kuusi tunnistettua sankarivainajaa saavat viimeisen leposijansa kotiseurakunnassaan.

Yksi heistä on **Mika Albertssonin** johtaman Ryhmä Taipaleen Ihantalasta kuusi vuotta sitten löytämä, kesäkuussa 1944 kaatunut Uuno Johannes Jantunen. Hänet siunattiin Parikkalassa samaan aikaan Lappeenrannan siunaustilaisuuden kanssa.

Sankarivainajia etsitään edelleen

Suomeen on vuoden 1992 jälkeen palautettu noin 1 200 suomalaissotilaa jäänteet, joista on pystytty selvittämään 344:n henkilöllisyys. Moni omainen odottaa yhä ja ehkä ikuisesti läheistään. Kadoksissa on edelleen n. 10 000 suomalaissotilasta.

Tunnistetut vainajat on pääsääntöisesti haudattu kotiseurakunnan sankarihautausmaihin, tunnistamattomat on laskettu yhteishautoihin Lappeenrannan, Joensuun ja Kajaanin sankarihautausmaalle.

Teksti ja kuvat: Raili Leino

Maasotakoulun kadetit kantoivat arkut yhteishaudan reunalle, jossa kaksi kadettia otti arkut vastaan ja laski ne haudan pohjalle.

Pääministeri Juha Sipilän kanssa valtioneuvoston seppelettä oli laskemassa Maasotakoulun apulaissi johtaja eversti Petteri Rokka.

Seutukunnalliset kirkkopäivät

Jokilaaksot Sievi 13.8.2017

Klo 10.00 Messu Sievin kirkossa

Saarna Heikki Hurskainen, liturgina Anita Leppälä

Messun jälkeen siirtyminen ruokailuun ja juhlaan Sievin rauhanhdyistyksele.

- Juhlapuhe, kenraaliluutnantti evp. Markku Nikkilä

- Musiikki, Nivalan mieslaulajat

Toivomme suuntaa-antavia ilmoittautumisia yhdistyksittäin Sievin kuntaan 3.8. mennessä: neuvonta@sievi.fi tai 08 488 3111.

Pohjois-Karjala Ilomantsi 13.8.2017

Klo 10.00 Ortodoksinen liturgia Pyhän profeetta Elian kirkossa
Messu evankelisuterilaisessa kirkossa

Klo 11.30 Ruokailu yläkoululla, Pogostantie 15

Klo 13.00 Päiväjuhla liikuntahallilla, Pogostantie 13

Etelä-Karjala Taipalsaari 20.8.2017

Klo 10.00 Messu kirkossa

Seppelartioiden lähettäminen

Ruokailu seurakuntatalolla ja kunnantalolla

Klo 13.00 Päiväjuhla kirkossa, juhlapuhujana prikaatikenraali Kari Hietanen
Rakuunasoittoa, Taipalsaaren Lauuluveikot

Varsinais-Suomi 3.9.2017 Taivassalo

Klo 10.00 Messu Taivassalon kirkossa

Klo 12.00 Lounas Taivassalon liikuntahallilla

Klo 13.00 Päiväjuhla Taivassalon liikuntahallilla

Klo 14.00 Päätöskahvit Taivassalon liikuntahallilla

Ilmoittautumiset yhdistyksittäin/osastoittain 15.8. mennessä

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin toimisto, puh. 02 233 3602.

Info: Katriina Mäntylä, 0400 191 146 tai Osmo Suominen, 0400 908 314.

Suur-Savo Mikkelin Tuomiokirkko 5.9.

Klo 11.00 Messu Mikkelin Tuomiokirkossa

Klo 12.30 Lounas seurakuntakeskuksessa

Klo 13.30 - 15.00 Juhla Mikkelin Tuomiokirkossa

Ilmoittautuminen yhdistyksittäin ja paikkakunnittain Juvalta, Mäntyhärjasta, Kangasniemeltä, Pertunmaalta, Hirvensalmelta, Puumalasta, Suomenniementä, Ristiinasta ja Sulkavalta 24.8. mennessä: Mikkelin Sotaveteraanit ry, puh. 015 162 722 tai suursavo.svp@surffi.fi

Savonlinnan Tuomiokirkko 6.9.

Klo 10.00 Messu Savonlinnan Tuomiokirkossa
seppelartio

Klo 11.30 Lounas Savonlinnan seurakuntakeskuksessa

Klo 13.00 - 14.30 Juhla Savonlinnan seurakuntakeskuksessa

Ilmoittautuminen yhdistyksittäin Savonlinnasta, Enonkoskelta, Kerimäeltä, Punkaharjulta, Rantasalmelta ja Sulkavalta 25.8. mennessä: Savonlinnan Sotaveteraanit ry / Jaakko Lindell, puh. 050 526 7799.

Pieksämäen Vanha Kirkko 7.9.

Klo 10.00 Messu Pieksämäen Vanhassa Kirkossa

Klo 11.30 Lounas seurakuntasalissa

Klo 13.00 - 14.30 Juhla Pieksämäen Vanhassa Kirkossa

Ilmoittautuminen yhdistyksittäin Varkaudesta, Joroisista ja Pieksämäeltä 25.8. mennessä: Pieksämäen Sotaveteraanit ry/Juha Korhonen, puh. 050 527 4320 tai juha.korhonen@evl.fi

Tervetuloa sotiemme veteraanit, heidän puolisonsa ja leskensä sekä naisjaostojen jäsenet!

Veteraaneilla kunniamerkit

Uusimaa Tuusulan kirkko 16.9.2017

Klo 11.00 Messu, saarnaa rovasti Jaakko Simojoki

Päiväjuhla messun jälkeen kirkossa. Juhlapuheen pitää professori Reijo Pajamo.

Lounasruokailu ja kahvi päiväjuhlan jälkeen Ravintola Gustavelundissa.

Ilmoittautumiset yhdistyksittäin/osastoittain 1.9.2017 mennessä:

Jouko Kaivonurmi, Annikinkatu 4 B 27, 04230 Kerava, uudenmaan.svp@sotaveteraaniliitto.fi, puh. 044 302 8708.

Vasa krigsveterandistrikt rf Kyrkdag 21.9.2017 kl 12.00

Högmässa i Trefaldighetskyrkan i Vasa
Biskop Björn Vikström predikar
Kranspatrull till Hjältegravarna
Lunch på Hotel Cumulus Waskia restaurang

Vaasan sotaveteraanipiiri ry Kirkkopäivät 21.9.2017 klo 12.00

Messu Vaasan kirkossa
Piispa Björn Vikström saarnaa
Seppelartio Sankarihautoille
Lounas Cumulus Hotellin Waskia ravintolassa

AJANKOHTAISTA

Isänmaan puolesta – valokuvanäyttely edennyt Joensuuhun

Sotaveteraaniliiton 60-vuotisjuhlanäyttely on Kuopion jälkeen avattu Joensuussa. Avajaisia pidettiin 23.5.2017 ja näyttely on esillä 15. päivään kesäkuuta asti. Sen jälkeen näyttely siirtyy Kaajaan.

Näyttelypaikaksi saatiin Osuuspankin uusien toimitilojen ala-aula. Katutasoon on helppo tulla ja pankissa asioivat saavat samalla tutustua näyttelyyn. Tällaisia näyttelyssä kävijöitä olikin jo avauspäivänä. Julkisuutta näyttely sai niin paikallisradion kuin sanomalehti Karjalaisen kautta.

Yhtenä kohdejoukkona näyttelyssä kävijöiksi toivotaan koululaisia. Kaikille Joensuun koulujen rehtoreille on lähetetty viestiä, jossa toivotaan heidän huomioivan näyttelyn ja vievän sinne oppilaitaan vielä ennen kesälomia.

Teksti ja kuva: Jorma Mikkonen
Pohjois-Karjalan sotaveteraanipiirin puheenjohtaja

"Olisivatkohan sittenkin ruotsalaisia vapaaehtoisia, kun on niin hyvät turkit päällä". Näyttelyn avajaisissa kutsuvieraiden asiantuntemusta edustivat Pohjois-Karjalan museon johtaja Tarja Raninen-Siiskonen ja toimittaja Keimo Lehtiniemi.

Sydänsyylissä – taiteilijat Pasilassa

Taidesukellus® -hanke kutsui taiteilija **Paula Rusokallion** johdolla veteraaneja ja veteraanityöntekijöitä mukaan osallistumaan uniikkiin Yhteisötaideteokseen Sydänsyylisiin Pasilaan. Liitto otti haasteen vastaan ja osallistujia saatiin veteraaneista, sotilaspojista ja Pasilan omasta väestä.

Aloitettaessa rima oli korkealla ja epäily onnistumisesta hiipi varmasti kaikkien mieleen. Tunnelma vapautui tekemisen edetessä ja tilaisuuden päättyessä kiitos osallistumisen mahdollisuudesta oli tunteista päällimmäisenä. "Taiteilijat" onnistuivat luomaan jokainen oman näköisensä muotokuvan. Kaikki osallistujat tulevat saamaan kutsun syksyn näyttelyyn, jossa tämä suurteos on esillä, joten jännitystä riittää jatkossakin. Teos on lahja Suomen itsenäisyyden juhlavuodelle. Pasilan yhteinen tapahtuma oli mahdollista järjestää Kaatuneiden Muistosäätiön taloudellisella tuella, kiitos säätiölle.

Teoksen filosofiassa hehkuu yhdessä tekemisen voima, onnis-

tumisen ilo ja yksilön aineettoman omaisuuden esiintuominen. Näin kuvasi Paula Rusokallio aloitettaessa taidesukellus-työpajaa ja siinä hän oli täysin oikeassa.

Projekti toteutetaan osana Suomi 100 -juhlavuotta ja työpajoja järjestetään 30.11.2017 saakka eri puolilla Suomea. Lopputuloksena syntyy 1000 taideteosta

yhdistävä ennennäkemättömän suuri installaatio, jonka näyttely järjestetään vuoden 2017 lopussa. Teos tulee olemaan Suomen suurin yhteisötaideteos, ehkäpä myös maailman suurin ja on koko Suomea koskettava hanke.

Anni Grundström

Sotiemme Veteraanit mukana Nuku Rauhasa -tapahtumassa Turussa

Sotiemme Veteraanit ja Varsinais-Suomen keräyspiiri olivat mukana Turussa järjestetyssä Nuku Rauhasa -tapahtumassa Heikkilä kasarmialueella 19.-20.5.2017. Perjantai oli Nuku Rauhasa -tapahtuman koululaispäivä ja ensimmäisessä vuorossa koululaisten jututettavana olivat 93-vuotias **Kelpo Lehto** ja 95-vuotias **Kaarina Alvajärvi**. Kelpo on Turun Sotainvalidien ja

Sotaveteraanien jäsen ja ollut sotaaikana Maaselän Kannaksella. Kaarina oli sotaaikana valonheitinlittana. Koululaiset kuuntelivat erittäin tarkalla korvalla veteraanien haastattelua ja esittivät itsekkin paljon kysymyksiä.

Nuku Rauhasa -tapahtumakokonaisuus sisältää useita kokonaisturvallisuustapahtumia ympäri Suomen. Tapahtumat ovat yleisölle avoimia ja maksuttomia.

Tervetuloa Nuku Rauhasa -tapahtumiin:

9.6.2017 Lahti

Kokonaisturvallisuustapahtuma ja Puolustusvoimien Suomi 100 -kesäkiertue Pikku-Vesijärven puistoalueella.

15.6.2017 Jyväskylä

Kokonaisturvallisuustapahtuma ja Puolustusvoimien Suomi 100 -kesäkiertue Lutakonpuistossa.

28.6.2017 Hattula

Kokonaisturvallisuustapahtuma Parolannummella

18.-19.8.2017 Helsinki

Nuku rauhasa -hanke huipentuu Helsingin Kansalaistorilla ja Töölönlahdella

23.8.2017 Vaasa

Kokonaisturvallisuustapahtuma ja Puolustusvoimien Suomi 100 -kesäkiertue sisäsatamassa ja torilla.

25.-26.8.2017 Oulu

Kokonaisturvallisuustapahtuma Oulun torilla.

Kelpo Lehto ja Kaarina Alvajärvi turkulaisten koululaisten haastattelussa Nuku Rauhasa -tapahtumassa Heikkilän kasarmialueella.

Aitoon Koulutuskeskus

www.aitoo.fi

Palosuojamaalarit Suomessa Oy

Alajärvi

Salaojitus ja Maanrakennus Markku Myntti Ky

Alavieska

Kone-Vahto Oy

Kalkkinen

Söderlångvik Gård

Dragsfjärd

Sun Chemical Oy

Espoo

Veteraanipalkinnot yhdeksännen kerran

Kaatuneiden Muistosäätiön vuoden 2017 Veteraanipalkinnot julkistettiin ja jaettiin huhtikuussa. Itsenäisyyden juhluvuoden kunniaksi luovutettiin kolmen veteraanipalkinnon lisäksi kaksi tunnustuspalkintoa.

Palkinnon tarkoituksena on muistaa veteraanityössä tai veteraanien perinnetyössä kunnostautuneita henkilöitä. Palkinnol-

la halutaan myös kannustaa uusia henkilöitä tähän arvokkaaseen työhön.

Palkitut ovat toiminnallaan osoittaneet vahvaa veteraaneista huolehtimisen sekä veteraaniperinteen säilyttämisen tahtoa.

Tunnustuspalkinto on suuruudeltaan 3000 euroa ja veteraanipalkinto 2500 euroa.

Veteraanipalkinnon saivat

Rouva **Raija Kähkölä** Laukaan Lievestuoreelta Sotaveteraanien sekä heidän puolisoitensa ja leskiensä hyväksi Lievestuoreella tehdystä pitkäaikaisesta, omaloitteisesta ja ansiokkaasta vapaaehtoistyöstä.

Tuotantoprosessin valvoja **Jukka Rissanen** Hyvinkäältä sotiemme veteraanien hyväksi tehdystä pitkäaikaisesta ja ansiokkaasta vapaaehtoistyöstä ja tahtumajärjestelystä.

Pekka Nieminen Vammalan Karkusta sotainvalidien ja -veteraanien sekä heidän puolisoitensa ja leskiensä hyväksi Karkussa tehdystä pitkäaikaisesta ja ansiokkaasta vapaaehtoistyöstä.

Kaatuneiden Muistosäätiö avustaa ja tukee

Kaatuneiden Muistosäätiön merkittävin tehtäväalue on veteraanien kuntoutus ja varojen myöntäminen veteraanijärjestöille vaikeassa asemassa olevin veteraanien terveydenhoitoa ja välttämättömiä elinolojen parannuksia varten. Säätiö edistää myös sankarihautojen ja kenttähaudausmaiden sekä muistomerkkien järjestämistä, hoitoa ja kaunistamista. Kasvava toimintamuotona on kaatuneiden muiston ja veteraaniperinteen vaaliminen ja sen siirtäminen nuoremmille ja tuleville sukupolville. Säätiö tukee myös sotahistoriaan, sodankäyntiin, sotatieteeseen ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvää tutkimus- ja tiedotustoimintaa.

Tunnustuspalkinnon saivat

Everstiluutnantti, evp. **Matti Orlamo** Helsingistä pitkäaikaisesta sotiemme veteraaneja ja heidän perinteitään kunnioittavasta työstä kuoromusiikin alalla.

Valtiotieteiden tohtori **Olli Kleemola** Turusta ansiokkaasta ja esimerkillisestä sotiemme veteraanien perinteistä kertovasta koelma- ja tutkimustyöstä.

Palkinnon takana Kaatuneiden Muistosäätiö

Kaatuneiden Muistosäätiön hallitus myöntää palkinnot Palkintoja käsittelee Veteraanipalkintotoimikunta Toimikuntaan kuuluivat Ahti Sirkiä puheenjohtajana ja jäsenenä Pirkko Karjalainen, Markku Seppä, Pertti Suominen sekä sihteerinä Taisto Kuronen.

Kansallisena Veteraanipäivänä 27.4.2017 jaettiin Veteraanipalkinnot Lahdessa pidetyssä tilaisuudessa. Palkinnon saajat (vas.) Jukka Rissanen, Raija Kähkölä ja Pekka Nieminen. Kuva: Marja Kivilompolo

Tunnustuspalkinnot jaettiin 8.4.2017 Veteraanijärjestöjen tiloissa Helsingin Pasilassa. Oikealla Olli Kleemola, Matti Orlamo ja Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja Erkki Heikkinen. Kuva: Sotaveteraaniliiton arkisto

Vesijohtoliike J. Laitinen Oy Espoo	Eflow Oy Espoo	Hovila Oy Espoo
Goodmill Systems Oy Espoo www.goodmillsystems.com	Rakenne Tikka Oy Espoo	E.M.Pekkinen Oy Espoo
Esse Elektro Kraft Ab Esse	Agro-Tilit Oy Forssa	Haapajärven Lämpö Oy
Haminan Maansiirto Oy Hamina	Harjavallan Sairaankuljetus Oy Harjavalta	Elinkeinoyhtymä A&T Lehtinen Hauho
Hämeen LämpöAalto Oy Hauho	Kara Trans Heinävesi Oy Heinävesi	www.kuntarahoitus.fi
Lakiasiaintoimisto Kari Uoti Oy Helsinki	www.atplukkari.fi	Arkkitehdit Q4 Oy Helsinki

Aku Louhimiehen historiaa kunnioittava tulkinta

Alkusysäyksen uuden *Tuntemattoman Sotilaan* te-
koon antoi ohjaaja Aku Louhimiehelle hänen oma poi-
kansa luettuaan Väinö Linnan
kirjan. ”Isä hei, oletko lukenut
tällaista kirjaa, täähän on tosi
hyvä. Miksi tästä ei ole tehty elo-
kuvaa? Tästähan tulisi tosi hyvä!”

– Totesin, että siitä on teh-
ty useampia elokuvia, teatteri-
esityksiä ja oopperakin. Siinä ju-
tustellessamme minulle valkeni
kuitenkin se, että mikä minun
ikäpolvelle ja vanhemmille voi
olla hyvinkin selkeää, tuttua ja
kiinnostavaa, onkin nuoremmal-
le ikäpolvelle jo huomattavasti
vieraampaa. Heillä ei ole enää sa-
manlaista elävää yhteyttä sotata-
pahtumiin. Silloin ajattelin, että
okei, tällehan on selkeä tilaus!

Louhimies osallistui ennen elo-
kuvan kuvauksia maanpuolustus-
kurssille, jonka osallistujat kävivät
muun muassa Lapin lennostossa
Rovaniemellä. Siellä Louhimies
tapasi erään nuoren ja reippaan
kokelaan, joka piti antoisan luen-
non siitä, minkälaista johtajakou-
lutusta varusmiehet saavat.

– Yksi kurssilaisistamme sit-
ten kysyi häneltä, että miten te
itse, oletteko te enemmän niin
kuin Lammio vai Koskela? Het-
ken aikaa kokelas siinä mietti ja
pohti, kunnes vastasi: ”En tunne

kumpaakaan upseeria, olisivatko
he tuolta patteriston puolelta?”

Klassikko kestää tulkintoja

Louhimiehen mukaan *Tuntema-
ton sotilas* aiheena ja tarinana on
niin hyvä, että kestää useamman-
kin version.

– Hamletiaakin on tehty vai-
ka kuinka monta kertaa, eikä ku-
kaan ole koskaan millään tavalla
kyseenalaistanut sitä, että miksi
nyt Hamletia tehdään uudestaan.

Louhimiehen isovanhemmat
ovat kokeneet sodan. Ohjaaja on
kuitenkin huomannut nuorem-
man polven tietopohjassa olevan
aukkoja, joita hän toivoo eloku-
van paikkaavan.

– Kun sanot nykynuorelle,
että mennään yli vanhan rajan,
niin suuri osa heistä ei ymmärrä
alkuunkaan, mistä on kyse.

Elokuvan teossa käytetään
Väinö Linnan *Tuntemattoman
sotilaan* lisäksi sen alkuperästä
sensuroimatonta *Sotaromaania*.

– Tulee muistaa samalla, että
kirjahan ei ole mikään dokument-
ti, vaan fiktiivinen teos. Väinö
Linnan kirja on taideteos. Tämä
unohtuu helposti meiltä suoma-
laisilta, Louhimies summaa.

Apua monelta eri taholta

Historiallisen elokuvan tekemi-
nen ei ole helppoa. Vaikka Lin-

Kuvassa Kariluoto & Rokka (näyttelijät Johannes Holopainen ja Eero Aho)
Kuva: Juuli Aschan © Elokuvaosakeyhtiö Suomi 2017

nan kirjaa pyritään mukaile-
maan, aina se ei kuitenkaan ole
mahdollista.

– Esimerkiksi toimivaa Klim-
panssarivaunua, joka kirjassa
mainitaan, on ollut ihan mahdo-
tonta löytää Suomen rajojen si-
sältä. Niinpä päädyimme käyt-
tämään toista panssarivaunua,
jonka suomalaiset olisivat voineet
tuohon aikaan kohdata.

Panssarivaunuja elokuvan te-
koon on lainannut Parolan pans-
sarivaunumuseo. Sieltä on myös
saatu apua, kun vanhoihin vau-
nuihin on ilmaantunut teknisiä
haasteita.

Yleisradiokin on elokuvassa

mukana vahvalla omalla panok-
sellaan.

– Vanhoja sota-ajan varusteita,
pukuja ja muuta rekvisiittaa
on ollut yllättävän vaikea löytää.
Onneksi näitä on Yleisradiolla,
josta niitä on luovutettu käyt-
töömme. Olemme tästä hyvin
kiitollisia heille, Louhimies tote-
aa.

Puolustusvoimat ovat myös
rientäneet elokuvaryhmän avuk-
si.

– Olemme kuvanneet paljon
Karjalan prikaatissa, joka on ol-
lut JR 8:n perinteen vaalija. JR 8
oli Väinö Linnan oma rykmentti
ja juuri tähän - tosielämän jal-
kakavakirykmenttiin perustuvan
joukon vaiheita - elokuvassa seur-
ataan. Kuvauksia on tehty myös
muun muassa Santahaminassa,
Suomenlinnassa ja Kainuun pri-
kaatissa, jossa kuvattiin talvikoh-
tauksia etelän lumenpuutteen ta-
kia.

Perinnevaljakkoita, joiden he-
voset ovat tottuneet paukkee-
seen, elokuvan tekijät ovat saa-
neet Niinisalon Ratsastajat ry:ltä.
Puolustusvoimilla hevosia ei enää
ole. Vanhoja autoja elokuvaan on
löytynyt mobilisti ja rekvisitööri-
veteraani Risto Höylän elokuva-
autokokoelmasta, jota nykyään
hallinnoi historiallisten ajoneu-
vojen harrastaja Mika Tanner.

– Harva osaa esimerkiksi
käyttää raskasta Maxim-koneki-
vääriä. Tässä apua on tarjonnut
Maanpuolustuskoulutusyhdistys,
Louhimies toteaa.

Kuvaukset päättyneet

Elokuvan varsinaiset kuvauk-
set päättyivät 3.3.2017 Vekaran-

Aku Louhimies

Aku Louhimies on palkittu
ohjaaja ja käsikirjoittaja.
Hän on ohjannut yhdeksän
pitkää elokuvaa, mm. *Käsky*,
Vuosaari ja *8-pallo*. *Tunte-
mattoman sotilaan* tarinaan
Aku tarttui ohjattuaan vuon-
na 2015 Irlannissa viisiosai-
sen draamasarjan *Rebellion*,
joka kertoo vuoden 1916
itsenäisen Irlannin kipeistä,
kansakuntaan lähtemättö-
mästi jälkensä jättäneistä
lähtölaukauksista. Louhimies
on sotilasarvoltaan reservin
luutnantti.

Elokuvan ohjaaja-käsikirjoit-
taja-tuottaja Aku Louhimies
Kuva: Juuli Aschan © Elokuva-
osakeyhtiö Suomi 2017

järvellä. Kahdeksallakymmenel-
lä kuvauspäivällään se on suurin
koskaan Suomessa kuvattu suo-
menkielinen elokuva.

– Parhaillaan meillä on elo-
kuvan leikkausvaihe menossa.
Aivan tarkkaa sisältöä emme ole
vielä päättäneet. Se ei kuitenkaan
tule olemaan aikaisempien tois-
toa, vaan meidän oma taiteelli-
nen näkemysksemme.

Ohjaaja Aku Louhimies to-
teaa, että elokuvan uusi versio ei
pyri kilpailemaan edellisten tul-
kintojen kanssa. Elokuva saa ensi-
iltansa lokakuun 27. päivä. Lou-
himies on käsikirjoittanut eloku-
van yhdessä Jari Olavi Rantalan
kanssa.

Tarja Lappalainen

Kirjoittaja on hämeenlinnalainen
vapaa toimittaja

Kuvassa näyttelijä Joonas Saartamo (roolihaamo: Lahtinen), näyttelijä Aku Hirviniemi (roolihaamo: Hieta-
nen), ohjaaja Aku Louhimies ja näyttelijä Eero Aho (roolihaamo: Rokka)
Kuva: Juuli Aschan © Elokuvaosakeyhtiö Suomi 2017

Kiviveistämö Levander Oy Helsinki	Isännöitsijätoimisto Helin ja Soppela Oy Helsinki	Sähköinsinööri-toimisto Delta-KN Oy Helsinki
L-Force Oy Helsinki	Goodfix Oy Helsinki	Konesi Oy Helsinki www.konesi.fi

Marja-Liisa Taipale Veljesliiton puheenjohtajaksi

Juristi Marja-Liisa Taipale (67) valittiin Sotainvalidien Veljesliiton puheenjohtajaksi. Mikkelistä kotoisin oleva Taipale on tehnyt pitkän uran Valtiokonttorissa, jossa hän työskenteli lähes 25 vuotta valtion lainananto- ja rahoitustoimintojen parissa ja kymmenen vuotta vastuullisena johtajana valtion vahingonkorvaustoiminnoissa. Vastuualueeseen kuuluivat mm. valtion työnteki-

jöiden työtapaturmaturva sekä sotainvalidien etuus- ja korvaustoiminta sekä rintamaveteraanien kuntoutus ja kotiin vietävät palvelut. Marja-Liisa Taipale jäi eläkkeelle vuonna 2015. Tällöin hänet pyydettiin Sotainvalidien Veljesliiton hallituksen jäseneksi. Taipale on toiminut usean vuoden ajan myös Rintamaveteraaniain neuvottelukunnan varapuheenjohtajana.

Kuva: Marja Kivilompolo

Yhteistyötä selkeytettävä Tammenlehvän Perinneliiton kanssa

Neuvottelukunta kokoon-tui kevään kokoukseen 3.5. Helsingissä. Neuvottelukunnan puheenjohtaja vuorineuvos **Jukka Viinanen** on valittu Tammenlehvän Perinneliitto ry:n hallituksen puheenjohtajaksi ja hän katsoo, ettei voi tästä syystä toimia Suomen Sotaveteraaniliiton neuvottelukunnan puheenjohtajana. Uudeksi puheenjohtajaksi liiton hallitus nimesi emeritus-arkkipiispa **Jukka Paarman**. Varapuheenjohtajina jatkavat Eileen Starckjohann ja Thelma Starckjohann-Bruun säätiön puheenjohtaja **Hannele Helkama-Rågård** ja kenraaliluutnantti **Ilkka Aspara**.

Liiton puheenjohtaja **Erkki Heikkinen** korosti puheenvuorossaan veteraaniliittojen tärkeintä yhteistä hanketta. Tämä koskee lakiesityksen valmistelua, jolla kaikille sotien 1939–45 tunnuksen omaaville veteraaneil-

le toteutettaisiin 2019 alkaen samanlaiset avopalvelut kuin mitä sotainvalideille sotilasvammalain nojalla korvataan. Hän esitti toiveen neuvottelukunnan jäsenille, että asiaa pidetään esillä myös jäsenten puolelta.

Keskusteluissa nousi esille epä-tietoisuutta ja kysymyksiä Tam-

menlehvän Perinneliiton ja veteraanijärjestöjen yhteistoiminnasta. Neuvottelukunnan jäsenet pitivät tärkeänä toimintojen tiivistämistä ja selkeyttämistä, jotta yhteinen nimittäjä löydetään.

Anni Grundström

Neuvottelukunnan jäseniä oik. Paavo Kiljunen ja vieressään varapuheenjohtajaksi valittu Ilkka Aspara. Kuva: Sotaveteraaniliiton arkisto

Veljesliiton pääsihteeriksi Seppo Savolainen

Varatuomari Seppo Savolainen (60) aloitti 7.6.2017 Sotainvalidien Veljesliiton pääsihteerinä.

Seppo Savolainen kokee olevansa onnekas, että on saanut työskennellä liki koko uransa sotainvalidien parissa ja heidän hyväkseen. Savolainen on mm. sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan lakimiesjäsen, Gaius-säätiön hallituksen puheenjohtaja sekä Veteraanivastuun hallituksen varapuheenjohtaja.

Seppo on helsinkiläinen veteraanin poika, joka tuli Sotainvalidien Veljesliittoon lakimieheksi vuonna 1981.

Kuva: Jakke Nikkarinen

HARTMAN

1862

Hyödyksi
Etelä-Karjalan
Jätehuolto Oy
www.ekjh.fi

www.tstopehkonen.fi

BERNER

SKAND
WWW.SKANDLEIJONA.FI

- sähkökäyttöinen, ekologinen
- nopeus 12 km/h tai 25 km/h
- ei ajokorttia - ei rekisteröintiä
- hiljainen ja miellyttävä ajaa
- huoltovapaa moottori
- erinomainen mäennousukyky
- toimitus kaikkialle Suomeen
- valtakunnallinen huoltopalvelu
- hinta alk. 1990€ tai 74€/kk

Alkuperäisen
Skand Leijonan
ostat aina riskittö-
mästi! Ilmainen testi-
jakso, kaikki varaosat,
valtakunnallinen
huoltopalvelu

Skand Leijonalla
ajat ilman ajokorttia,
myös kävely- ja pyöräteillä.

Meiltä tilaat turvallisesti:
kokeile ilmaiseksi 10 päivää.

Soita
02 480 9060

Juhlavuosi 2017 – mitä kuuluu veteraaneille?

Aloitimme joulukuun lehdessä artikkelisarjan: Mitä kuuluu veteraaneille juhlavuonna 2017? Seuraamme lehdessämme muutaman veteraanin elämää omalla paikakunnalla kuluva vuoden aikana. Mitä heille kuuluu ja miten palvelut ja kuntoutus toimivat lisääntyneiden määrärahojen turvin? Järjestömme sosiaaliuujat tapaavat heitä ja kirjaavat kuulumiset heidän luvallaan. Henkilötietoja emme julkaise tässä vaiheessa.

Kymenlaakso

Airi Marjut on rintamapalvelustunnuksen omaava 93-vuotias. Hän on jäänyt leskeksi vuonna 1985 ja asuu omakotitalossa syrjäisellä maaseudulla nuorimman lapsensa kanssa.

Airi Marjut ilahtuu siitä, että Aurinko paistaa ja sen lämpö lämmittää. Iloa on tuottanut myös se, että vanhimmat tyttäret Ruotsista ja Sveitsistä ovat olleet kevään täällä kotimaassa

äidin luona. Kotona asuva tytär on lähtenyt työhön.

”Näköni on kuitenkin huonontunut. Tänä keväänä en enää löytänyt esikkoja pihastani enkä myöskään nähnyt kaikkia värejä. Olen menossa kuulotutkimukseen luottotaksini saatamana ja odotan myös Rosvopaisti-tapahtumaa”. Näillä lyhykäisillä ajatuksilla tervehdin teitä kaikkia, kertoo Airi Marjut.

Lappi

Pariskunta, rintamasotilastunnuksen omaava 92-vuotias Ville ja hänen 90-vuotias puolisonsa Kerttu, jolle on myönnetty rintamapalvelustunnus.

Kevään tultua Kertun ja Villen maailma on avartunut. Seurallisina ihmisinä se on heille suuri asia, kun he pääsevät ulkoilemaan omin avuin. Ei ole liukkaita eikä sohjoa, jotka estivät ulospääsyn ja voimatkin ovat kohentuneet, toinen rollaattoria käyttäen ja toinen rollaattorista tukea ottaen. Vaivat ja sairaudet eivät ole mihinkään hävinneet, vaan muis-

tuttavat molempien kohdalla päivittäin. Tilanne on kohentunut niin paljon, että pariskunta on käynyt ulkona syömässä ja siellähän tapaa myös tuttavita, joiden kanssa voi vaihtaa kuulumisia. Nämä ovat isoja asioita, joita eivät terveet ja liikkuvat ihmiset tule ajatelleeksi. Kerttu kertoi keittäneensä kesäkeittoa ja ne tuoreet vihannekset kyllä maistuivat. Vaikka molemmat kehuvat kotiin tuotavan ruoan laatua, niin mukava oli maistaa pitkää aikaa kotitekoista. Päivittäinen kortinpelu yhdessä jatkuu ja sehän on tutkitustikin todettu hyväksi asiaksi. Muutos talvesta on ollut suuri.

Etelä-Pohjanmaa

Aatos on rintamasotilastunnuksen omaava 90-vuotias leski.

Aatoksen kevät on sujunut kesää odotellessa ”ei täs kevään mitää erikoista oo ollu, oon lähdössä ajelemaan omalla autolla täältä lähipitäjään ystävän luokse viettämään muuttaman päivän”.

Aatos on pysynyt terveenä ja hän on tyytyväinen saamiinsa palveluihin. Etenkin hän kehuu menumaatin ruokaa, annokset ovat maittavia ja ne on helppo lämmittää.

Hän oli ystävänsä kanssa muuttaman päivän Härmän Kuntokeskuksessa ja siihen välille osui myös Rosvopaistitapahtuma. ”Oli vaihteluksi mukavaa istah-

taa valamiiseen pöytään syömään, vaikka kotonaki on valamis pöytä tuon menumaatin ruokien kans, mutta vaihteluksi on mukava olla toisellaaseski paikas”.

Aatos toivottaa kaikille veteraaniveljille ja -sisarille iloista kesää!

Pirkanmaa

Aimo on rintamasotilastunnuksen omaava 93-vuotias. Hän asuu yksin seniorikerrostalossa vuokralalla. Hän on aktiivinen osallistuja ja harrastaa työväenopistossa puu- ja metallitöitä ja voimistelua.

Kevät on vilkasta aikaa ja tapahtumia on paljon. Aimo oli Kalevankankaan hautausmaalla kaatuneiden muistopäivänä kahden sotainvalidin kanssa.

Naantalissa oli JR 56:n, JR 60:n ja osasto Törnön vuosijuh-

la ja vuosikokous, johon Aimo otti osaa ja häntä myös haasteltiin siellä. Paikalla oli 12 veteraania ja noin 70 henkilöä muita osallistujia. Tilaisuus oli oikein hyvä ja mieleenpainuva.

Aimo lähettää lämpimät kiitokset Jaana Willmanille ja muille asiaan vaikuttaneille vilasukista, jotka hän on saanut Sotaveteraanien Huoltoyhdistyksen lähettäminä.

Tampereen veteraanien asiakasneuvot ovat saaneet nyt yhteyden kaikkiin kotona asuviin veteraaneihin. Heitä on tällä

hetkellä 360. Veteraanien palveluista Aimo on käyttänyt lounaseteleitä ja viisi kertaa taksipalvelua. Taksimatkoja voi tehdä vain Tampereen alueella sekä Vatialan hautausmaalle.

ISTV haastatteli 100 veteraania ja Aimo oli yksi haastatelluista. Haastatteluja on nyt alkanut tulla verkkoon noin 2 haastattelua/viikko ja ne ovat sieltä katsottavissa.

Seuraavana Aimon suunnitelmassa on rakentaa kokko ja nostaa lippu salkoon ja silloinhan on juhannus.

Helsinki

Eino on rintamasotilastunnuksen omaava 95-vuotias ja hänen puolisonsa Hilikka on 92-vuotias.

Eino on nyt asustellut yksin kolmisen kuukautta Hilikan odottaessa pitkäaikaishoitopaikkaa vuodeosastolla. Ikävä on, mutta he ovat pikkuhiljaa sopeutuneet tähän tilanteeseen. Mutta nyt Eino kertoi vakavana, että Hilikka onkin päätetty

kotiuttaa. ”Ei rakkaus ole mihinkään hävinnyt, mutta ei me selvitä kotona enää yhdessä”. Hilikalle tuodaan kotiin nosturi, jolla hänet voi siirtää vuoteesta pyörätuoliin, pesulle ym. Kuinka paljon hoitohenkilökuntaa on käytettävissä kotihoitoon, siitä ei vielä ollut tietoa. Eino kertoi, että hänestä ei ole muuta apua kuin se, että hän voi pitää Hilikkaa kädestä ja puhua. Eino toivoo, että suunniteltu kotiuttaminen ei toteutuisi, vaan Hilikka saisi tarvitsemansa

turvallisen ja hyvän hoitopaikan.

Eino on selviytynyt kotona, käynyt avokuntoutuksessa ja saanut tuettua kotikuntoutusta lisäksi. Tukisukkien laittaja poikkeaa aamuin illoin ja suihkuapua tulee kerran viikossa. Menumaatista hän lämmittää ruokaa päivittäin, muuten päivät kuluvat pyörätuolissa muis-tellen. Nyt tulevat mahdolliset muutokset huolettavat ja se näkyy Einon kasvoilla.

Rail Partners Oy Helsinki	Tiori Kuljetus Oy Helsinki	Rollen Tähtihuolto Ky Helsinki
Cont-Service Oy/Ab Helsinki	Paakkisen Automaalaamo Oy Hollola	Tilipym Oy Huittinen
www.reumavastaanotto.fi	Talonmies-ja huoltopalvelu Oy Liljeberg & Rosell Hyvinkää	Hämeenlinnan Osuusmeijeri
Kultakeskus Oy Hämeenlinna	Kanta-Hämeen Tavarakuljetus www.tavarakuljetus.com Hämeenlinna	Kuljetus Timo Hartikainen Oy Iisalmi
Normet Oy Iisalmi	Koneurakointi S.Erkkonen Ay Ilmajoki www.koneurakointierkkonen.fi	Kiitos Sotaveteraaneille Imatralta!nro:245

Mitä ja mistä - tietoa veteraanin omaisille

Kesällä vietetään usein aikaa yhdessä läheisten ja omaisten kanssa. Seuraavaan artikkeliin on koottu niitä veteraaneja koskevia asioita, joita liitosta, piireistä ja jäsenyhdistyksistämme usein kysytään juuri omaisten taholta.

Ensisijaisesti kannattaa aina olla yhteydessä avun ja tuen tarpeen ilmetessä oman asuinkunnan palveluneuvontaan. Tarvittaessa voidaan pyytää oman asuinkunnan kautta palvelutarpeen arviointi, joka tehdään veteraanin kotona. Palvelutarpeen arviointia voi pyytää asiakas itse, hänen omaisensa, viranomaisen tai muu henkilö.

Kaikissa veteraania, hänen puolisoaan ja leskeään koskevissa asioissa saa ”ensiaputietoa” myös siitä sotaveteraaniyhdistyksestä, jossa veteraani, hänen puolisonsa tai leskensä on jäsenenä. Jos ei ole varma yhdistyksestä, voi asiaa tiedustella sotaveteraanipiiristä tai oman alueen sosiaalineuvotalta. Piirien ja sosiaalineuvojen yhteystiedot löytyvät osoitteesta www.sotaveteraanit.fi

Sivuilta löytyvät tarkemmin myös veteraanietuudet 2017.

Rintamaveteraaneille myönnettyjä tunnuksia ovat

- rintamasotilastunnus (miehille)
- rintamapalvelustunnus (naisille)
- rintamatunnus (rintamalinnoittajille)
- ulkomaalaisen rintamasotilastunnus (ulkomaalaisille vapaaehtoisille).

Rintamalisän määrä on 49,56 €/kk ja se maksetaan kaikille tunnuksen omaaville veteraaneille, niin miehille kuin naisillekin. Rintamalisään eivät vaikuta saajan tulot eikä omaisuus.

Ylimääräinen rintamalisä

Ylimääräistä rintamalisää maksetaan henkilölle, joka saa sekä rintamalisää että kansaneläkettä. Ylimääräinen rintamalisä on 25-45 prosenttia hänen kansaneläkkeensä 102,41 euroa ylittävää osasta. Etuus on verotonta tuloa. Kun hakijalla ei ole lainkaan muita eläkkeitä, jotka vähentäisivät ylimääräistä rintamalisää, hänelle maksetaan suurin mahdollinen rintamalisä.

- yksin asuvalle 239,32 €/kk
- parisuhteessa olevalle 207,00 €/kk

Veteraanilisä

Veteraanilisä on sidottu korotettuun tai ylimpään hoitotukeen ja ylimääräiseen rintamalisään.

Hoitotukien edellytyksenä on, että toimintakyky on heikentynyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ja kun sairaus tai vamma on heikentänyt henkilön kykyä:

- huolehtia itsestään (esim. pesytystä tai pukeutua)

Apuvälineitä on saatavilla monipuolisesti, mm. erilaisia lukulaitteita arkikäyttöön.

- tehdä välttämättömiä kotilouostöitä tai
- asioida kodin ulkopuolella

Etuuden myöntäminen edellyttää lisäksi säännöllistä avuntarvetta esim. henkilökohtaisissa toiminnoissa, kuten peseytymisessä, pukeutumisessa tai kommunikoinnissa tai ohjauksen tai valvonnan tarvetta, esim. muistutusta, patistelua ja silmälläpitoa arjen eri toiminnoissa.

Veteraanilisää ei tarvitse erikseen hakea, jos edellä mainitut ehdot täyttyvät. Lisä maksetaan Kelan kautta.

Veteraanilisän määrä on **105,51 €/kk**. Se on verotonta. Se ei pienennä eläkkeensaajan asumistukea. Lisä maksetaan myös laitoshoidossa olevalle veteraanille, mutta se otetaan huomioon pitkäaikaishoidon maksussa, jonka laitos tai kunta perii veteraanilta.

Tarkista, onko veteraanilla oikeus Kelan hoitotukiin. (Tarkemmat tiedot ja ohjeet hakemisesta: www.kela.fi/hoitotuki).

Kuntoutus ja palvelut

Kuntoutus ja kotiin saatavat palvelut ovat määrärahasidonnaisia. Valtiokonttori maksaa Valtion talousarviossa olevat määrärahat kunnille siellä asuvien veteraanien määrään suhteessa. Kuntoutusmääräraha per veteraani on vuonna 2017 n. 1050 euroa ja palvelumääräraha veteraania kohden n. 1600 euroa. Valitettavasti määrärahat ovat useasti riittämättömät kuntoutuksen ja palvelujen tarpeeseen nähden.

Peruspalveluita sekä kuntoutusta ja niiden saatavuutta kannattaa aina selvittää oman veteraanin asuinkunnan kautta.

Kuntoutus on tunnuksen omaavalle veteraanille maksuton ja veteraanin aviopuoliso voi osallistua yhdessä veteraanin kanssa samaan aikaan laitoshoidon maksutukseen sekä päiväkuntoutukseen. Kun kuntoutus tapahtuu veteraanikuntoutuksen maksusitoumuksella, ei veteraanille aiheudu matkakuluja, vaan ne maksetaan Kelan kautta, myös avo- tai päiväkuntoutuksessa käyneille.

Veteraanin leskellä ei ole lakisääteistä kuntoutusoikeutta eikä oikeutta veteraaneille tarkoitettuihin palveluihin.

Tunnuksen omaavan veteraanin on mahdollisuus saada sosiaalihuoltolain mukaisia kotipalveluja valtion kunnille maksaman määrärahan puitteissa. Tuloja ei tarvitse selvittää, vaan palvelun tarve on ratkaiseva.

Kotona asumista helpottavat kodin muutostyöt

Vanhustyön Keskusliiton 15 alueellista korjausneuvojaa ovat käytettävissä kaikissa asunnon muutosto- ja korjaustöitä koskevissa asioissa. He auttavat tarvittaessa muutostöiden kartoittamisessa, suunnittelussa ja korjausavustusten hakemisessa. Heidän palvelunsa ovat maksuttomia, mutta tehtävä työ ja tarvikkeet maksavat normaalisti. Usein tarpeellisia muutostöitä ovat mm. pesutilojen muuttaminen käyttökelpoisiksi ja portaiden tai turvakaiteiden uusimiset ja asentamiset. Avustuksilla on vuonna 2017 jatkuvaa haku. Korjausneuvojen yhteystiedot löytyvät www.vtkl.fi tai Jukka Laakso, korjausneuvonnan päällikkö, puh. 040 502 3807.

Lääkealennus

Henkilö, jolla on rintamasotilas-, rintamapalvelus- tai rintamatunnus tai Sota-arkiston antama miinanraivaajatodistus, saa kaikissa apteekeissa 10 prosentin alennuksen lääkkeiden hinnoista. Alennusta ei anneta lääkkeitä, jotka ovat sairausvakuutuslain mukaan erityiskorvattavia, merkittävistä ja kalliista peruskorvattavista lääkkeistä eikä sairausvakuutuslaissa tarkoitetun vuotuisen omavastuun ylittävältä osalta. Lääkealennus on henkilökohtainen eikä sitä saa esimerkiksi perheenjäsenten lääkkeitä.

Terveystieteiden palvelut ja asuminen

Useimmissa kunnissa terveyskeskusmaksut on poistettu veteraaneilta ja sairaanhoitopiirit ovat

poistaneet poliklinikkamaksut tunnuksen omaavilta sotaveteraaneilta.

Sotaveteraaneille ei ole erityisasetusta palvelu- ja hoivatalojen asumis- ja hoitokustannuksissa.

Palvelumaksua määriteltäessä ei rintamalisää oteta huomioon asiakasmaksuissa, mutta ylimääräinen rintamalisä sen sijaan otetaan huomioon samoin kuin muut eläketulot.

Tiedustelut oman asuinkunnan kautta.

Hammashoidon kustannukset

Kela korvaa rintamaveteraanien ja miinanraivaajien hammashoidosta vahvistetun korvaustaksumäärän. Jos peritty palkkio on pienempi kuin korvaustaksumäärä, korvataan perityn palkkion määrä. Hoitoa aloitettaessa kannattaa selvittää hammaslääkäriltä kustannusarvio sekä Kelan korvaus tulevasta kustannuksista. Näin välttyään joskus yllättävänkin suurilta omavastuuosuuksilta. Korvausta ei saa implanttien laittamisesta.

Järjestön kautta saatava tuki

Veteraani, hänen puolisonsa tai leski voi hakea tukea sen sotaveteraaniyhdistyksen kautta, jossa hän on jäsenenä. Apua on mahdollisuus saada erilaisiin henkilökohtaisiin avustuksiin. Kokonaisvaltaista hoito- ja toimeentulovastuuta veteraanijärjestöllä ei ole mahdollisuutta ottaa eikä järjestö tee maksusitoumuksia. Järjestö voi toimia ensiapuna silloin, kun hätä on suurin ja auttaa asioiden hoitamisessa eteenpäin.

Avustusten myöntäminen

Suomen Sotaveteraaniliiton kautta taloudellista tukea myönnetään veteraanille, hänen puolisolleen tai leskelle, jos hän on jäsenenä paikallisessa sotaveteraaniyhdistyksessä.

Tuloraja on n. 1 200 euroa kuukaudessa bruttona. Poikkeuksia tehdään niissä tapauksissa, joissa on kysymys esim. jostakin pitkäaikaissairaudesta, jolloin lääke- ja hoitokustannukset ovat jatkuvasti suuret.

Hakemuslomakkeita saa omasta jäsenyhdistyksestä sekä internet-osoitteesta www.sotaveteraanit.fi

Hakemuksen liitteeksi tarvitaan verotodistus tai Kelan todistus ylimääräisestä rintamalisästä sekä kuitit tai niiden kopiot aiheutuneista kustannuksista.

Henkilökohtaisen avustuksen suuruus vaihtelee 200–700 euroon riippuen aiheutuneista kustannuksista. Avustus on kertaluontoinen, eikä maksusitoumuksia myönnetä. Avustukset ovat mahdollisia eri säätiöiden tuen ja keräysvarojen turvin.

Sotainvalideille, joiden sotainvaliditeetti on 10 % tai yli, avustusta ei myönnetä järjestömme kautta.

Kuoleman kohdatessa

Jos veteraani on kuulunut evankelisluterilaiseen seurakuntaan, kotiseurakunta myöntää maksuttoman hautapaikan. Jos veteraani on halunnut tulla siunatuksi muualle, esim. synnyinseutunsa kirkkomaahan, seurakunta perii yleensä silloin normaalit hautausmaksut.

Saako veteraani hautausavustusta?

Hautausavustusta veteraanille, hänen puolisolleen tai leskelleen ei ole. Jos leski jää taloudellisiin vaikeuksiin veteraanin kuoltua esim. hänen sairaala- ja hoitomaksujensa takia, voi hän anoa niihin taloudellista tukea (katso avustukset). Perikunnalle avustusta ei myönnetä.

Muistaako oma veteraaniyhdistys muistotilaisuudessa?

Omaisten toivomuksesta useimmat yhdistykset kunnioittavat veteraaniveljen tai -siskon muistoa laskemalla havuseppeleen vainajan siunaustilaisuudessa. Omaisten toivotaan olevan tässä tapauksessa yhteydessä yhdistykseen.

Mihin kunniamerkit?

Olisi toivottavaa, että vanhempien kunniamerkit kulkisivat suvussa perintönä ja muistona heidän tekemästään arvokkaasta työstä. Jos tähän ei ole mahdollisuutta ja ne halutaan luovuttaa muualle säilytettäväksi, voi asiaa tiedustella sotaveteraaniyhdistyksestä. Useat kotiseutumuseot ja erilaiset perinneyhteisöt ottavat vastaan kunniamerkkikokoelmia.

Missään tapauksessa kirpputori tai kaatopaikka ei ole kunniamerkkien paikka.

Mistä saa hautakivimerkin?

Hautakivimerkin voi tilata Sotaveteraaniliiton myyntitoimistosta, sotaveteraaniyhdistyksestä tai yhdistyksistä. Merkin kiinnittämisestä huolehtii hautakiven tekijä tai sen voi kiinnittää kiveen myös itse tai kysyä neuvoja yhdistyksestä.

Mikä merkki kuolinilmoitukseen?

Omaisten halutessa tai veteraanin oman toivomuksen mukaan kuolinilmoituksessa voidaan käyttää sen järjestön tunnusta, johon veteraani on kuulunut tai sitten tammenlehvätunnusta, johon on oikeus kaikilla tunnuksen omaavilla veteraaneilla.

Anni Grundström
anni.grundstrom@sotaveteraaniliitto.fi

SOTAVETERAANI ARJESSA

Kotkassa panostetaan yhteistyöhön

Kotkassa on pidetty kaksi infotilaisuutta yksityisille palveluntuottajille helmikuussa, joissa on kerrottu veteraanien kotiin vietävistä avopalveluista sekä käyty läpi Valtionkonttorin ohjetta (19.12.2016) ja kotona asumista tukevien palvelujen yleisiä periaatteita sekä käyttötarkoituksia.

Palveluntuottajille selvitettiin muutoksia esim. määrärahan käyttöajan pidennyksestä sekä sen joustavasta käytöstä. Kaikille asiakkaille tehdään aina tarvittaessa palvelutarpeen arviointi ja siihen liittyvä kotikäynti.

Palvelujen tuottajille tiedotettiin myös, että veteraani voi itse valita palveluntuottajan, (joita Kotkan seudulla on runsaasti) tai käyttää useamman palveluntuottajan palveluja yhtäaikaaisesti esim. siivouspalvelu, ateriapalvelu, kuljetuspalvelu. Kaikista palveluista tehdään päätös, joka an-

netaan tiedoksi sekä veteraanille että palveluntuottajalle. Ilman päätöstä palveluntuottaja ei voi aloittaa palvelua. Uutena palveluna on Kotkassa kehitetty Kymenlaakson taksin kanssa veteraaneille oma taksikortti.

Yhteistyössä veteraanijärjestöjen kanssa on sovittu, että rahaa on käytössä 1700 € – 3300 €/hlö riippuen asiakkaan palvelutarpeesta ja toimintakyvystä. Päivähoitoon, jalkahoitoon, tuettuun kotona kuntoutumiseen ja muihin harkinnan varaisiin palveluihin on varattu myös rahaa. Kaikki tunnuksen omaavat veteraanit pyritään saamaan palvelujen piiriin. Vuoden alussa heitä oli 168 henkilöä.

Palveluntuottajan tehtävät on määritelty seuraavasti:

- Tuottaa asiakkaan tilaamat palvelut
- Pyytää kuittaus asiakkaalta tehdyistä työtunneista

- Seurata asiakkaan käytössä olevaa rahamäärää ja tiedottaa siitä asiakkaalle
- Laskuttaa kotihoitoa **kuukausittain** tehtyjen työtuntien mukaan
- Tehdä tiivistä yhteistyötä kotihoidon kanssa

Pia Ruuskanen
Kotihoidon johtaja Kotka

Veteraanikummit mukana arjessa ja juhlassa

Lahden kaupungin Veteraaniasiaain neuvottelukunta keskusteli maaliskuussa 2016 sille tehdystä esityksestä, miten voitaisiin lisätä tiedotusmahdollisuuksia veteraaneille. Keskustelussa todettiin, että kiertokirjeet ja muut vastaavat tiedotusmuodot eivät tavoita kaikkia veteraaneja ja tällaiset tiedotukset myös unohtuvat helposti. Tällöin nähtiin yhtenä mahdollisuutena luoda veteraanikummit-järjestely. Nähtiin, että järjestely voisi vastata kolmeen haasteeseen, jotka veteraanien korkeasta iästä, sairauksista ja muista seikoista johtuen ovat keskiössä.

– Useilla veteraaneilla on rajoittuneet mahdollisuudet seurata veteraanipalveluita ja -toimintaa koskevaa yleistä tiedotusta, kiertokirjeitä yms. ilman henkilökohtaista ohjausta.

– Useilla veteraaneilla on rajoittuneet mahdollisuudet saada luontevia yhteyksiä ympäröivään maailmaan ilman henkilökohtaista tukea.

– Useilla veteraaneilla on yksinäisyyttä ja tarve löytää henkilökohtaista keskusteluyhteyttä.

Veteraanikummit-ajatusta on kehitetty yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Mukana ovat Lahden Sotaveteraanit, Sotainvalidien Veljesliiton Lahden piiri ja Lahden Rintamaveteraanit. Veteraanikummit-toiminta onkin näin veteraanijärjestöjen yhteinen hanke. Lahden kaupungin sosiaali- ja terveystoimi on antanut monipuolisen tukensa tälle projektille.

Veteraanikummitoiminta on organisoitu Päijät-Hämeen Hyvinvointipalveluiden kehitys ry:n kolmevuotiseksi hankkeeksi. Tämän vapaaehtoistoiminnan avulla on tarkoitus toimia veteraanien, veteraanien puolisojen ja

leskien henkilökohtaisena tukena ja rinnalla kulkijana arjen asioissa sekä vähentää heidän mahdollisesti kokemaansa yksinäisyyttä.

Käytännössä veteraanikummin tehtävänä on olla veteraanin rinnalla, soitella hänelle ja kysyä kuulumisia, kertoa veteraanipalveluista ja ohjata häntä niiden käyttämiseen, saatella ostoksille ja tilaisuuksiin, tehdä hautausmaakerroksia puolison tai tuttavien haudalle, toteuttaa veteraanien tunnusta ”kaveria ei jätetä”. Veteraanikummit on koulutettu tehtävänsä. Tällä hetkellä kummeja on yhteensä 32, joista naisia on 14 ja miehiä 18. Kummeja rekrytoidaan lisää sitä mukaan, kun veteraanikummitia haluavia veteraaneja löytyy. Kummit ovat veteraanijärjestöjen tukijäseniä ja muita veteraanityöstä kiinnostuneita, merkittävien osa eläkeläisiä, mutta myös nuorempia.

Kummitoiminnan vastuuhenkilö on projektityöntekijä **Jyri Westerholm**. Kummitoiminnasta saa lisätietoa osoitteesta: www.veteraanikummi.fi

Toiminnan ensisijainen tavoite on palvella sotiemme veteraaneja. Toiminnan luonne on kuitenkin sellainen, että sen laajentumista koskemaan yleensä vanhusväestöä, on aiheellista harkita. Vaikka kummitoiminta on ensisijaisesti palvelua, se on samalla kummille mahdollisuus tehdä veteraaneille vapaaehtoistyön kautta jotain merkityksellistä.

Kummitoiminnalla halutaan tukea veteraanin selviytymistä arjessa ja pyhässä.

Teksti: Erkki Hokkanen
sosiaalineuvos
Kuva: Jyri Westerholm

Kummina vierellä arjessa ja pyhässä. Leena Mattila ja Lea Lappalainen kansallisen veteraanipäivän pääjuhlassa Lahdessa 24.4.2017

Korjausavustukset nyt ARA:sta

Kääntyneet tai vammaiset henkilöt voivat saada avustusta kotona asumisen mahdollistaviin välttämättömiin korjaustoimenpiteisiin. Tavoitteena on edistää omassa kodissa asumista mahdollisimman pitkään.

Vuoden 2017 alusta alkaen tukea haetaan Asumisen rahoitus-

ja kehittämiskeskus ARA:sta. Jatkuvaan hakuun saa neuvoa ARA:sta sekä Vanhustyön keskusliiton korjausneuvonnasta. Myös osa kunnista antaa neuvoa asumisen kysymyksissä.

Lisätietoa: www.ara.fi
www.vtkl.fi/fin/toimimme/korjausneuvonta

ETELÄ-POHJANMAA JA POHJANMAA
Harri Hietikko
Päivölänkatu 38
60120 Seinäjoki
0400 260 962

KANTA- JA PÄIJÄT-HÄME
Kari Tahvanainen
Askonkatu 9 C 213
15100 Lahti
0500 494 766

POHJOIS-POHJANMAA JA KAINUU
Tapio Karhu
Verkkokuja 3 B 6
90900 Kiiminki
040 516 6738

POHJOIS-KARJALA
Lauri Takkunen
(uusi neuvoja aloittaa syyskuussa)
050 540 7035

SATAKUNTA
Tiina Toivonen
0400 852 727

SUUR-SAVO
Ismo Kortman
Brahentie 42 A 12
52300 Ristiina
0500 651 737

SISÄ-SUOMI
Jukka Lampi
Mämmensalmentie 72
44120 Äänekoski
0400 162 494

LÄNSI-UUSIMAA, VANTAA
Timo Vänskä
Malmin kauppatie 26
00700 Helsinki
050 449 3395

ITÄ-UUSIMAA, HELSINKI
Pekka Martikainen
Malmin kauppatie 26
00700 Helsinki
050 913 1452

ETELÄ-KARJALA JA KYMENLAAKSO
Pekka Hulkkonen
Kauppakatu 58-60
53100 Lappeenranta
050 593 1277

LAPPI
Ari Viippola
Teollisuustie 13
96320 Rovaniemi
050 590 3637

PIRKKA-HÄME
Voitto Niska
Tietotie 1
37630 Valkeakoski
0400 649 199

POHJOIS-SAVO
Pentti Heikkinen
(uusi neuvoja aloittaa elokuussa)
0400 371 586

VARSINAIS-SUOMI
Jani Malminen
Hämeenkatu 14 L 7
20500 Turku
0500 908 660

Kunnat ja kaupungit paikkaavat lisärahoituksella veteraanipalveluita

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri

Eksote haki kuntoutukseen lisämäärärahaa 177 457,52 euroa (sai 52 431,80)

Palveluihin he ilmoittivat lisärahoituksen tarpeen, mutta tarkkaa euromäärää ei tarvinnut Valtiokonttorille hakemuksessa ilmoittaa. Heinäkuun lopulla useita veteraaneja odotti palveluita ja palveluiden määräraha oli miinuksella yli 40 000 euroa.

Kouvola

Kouvola sai lisämäärärahaa palveluihin 56 237,28. Kaupungillekin jäi maksua toteutuneista kuluista 47 125,37 euroa. Tarvetta olisi ollut enempiäkin. Peruskuntoutus voitiin toteuttaa saadun lisämäärärahan turvin.

Viitasaari

Viitasaari sai kuntoutukseen lisämäärärahaa 2 859,92 euroa ja sen ollessa riittämätön kaupunki käytti omia varoja kuntoutukseen 12 500 euroa. Palvelujen tarvetta paikattiin yhdistyksen ja kaupungin varoin.

Hankintalain tulkinta johti viivästyksiin kuntoutuksessa

Turun kaupunki kilpailutti fysioterapiapalveluja ja jalkahoitoja viime vuoden lopulla, jolloin oli voimassa vanha hankintalaki. Kilpailutuspäätöksestä tehtiin oikaisuvaatimus, jonka vuoksi kuntoutushakemusten käsittelyajat viivästyivät ja veteraanit jäivät odottamaan kuntoutuspäätöksiä. Turussa todettiin, että veteraaneja ei voida erityisryhmänä irrottaa kilpailutuksesta vanhaan lakiin vedoten. Vuoden vaihtuessa hankintalaki uusiutui ja tuli voimaan hieman tulkinnaaltaan helpompana. Sotiemme veteraanit olisi pitänyt irrottaa kilpailutuksesta jo vanhan lainkin perusteella. Lakimiehen selvitys kertoi, ettei se ole mahdollista.

Mutta kyllä se on

Se vaatii vain päätöksen, että sotaveteraanit ovat uuden hankintalain 108 §:n mukainen erityisryhmä, jolla on erityistarpeita. Suora sitaatti laista: ”Tämän luvun mukaisissa palveluhankinnoissa hankintayksikön on otettava huomioon kyseistä palvelua, siis tässä tapauksessa fysioterapiapalvelua, koskeva lainsäädäntö. Sosiaali- ja terveyspalvelujen

hankinnassa palvelujen käyttäjien yksilöllisten ja pitkäaikaisten sekä toistuvien hoito- ja sosiaalipalvelujen turvaamiseksi hankintayksikön on otettava huomioon käyttäjien erityistarpeet ja kuuleminen siten kuin muualla laissa säädetään.” Sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnassa hankintayksikön on määriteltävä sopimuksen kesto ja muut ehdot siten, että sopimuksista ei muodostu kohtuuttomia tai epätarkoituksenmukaisia seurauksia palvelujen käyttäjille.”

Käytännössä tämä tarkoittaa, että kaupunki voi päättää sotaveteraanit omaksi ryhmäksi, johon sovelletaan soveltuvin osin uuden hankintalain 108 §:ä, eli että kaupunki määrittelee kelvolliset palveluntuottajat, asettaa heille palvelun kattohinnan ja veteraani saa paljon puhutun vapauden valita haluamansa palveluntuottajan tästä listasta.

Pekka Paatero

Turun sotaveteraanit ry:n
puheenjohtaja
Suomen Sotaveteraaniliiton
sosiaali- ja
terveyspalvelutoimikunnan
puheenjohtaja

Jyväskylä panostaa veteraanien hammashoittoon

Perusturvalautakunta päätti kansallisena veteraanipäivänä, että jyväskyläläiset rintamasotilastunnuksen, rintamapalvelustunnuksen, rintamatunnuksen tai veteraanitunnuksen omaavat tai miinanraivaustehtäviin osallistuneet henkilöt vapautetaan kaikista suun terveydenhuollon asiakasmaksuista sekä protetiikan hammaslaboratoriomaksuista kuluvana vuonna. Kustannukset (noin 15 000 euroa) katetaan suun terveydenhuollon talousarvion sisältä.

Tutkimusten mukaan huono suun terveys on riski yleisterveydelle sekä aliravitsemukselle ja heikentää siten ihmisen toimintakykyä ja mahdollisuuksia selvitä arjessa. Vastauksen mukaan on tärkeää saada sotiemme veteraanien suut kuntoon ja purentakyky sellaiseksi, että he pystyvät syömään monipuolista ruokaa ja nauttimaan elämästä erilaisia makuja maistelemalla.

Sotiemme veteraanien hakeutumista suun terveydenhuollon

palveluihin tulee aktivoida. Asiakasmaksut suun terveydenhuollossa ovat nousseet ja saattavat olla esteenä hoitoon hakeutumiselle. Koska sotiemme veteraanit on jo vapautettu terveyskeskuksmaksusta sekä erikoissairaanhoidon maksuista, on loogista, että heidät vapautetaan myös kaikista suun terveydenhuollon asiakasmaksuista sekä protetiikan hammaslaboratoriomaksuista.

Tällä hetkellä rintamaveteraanien hammashuollon järjestämisestä ja korvaamisesta annetun lain mukaan henkilöltä, jolla on rintamasotilastunnus, rintamapalvelustunnus, rintamatunnus, veteraanitunnus tai todistus miinanraivaustehtäviin osallistumisesta, ei peritä maksua terveyskeskuksessa suoritetusta hampaiden tarkastuksesta, ehkäisevästä hoidosta eikä protetiikkaan liittyvästä kliinisestä työstä. Suomi 100 -juhlavuonna jyväskyläläiset vapautetaan nyt myös suun terveydenhuollon asiakasmaksuista sekä protetiikan hammaslaboratoriomaksuista.

Helsinki ja Turku suurimmat määrärahojen palauttajat

Valtiokonttori ohjaa valtion talousarviossa hyväksytyn veteraanikuntoutus- ja kotiin vietävien palvelujen määrärahan vuosittain kunnille siellä asuvien veteraanien lukumäärän mukaisesti.

Kuntoutusmäärärahoja palautui 2,16 %

Kunnille maksettu kuntoutukseen käytettävä määräraha oli 16 940 787,00 euroa ja syksyllä kuntien hakemusten perusteella jaettu lisämääräraha 1 230 294,56 euroa. Kuntoutusmäärärahaa oli käytettävissä yhteensä 18 171 081,56 euroa.

Vuoden 2016 määrärahas- ta kunnilta palautui takaisin 392 733,69 euroa.

Palautukset olivat yleensä muutamasta eurosta muutama sataan euroon ja syynä ovat todennäköisesti viime hetken kuntoutusjakson peruutukset tai keskeytyneet jaksot. Suurin osa kunnista/kuntayhtymistä on käyttänyt määrärahat kokonaisuudessaan. Palautukset vaihtelivat Turun 109 246,64 euron suurimmasta Oulun pienimpään 5,27 euron palautukseen.

Laitoskuntoutukseen on käytetty 7 143 347,92 euroa, avio- puolisoitten laitoskuntoutukseen 1 181 904,09, avokuntoutukseen 8 486 708,59 ja päiväkuntoutukseen 966 387,27 euroa.

Kotona asumista tukevien palveluiden määrärahoja palautui 5,39 %

Vuonna 2016 kunnille jaettava määräraha oli yhteensä 10 000 000,00 euroa ja lisämääräraha 1 629 455,71 euroa eli yhteensä palveluihin oli käytettävissä 11 629 455,71 euroa. Määrärahaa jäi käyttämättä 625 695,01 euroa.

Palveluihin varattua määrärahaa jäi Helsingiltä käyttämättä 352 179,75 euroa ja euromäärältään pienin palauttaja oli Sottunga kommun, 12,02 euroa.

Käyttämättä jääneet määrarahat jaetaan kunnille Valtiokonttorille tulleiden hakemusten perusteella syksyllä 2017 lisämäärärahan yhteydessä.

Palvelutarpeen arvioinnit tuottavat tulosta

Kaupungeissa/kunnissa on otettu yhä enemmän käyttöön veteraanin kotona tehtävät palvelut ja kuntoutustarpeen arvioinnit. Tämä lienee ainut käytäntö mahdollistaa veteraanille hänen tarvitsemansa palvelut ja kohdentaa määrarahat tarpeiden mukaisesti kokonaisuudessaan. On muistettava, että veteraanin keski-ikä on ylittänyt 92 vuotta. Enää ei voida olettaa, että monikaan heistä tulee hakemaan palvelujaan tai pystyy täyttämään erilaisia lomakkeita saadakseen apua ja tukea.

Saamiemme tietojen mukaan monissa kunnissa on käytetty myös omia varoja veteraanikuntoutuksen ja palveluiden hoitamiseksi.

On vieläkin hyvä muistaa kansallisen veteraanipäivän juhlassa Hämeenlinnassa 2014 sotaveteraani **Veikko Juvosen** puheenvuorossaan käyttämä vetoomus: ”Veteraanin oikeudella vetoan teihin kuntien tehtävissä toimille, huolehtikaa siitä, että mää-

rärahat käytetään tarkoituksen mukaisesti ja viimeistä euroa myöten. Tiedän, että tarvetta siihen on”. Tämä vetoomus on yhä ajankohtainen.

Määrärahatilastot ovat kunta-kohtaisesti luettavissa liittomme Internet-sivuilta

Anni Grundström

Yli 5 000 euroa palautui kuntoutusmäärärahoja:

Eura	12 280,54
Inari	8 086,72
Järvenpää	11 457,14
Kangasalan seudun Ky	13 388,43
Kemiönsaari	20 305,23
Korsholm	7 351,10
Korsholms kommun, Vörå	6 308,67
Lapinlahti	6 725,50
Länsi-Turunmaa, Pargas	5 693,01
Perusturvakuntayhtymä Karvinen	13 696,55
Perusturvakuntayhtymä Akseli	6 014,65
Pieksämäki	6 517,58
Pohjois-Satakunnan peruspalveluliikelaitos kuntayhtymä	7 347,49
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri/Kysteri	15 263,75
Porvoo	19 408,04
Raisio kaupunki	10 838,97
Rauma	8 898,17
Riihimäen seudun terveyskeskuksen ky	5 951,27
Turku	109 246,64
Ålands hälso- och sjukvård	16 991,42

Kaikki kuntoutusmäärarahat oli käytetty 111 kunnassa/kuntayhtymässä.

Yli 5 000 euroa palautui palvelurahoja:

Eckerö kommun	5 268,31
Espoon kaupunki	35 684,10
Heinolan kaupunki	11 248,48
Helsingin kaupunki	352 179,75
Janakkalan kunta	12 992,00
Kimmoöns kommun	8 281,21
Kirkkonummen kunta	7 565,36
Mariehamns stad	5 734,97
Mäntsälän kunta	6 690,14
Nokian kaupunki	6 639,97
Nurmeksens kaupunki	7 731,01
Närpes stad	9 482,73
Parainen-Pargas	8 459,52
Pellon kunta	6 624,00
Perusturvakuntayhtymä Karvinen	17 126,55
Porvoon kaupunki	9 459,47
Riihimäen kaupunki	5 177,12
Sastamalan sosiaali- ja terveyspalvelut	13 064,90
Suupohjan peruspalveluliikelaitos kuntayhtymä	8 271,15
Turku	19 170,13
Ylitornion kunta	9 041,22

Palvelumäärarahat jakautuivat 220 kuntaan/kuntayhtymään ja 149 niistä käytti kaikki määrarahat. Palvelumäärärahojen osalta selvitykset puuttuivat 5.6. kahdelta kunnalta, joten tiedot eivät tältä osin ole lopullisia.

Mannerheim pani vauhtia maanpuolustukseen 1930-luvulla

Suomen marsalkka C.G. Mannerheimin syntymästä tuli kuluneeksi 150 vuotta 4.6.2017.

Hänen maineensa arvovaltaisena paljon kokeneena sotilaana on säilynyt ja hänen merkityksensä Suomen kansalle 1930 ja 1940-lukujen kohtalon vuosina on saanut oikeat mittasuhteet ja perspektiivin, vaikka hänen persoonakuvaansa on yritetty naarmuttaa joidenkin radikaalien taholta milloin milläkin henkilöön menevällä seikalla.

Mannerheim toimi puolustusneuvoston (PN tässä artikkelissa) puheenjohtajana vuosina 1931 - 1939 vaikuttaen puolustusvoimien perushankintaohjelman toteutukseen 1930-luvun lopulla. Puolustusneuvoston instituutio päättyi presidentti Martti Ahtisaaren kauteen vuonna 2000 johtuen perustuslain uudistuksesta, jolloin presidentin ulkopoliittisia valtaoikeuksia leikattiin ja neuvosto lakkautettiin. Sen tehtävät siirrettiin pääosin ulko- ja turvallisuuspoliittiselle ministerivaliokunnalle, UTV:lle.

Paperitiikeristä toimivaksi työvälineeksi

Puolustusneuvoston siemen alkoi itää, mutta vasta kirjoitetussa muodossa, keväällä 1924, jolloin elimen tehtävästä määrättiin asetuksella. Komitean tapaan toimivaksi ajateltu elin oli ”myrkä” siinä mielessä, että presidentti saattoi halutessaan pyytää siltä lausuntoja, sillä ei kuitenkaan ollut omaa aloiteoikeutta eikä vapautta kokoontumisoikeutta eikä myöskään mitään vastuuta.

Presidentin vuodeksi kerrallaan nimittämät henkilöt olivat kylläkin maanpuolustusasioita hoitavan hierarkian huipulta puolustusministeri puheenjohtajanaan, mutta muun muassa siihen tärkeään kysymykseen, miten sodanaikaista päällikkyyttä hoidetaan, ja mikä oli tämän henkilön rauhanaikainen vakanssi, se ei ottanut kantaa.

Vuosien kuluessa kävi ilmei-

seksi, etteivät PN:n tehtävät ja sen kokoonpano vastanneet tarkoitustaan. Kun P.E. Svinhufvud valittiin tasavallan presidentiksi, neuvosto muodostettiin puolustusministeri kenraalimajuri H.V. Östermanin esityksestä uudelleen asetuksella maaliskuussa 1931. Tarkoituksena oli saada sivussa ollut Mannerheim aktiivisesti mukaan maanpuolustuksen kehittämiseen.

Uuden neuvoston kokoonpano tuli puhtaasti sotilashenkilöistä ja se kokoontui puheenjohtajansa eikä presidentin kutsusta ja tärkeintä oli, että se oikeutettiin ja nimenomaan veloitettiin tekemään puolustusvalmiuden lisäämistä koskevia esityksiä.

Säästäväisyyskomitea vie veitsenterälle

Mannerheim ja PN joutuivat vuosittain uudesta perustamisestaan alkaen kamppailemaan aina

vain pienemmäksi käyvien määrärahojen puolesta valtion tulo- ja menoarviossa, vaikka huolestuttava kehitys NL:ssa ja Saksassa oli jo näkyvissä.

Eduskunnan tekemä periaatepäätös hätäohjelmasta armeijan ja laivaston välttämättöimpien uudishankintojen ja ilmapvoimien vahvistamisen osalta oli päätetty jo vuonna 1930.

Alkaneen talouslaman vuoksi perustettu ”säästäväisyyskomitea” oli supistanut alkuaan 700 miljoonan silloisen markan (mmk) ohjelmaa kuusivuotijaksoa varten siten, että vuonna 1932 käyttövara 125 mmk pieneni lähes puoleen. On huomattava, että 30-luvun lama vaikutti Suomeen varsin vähän, mutta sitä ei maassamme tajuttu perspektiivin puuttuessa kansainvälisiin taloussuhdanteisiin. Ottaen huomioon sen, että jalkaväen ja tykistön aseet olivat vapaussodassa

loppuun kulutettuja, varsinaisia ilmatorjunta-aseita ei ollut juuri lainkaan. Ilmavoimilla oli 47 käyttökelpoista konetta tarpeen ollessa 272, kaksi rannikkopanssarilaivaa oli valmiina ilman tykkeitä ja ammuksia sekä kivääriliiperisten ampumatarvikkeiden valmistuskapasiteetti oli aivan riittämätön; puolustuskyvyn materiaalin nostaminen jäi jo alkuvaiheessa jälkeen tavoitteistaan.

Kolmijäsenisen säästäväisyyskomitean yhden jäsenen perustelu oli ”mutta mitä hyödyttää myöntää puolustuslaitokselle näin suuria summia, kun ei kuitenkaan tule sotaa”!

Puolustuslaitoksen vuoden 1932 varsinainenkin budjetti oli edellä mainitun komitean vesittämä ja raha-asiaivaliokunta oli mennyt vielä pitemmälle vaatimaan lisää määrärahojen supistuksia.

PN:n ponnistukset vuoden 1934 menoarvion hyväksi saavuttivat sitä vastoin jonkinlaisen menestyksen, kun vuodesta tuli ensimmäinen, jolloin määrärahat sallivat suorittaa uudishankintoja alkuperäisen, sinänsä tosin riittämättömän ehdotuksen eli hätäohjelman mukaisesti.

Taistelu viimeisen perushankintaohjelman puolesta

Vuoden 1937 lopussa saatiin valmiiksi tarvetila-analyysin perusteella laadittu perushankintaohjelma, jota puolustusministeri J.T. Lahdensuon johtama komitea alkoi vertailla maan kantokykyyn. Johtopäätöksiä tuli tinkiä maanpuolustusvaatimuksista!

Suomi muodosti vaikeanmuotoisen pitkän maa-alueen maantieteellisesti uhanalaisella seudulla pienellä kantokyvyllä puolustettavaksi (Suomen geografia on pysynyt samana pois luettuna sotien aiheuttamat amputaatiot!).

Näin muodoin tehtiin supistetut tarvikearviot, joiden luonnollisena seurauksena oli puolustuskyvyn aleneminen. Vuosi 1937 olisi ollut viimeinen vapaan ulkomaisen hankinnan suoritusvuosi. Kaikki, mitä olisi tarvittu, olisi vielä voitu tuoda maahan.

Vasta kesän 1938 alussa eduskunta hyväksyi 2710 mmk:n supistetun seitsenvuotisen hankintaohjelman, joka olisi siis toteutunut vuonna 1944. PN oli ehdottanut kahta vuotta lyhyempää ohjelmaa ja ulkomaisen lainan ottoa, mutta silloinen Suomen pankin pääjohtaja Risto Ryti vastusti jyrkästi sitä, koska ”sellaista lainaa ei voitu jättää jälkipolvien maksettavaksi”. Myöhemmin hän presidenttinä taval-

sopimuksen Saksan sotilasavusta kesällä 1944.

Se oli ratkaisevaa Suomen itenäisyyden kannalta!

Elokuussa 1939 pääministeri A.K. Cajander piti puheen, jossa hän totesi, että ”on hyvä, ettei armeijalle ollut hankittu sotakalustoa varastoissa ruostumaan ja sotilaspuhkuja koiden syötäväksi”.

Hänen lyhytnäköinen puheensa on jäänyt historiaan vähemmän mairittelevassa muodossa ”malli Cajander”, mikä tar-koitti sotilaan kenttävarustusta, jossa oli siviiliasu, kokardi, sotilasvyö ja kivääri.

Mannerheim katsoi marraskuussa 1939, ettei hänellä ollut edellytyksiä johtaa puolustusvalmisteluja komiteassa vastuksen ollessa voimakasta maan päättävissä elimissä.

Eron kautta ylipäälliköksi

Mannerheim lausui jäähyväiset PN:lle, mutta perui eronsa ylipäällikkyydestä 30.11.1939, kun Neuvostoliitto aloitti sotatoimet Suomea vastaan ilmapommituksilla maamme asutuskeskuksiin ja ylittäessä valtakunnan rajan monessa kohtaa 1200 kilometriä pitkällä itärajalla. Nyt oli rajusti koettava se, mikä oli laiminlyöty 1930-luvun lopun voimakkaan kansantalouden kasvun vuosina. Varaa olisi ollut varustautua! Materiaalipuutteet tuli nyt korvaamaan suomalainen mies- ja naiskunto ja urheus unohtamatta suomalaista hevostakaan vetojuhtana, mutta huomattava osa annetuista uhreista olisi voitu välttää, jos maanpuolustuksesta olisi kannettu huolta rauhan seesteisinä vuosina.

Maanpuolustuksen ja sen merkityksen väheksyminen, jota ilmeni tuolloin vasemmisto- ja keskustapuolueissa, pohjautui lähinnä ulkopoliittisen ja strategisen ajattelun kehittymättömyyteen, mikä oli luonnollinen seuraus siitä, että Suomesta puuttui tällä alalla sekä perinteitä että koulutuneita kykyjä. Maamme oli aloitettava tyhjästä ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla, koska Suomi oli ollut itsenäistymisensä hetkellä yli sata vuotta suurvallan autonominen osa ilman vastuuta ja päätäntävaltaa näillä sektoreilla.

- Nykyään voidaan perustellusti kysyä, onko Suomen puolustus ajan tasalla ja tarpeeksi tehokas ottaen huomioon laajemman turvallisuuspoliittisen kehityksen itäisessä Euroopassa ja liikehdinnän Itämeren ilmatilassa?

Juhani Susineva

Kirjoittaja on everstiluutnantti evp. ja filosofian tohtori

Marsalkka Mannerheimin 75-vuotissyntymäpäivillä 4.6.1942 Mannerheim, Hitler ja Ryti.

Suomalais-saksalainen Taistelukuvaajain näyttely Ateneumissa

”Olin ottanut kuvan loppukesällä todellisessa taistelutilanteessa, metsä paloi ja sain hyvän kuvan savun seassa tulitavasta meikäläisten konekivääristä, kypäräpäisestä konekivääriampujasta ja apulaisesta, valo siivilöityy savun läpi ja puiden runkojen välistä, vihollisen läsnäolon voi tuntea kuvassa”.

Uutinen Rukajärven veteraanina tunnetuksi tulleen Pentti Perttulin kuolemasta nosti mieleeni edellä lainatut sanat Antti Tuurin romaanista *Elämä isänmaalle*. Sanat liittyvät kiinteästi parin vuoden ajan tutkimani sodanaikaiseen kulttuuritapahtumaan: Ateneumin Taistelukuvaajain näyttelyyn.

Suomalais-saksalainen Taistelukuvaajain näyttely avattiin juhllallisina menoin Ateneumin taidemuseossa 16. toukokuuta 1942. Paikalle olivat saapuneet niin saksalaisten lähettiläiden ja propagandaorganisaation edustajien ohella Italian, Japanin, Romanian ja Bulgarian lähettiläät kuin eri alojen kotimaisia edustajia. Vain pari viikkoa auki ollut näyttely loi laajan katsauksen sekä suomalaisissa tiedotuskomppanioissa että saksalaisissa propagandakomppanioissa työskennelleiden sotilaiden tuottamaan visuaaliseen näkemykseen sodasta: esillä oli yhteensä 480 valokuvaa, piirustusta ja maalausta, joista suomalaisten tuottamia oli 250 ja saksalaisten 230. Lisäksi varsinaisen suomalais-saksalaisen taidenäyttelyn ohella järjestettiin noin 350 suomalaisesta puhdetyöstä koostunut kilpailuhenkinen puhdetyönäyttely.

Suomalaisen näyttelyosaston yhteensä 137 valokuvateoksen kokonaisuus sisältää aiheita hyvin laajalti sodankäynnin eri osaluista.

Ateneumin yleisölle näytettiin muun muassa erilaisia sotatapahtumia aina taisteluista vapaa-aikaan ja Itä-Karjalan suomalaisvivahteisiin maisemiin.

Näyttelyn ainoalla Pentti Perttulin ottamalla valokuvalla, joka Ateneumin näyttelyn yhteydessä sai nimekseen *Raskas kk. tuliasemassa*, on kuitenkin erityinen rooli näyttelykokonaisuutta jälkikäteen tarkastellessa. Vaikka Antti Tuurin *Elämä isänmaalle* perustuu pitkälti Perttulin kertomukseen Lieksajärven kiertämisestä kesällä 1941, on teos siitä huolimatta fiktiivinen ja ei siten voi toimia ongelmitta tieteellisenä tutkimusmateriaalina. Koska romaanin kosketuspinta todellisiin tapahtumiin on kuitenkin ilmeinen, ovat Tuuri ja Perttuli luoneet mielenkiintoisen ja kysymyksiä herättävän erikoistapauksen Taistelukuvaajain näyttelyn suomalaisen osastoon ja sen tulkintaan.

Alussa esitetyn teoskuvauksen yhteys Perttulin ottamaan kuvaan on ilmeinen ja hyvin tarkka sopiakseen muihin TK-valokuviiin. Lisäksi on todettava, ettei sähköisen SA-kuvapalvelun perusteella ole löydettävissä Perttulin nimellä vastaavanlaisia yhteneväisyyksiä SA-tietokannan noin 160 000 valokuvan joukosta. Vaikka Pentti Perttulilla ei Tuurin mukaan ollut Lieksajärvellä kameraa mukanaan, voidaan SA-kuvan tallentamaa tietoa Omeliasta kuvauspaikkana ja Perttulista kuvan ottajana pitää suhteellisen luotettavina. Valokuvan yhteyteen ei ole päätyntä tietoja sen ottoajankohdasta, mutta se on ajoitettavissa Taistelukuvaajain näyttelyä edeltäneisiin jatkosodan tapahtumiin – kuvaan tal-

Marika Honkaniemi on taidehistorian tohtorikoulutettava ja tutkija Turun yliopistosta. Hänen tutkimusintresseihinsä kuuluvat sotavalokuvat, valokuvien käyttö historiallisina lähteinä, tekijäys sotavalokuvassa sekä toisen maailmansodan aikainen suomalais-saksalainen taidenäyttely-yhteistyö. Tällä hetkellä hän työskentelee toisen maailmansodan suomalais-saksalaisten näyttelyvaihtojen TK- ja PK-valokuvia tarkastelevan väitöskirjansa parissa. Sotavalokuvista ja sotataidenäyttelyistä Honkaniemi kiinnostui niiden sisältämien visuaalisten viestien vuoksi huomattuaan ensin aukon taidehistoriallisessa tutkimusperinteessä.

lentuneen maaston perusteella vuoden 1941 jälkipuoliskolle. Mielenkiintoista on myös se, ettei Perttuli koskaan toiminut varsinaisena TK-miehenä. Voidaan siis todeta, että Taistelukuvaajain näyttely esitteli virallisen TK-toiminnan ulkopuolelta tulleita valokuvia TK-valokuvina ja sen toiminnan tuloksina. Myös itse valokuvaajat, kuten Perttulinkin tapauksessa, liitettiin TK-toiminnan piiriin lisäämällä näyttelyluetteloon heidän sukunimensä eteen lyhenne TK.

Se minua vain hävetti, että Ateneumissa minut oli merkitty kuvan ottajaksi, mutta tittelikseni oli pantu TK-mies.

Vaikka lähes kaikki suomalaisen TK-aineiston taistelutilanteita tallentaneet valokuvat on mah-

Kuvaaja tuntematon, Suomalais-saksalaisen Taistelukuvaajain näyttelyn avajaisvieraita ja näyttelyripustusta Helsingissä 16.5.1942. SA-kuva 86342.

Luutnantti Perttuli, Raskas kk. tuliasemassa. Omelia. SA-kuva 30303.

dollista todeta jonkinasteisiksi lavastuksiksi tai harjoitustilanteiksi, ei Perttulin kuvasta voida saada täyttä varmuutta. On kuitenkin mahdollista todeta, että yksin Perttulin valitsema korkea kuvakulma ja hänen sijaintinsa maastossa olisivat todellisessa taistelutilanteessa asettaneet hänet hyvinkin alttiiksi vihollis-

tullelle. Oli Perttulin sijainti kuvaustilanteessa riskitön tai ei, tuli hän luoneeksi valokuvan, joka kelpasi niin kansainvälisen yleisön silmille yhteen aikansa laajimmista sotataidenäyttelyistä kuin sanallistettuna romaanin sivuillekin.

Marika Honkaniemi

Videodokumentti ”Matkusta Syvärille” valmis DVD Heikki Kansasen sotapolusta

Sotaveteraani-lehden marraskuun numerossa 2016 kerrottiin Pekka Kansasesta kuvaamassa videolle Syvärillä, Aunuksesa ja Laatokan-Karjalassa isänsä Heikki Sakari Kansasen sotapolun vaiheita. Parin vuoden suuritoiminen hanke on nyt valmistunut ja videodokumentti ”Matkusta Syvärille - isäni jatkosota” on saatavana dvd-muodossa osoitteesta www.pkproductions.fi.

Traileri (4 min) on nähtävissä myös youtubessa: https://www.youtube.com/watch?v=T_rCmCsAq10 sekä Sotaveteraaniliiton facebook-sivuilla.

Videodokumentti kertoo,

mitä poika sai selville arkistolähteiden, Karjalan ja Aunuksen matkojen sekä sotaveteraanien haastattelujen avulla jo kauan sitten kuolleen isänsä sotaretken vaiheista, joista isä ei juurikaan lapsilleen ollut kertonut. Se on samalla kertomus Forssan patteriston III/KTR3, Lounais-Hämeen rykmentin JR 23 (v. 1944 Er.P.15) ja koko Ilvesdivisioonan 5.D sotapolusta 1941-1944. Tärkeimmät taistelut (Korpiselkä, Tuulosjoki, Syvärin voimalaitos, puna-armeijan suurhyökkäys 1944, Sammatus ja Nietjärvi) kuvataan laajan, osin animoidun karttamateriaalin ja ilmakuvi-

avulla kokonaisuuden ymmärtämiseksi myös sodanjohdon näkökulmasta. Punaisena lankana on koko ajan isän sotapolun kuvaus Forssan Matkusta Syvärille ja takaisin.

Hyökkäysvaiheen kulusta saa erityisen tarkan kuvan arkistosta löytyneistä isän omakätisistä sotapäiväkirjamerkinnoista, joista ei ollut tekijällä etukäteen mitään tietoa. Vuoden 1944 puna-armeijan suurhyökkäyksen ja sitä seuranneet torjuntataistelut kokeneet veteraanit kertovat ras-kaista kokemuksistaan. Video perustuu suurelta osin SA-arkiston kuvamateriaaliin ja mukana on

myös jatkosodassa kuvattuja elokuvaleikkeitä. Taistelupaikoilta kuvattu videomateriaali on kuvattu kesinä 2015 ja 2016, haastattelut syksyllä 2016.

Valtioneuvoston kanslia on hyväksynyt dokumentin osaksi Suomen 100-vuotisjuhlavuoden ohjelmaa.

DVD on saatavissa verkkokaupasta www.pkproductions.fi. Hinta on 25 € + toimitusmaksu 7 €.

Pekka Kansanen

Porlammin motista arvovanki

Osa II

Keskellä kenraalimajuri Vladimir Kirpitsnikov

Kirpitsnikovin kuulustelut suoritettiin teltassa heti vangitsemisen jälkeen. Suomalaiset onnistuivat vahvistamaan aiemmat tiedustelutiedot sekä saamaan tietoja puna-armeijan joukoista. Hänet siirrettiin kuulusteluihin armeijakunnan esikuntaan. Hänet kuljetettiin 12. syyskuuta päämajaan Mikkeliin, missä kuulustelut jatkuivat lokakuun loppuun asti. Suomalaiskuulustelijat arvioivat Kirpitsnikovin suhtautuvan kriittisesti neuvostojärjestelmään, joten hänet siirrettiin Helsinkiin Päämajan propagandaosaston käyttöön. Kirpitsnikov ei painostuksista huolimatta suostunut johtamaan neuvostovastaista liikettä, mutta hän sen sijaan kirjoitti joitakin kriittisiä artikkeleita.

Sotavankileirille Köyliöön

Joulukuun alussa Kirpitsnikov siirrettiin neuvostoupseereita varten perustettuun Sotavankileiri 1:een, joka toimi Köyliön varavankilan yhteydessä. Paikka oli toiminut jo talvisodan aikana 300 sotavangin sotavankileirinä. Kirpitsnikovin lisäksi leirille oli sijoitettu muita upseereita ja sotilasvirkamiehiä. Suomi sai jatkosodan aikana vangiksi 1 877 neuvostoupseeria.

Vuoden 1942 alussa Kirpitsnikov ja 120 muuta neuvostoupseeria joutuivat eristykseen kieltäytyttyään työnteosta. Seuraavasta 12 kuukaudesta hän vietti 11 kuukautta yksinäisyydessä. Toisen tiedon mukaan Kirpitsnikovilla oli leirillä oma parakki ja kaksi sotilaspalvelijaa, jotka täyttivät kenraalin pyynnöt ja käskyt mihin vuorokauden aikaan tahansa. Kenraali käytti aikansa lukemiseen ja kirjoittamiseen.

Kesästä 1942 lähtien vankeja luovutettiin maatalous- ja metsätöihin. Vuodesta 1943 sotavankiupseerit saivat päivärahaa, jota saattoi käyttää leirin kanttiinissa, mikäli osallistui töihin. Toukokuun 1944 tilaston mukaan 1,8 prosenttia sotavankiupseereista ei

osallistunut töihin vaan kulutti aikansa mieluummin lukemalla.

Sodan jälkeen sotavangit kertoivat, että leirijohto oli tarjonut Kirpitsnikoville päällikkyyttä Neuvostoliittoa vastaan taistelevassa Venäjän Vapautusarmeijassa. Hänen kerrotaan kirjoittaneen asiasta kirjeen kesällä 1943 saksalaisten puolelle siirtyneelle kenraaliluutnantti Andrei Vlasoville. Tieto on epävarma, sillä asiaa ei voida vahvistaa muusta lähteestä.

Oikeudenkäynti Neuvostoliitossa ja teloitus

Vankeusaikanaan Kirpitsnikov laati selvityksen oman 43. Divisioonansa sotatoimista ja arvosteli siinä jyrkästi puna-armeijaa. Kirjoitukset joutuivat liittoutuneiden valvontakomissiolle sodan päätyttyä ja koituivat Kirpitsnikovin kohtaloksi. Jatkosodan päätyttyä Sotavankileiri 1:n vangit palautettiin junalla Neuvostoliittoon lokakuun puolivälissä. Sotavankien luovutusta valvoneet vartijat ovat kertoneet, että kun vangit olivat nousseet junaan, vaunuun tulleet venäläiset vastaanottajat olivat kyselleet Kirpitsnikovia. Suomalaiset vartijat olivat vastanneet, että hän on junassa. Venäläiset vastaanottajat olivat silloin sanoneet, ettei ole mitään kenraali Kirpitsnikovia ja repineet kenraalilta kauluslaatat.

Rajalla vangit kuljetettiin puna-armeijan tarkastuspisteisiin kuulusteltaviksi, minkä jälkeen he joutuivat Smeršin karanteenileirille. Kirpitsnikovia syytettiin maanpetoksesta. Hänet siirrettiin edelleen Podolskin leirille, missä häntä pidettiin toukokuuhun 1945 asti. Lopulta hänet siirrettiin Moskovan Lefortovon vankilaan tuomittavaksi. Kirpitsnikovin juttu käsiteltiin 28. elokuuta 1950 Neuvostoliiton korkeimman oikeuden sotakollegion suljetussa oikeudenkäynnissä. Hänet tuomittiin teloitettavaksi ampumalla, minkä lisäksi omaisuus määrättiin takavarikoitavaksi. Tuomio pantiin täytäntöön heti.

Suomalainen kapteeni ampuu politrukin

Vaikka Porlammin motista vangiksi jäänyt kenraalimajuri Kirpitsnikov olikin saamansa hyvän kohtelun ansiosta vapautunut taistelun jännittävästä mielentilasta, oli kuitenkin muuan seikka, joka oli jäänyt kaivelemaan häntä katkerasti. Hänen divisioonansa oli tuhoutunut, se oli valtava onnettomuus, mutta nyttemmin myös tosiasia. Eräänä suurimpana syyllisenä katastrofin perinpohjaisuuteen hän piti divisioonan komissaaria, joka oli estänyt komentajaa ryhtymästä ajoissa toimenpiteisiin pelastaakseen edes osan siitä, mitä nyt oli täydellisesti menetetty. Hyvin painokkaasti väitetään hänen sanoneen teltasta poistuttuaan: ”Jos saatte kiinni 43. Divisioonan komissaarin Terihovin, niin ampukaa hänet heti. Hän on suurimpia roistoja mitä maa päällään kantaa”.

Samana päivänä oli Heinrichsin JR 24:n I Pataljoona marssilla Sommeen aseman seudulta kohti Metsäkylää. Pataljoonan kärkenä oli jääkärijoukkue ja kohta perässä tulivat 1. KKK etunenässään sen päällikkö, luutnantti Holger Krogerus ja pataljoonan lähettiupseeri, vänrikki Ossi Wallenius. Kulku kävi halki harvahkon metsän, kun upseerit huomasivat vasemmalla kanervikkoa pitkin lähestymässä kolme neuvostosotilasta. Upseerit pysähtyivät ja huusivat venäjäksi: ”Tulkaa tänne”!

Tulijoilla ei näkynyt aseita, ja välittömästi he noudattivatkin kehotusta. Keskimäinen tästä kolmikosta oli lyhyt, laiha, jo vanheneva mies. Hän oli rivimiehen asussa, mutta jotakin hänestä sentään kertoi paksu karttalauku, josta hän ei ollut raskinut luopua yhtä helposti kuin arvomerkeistään. Toinen silmiinpistävä seikka oli, että hänen sivuillaan kulkevat miehet eivät suinkaan olleet rivimiehiä, vaan molemmat aliupseereita. Kolmanneksi karttalaukkumies oli aivan selvästi peloissaan. Mikä ja kuka hän oli? Toinen aliupseereista, joka suomalaisten läheisyydessä ilmeisesti vapautui sellaisesta, mistä hän ei koskaan päässyt irti omiensa parissa, osoitti yhtäkkiä sormellaan pelokasta miestä ja sanoi: ”Polkovnik”!

Siis eversti. Mutta mitä syytä oli everstillä luopua arvomerkeistään ja miksi aliupseerilla oli tarve kertoa se? Krogerus ja Wallenius tarkastivat everstin ja hänen karttalaukkunsa. Asetta ei löytynyt, ei myöskään aliupseereilta. Krogerus määräsi pari miestä viemään heidät pataljoonan esikuntaan. Everstin arvoinen upseeri voi toki tietää paljonkin sellaista, mistä saattoi vielä olla hyötyä suomalaisten etenemiselle Metsäky-

Kirpitsnikovin raportti ylisti suomalaisia

Kavantsaaren hovissa kenraalimajuri Vladimir Kirpitsnikov kahersi historiaa varten sivumääriin muistelmiaan ja ajatuksiaan. Asiakirja alkaa näin:

– Saksan ryhdyttyä aktiiviseen toimintaan tehden siten tyhjiksi puna-armeijan päämajan aikeet.

Arvioissa IV Armeijakunnasta todetaan näin:

– Erityisesti pisti silmään suomalaisten johdon korkea ammatti- ym. sivistystaso, suunnitelmien perusteellisuus ja laskelmien tarkkuus. Iskut suoritettiin aina arimpaan kohtaan sekä siinä määrin yllättävästi, päättäväisesti ja rohkeasti, että se ylitti vastustajan kaikki odotukset. Samoin oli merkillepantavaa kaikkien tiedustelulajien korkea taso, joka turvasi perustan oikeille päätöksille. Hyvin koulutettujen joukkojen, erinomaisen viestipalvelun, pienten ryhmien rohkeiden toimien sekä tarkan ja tuhoisan tykistö- ja kranaatinheitintulen ansiosta toteutettiin moitteettomasti tarkat ja perusteellisesti harkitut päätökset.

Kenraalimajuri Kirpitsnikov sotavankileiri 1:ssä, Köyliössä. Tällä kertaa eristettynä lankkuaitauksen takana kapinoimisesta, kuten kaikki muutkin korkeat upseeri-sotavangit. Hän on ainoa sotavanki, joka käyttää arvomerkkiänsä. Pöydällä näkyy Chesterfield-laatikko. Köyliö 6.11.1943.

lään ja Koivistolle. Myöhemmin saatiin kuulla, että eversti oli samainen 43. Divisioonan komissaari Terihov, josta Kirpitsnikov oli puhunut niin inhoten.

Kuulusteluissa kävi ilmi, että everstiä olivat inhoineet ja vihanneet kaikki koko divisioonassa. Kun hän oli kysynyt, mitä nyt tapahtuisi ja saanut kuulla, että hänet lähetetään vankileirille, komissaari oli saanut hysteerisen kohtauksen. Ei, vankileirille hän ei lähde, ei missään tapauksessa. Oli aivan selvää, että pelko, jonka jo Krogerus ja Wallenius olivat todenneet, aiheutui varmuudesta, että vankileirillä muut vangit kostaisivat hänelle sen häijyyden ja julmuuden, mitä hän oli osoittanut ollessaan vielä valtansa kukkuloilla. Mies oli suunnitellaan, hermoromahduksen paritaalla.

Silloin tapahtui jotakin odotamatonta. Muuan suomalainen kapteeni, joka oli tunnettu äkkipikaisuudestaan sekä ajoittain sangen tehokkaasta toiminnastaan, ajoittain täydellisestä saattomuudesta, tarttui yhtäkkiä pistooliin ja ampui komissaarin siihen paikkaan. Härkähtäen todettiin teko, joka oli tapahtu-

nut niin nopeasti, ettei kukaan ehtinyt estää sitä. Selitystä vaadittaessa oli kapteenin ainoana puolustuksena: ”Jos kerran ei halua lähteä vankileirille, niin eihän muuta mahdollisuutta ole”. Aikanaan kapteeni joutui vastaamaan teostaan sekä monista muistakin rötöksistään. Hänet tuomittiin ankaraan rangaistukseen sekä lisäksi menettämään upseerinarvonsa.

Lähteitä:

Jukka L. Mäkelä: Kannas salamoi, Wsoy 1972, s. 213-221
Niilo Ihamäki: Espoon Sotaveteraani 2011
Rautala, Ari: Karjalan kannaksen takaisinvaltaus kesällä 1941, Gummerus 2004, s. 147-156
Kirpitsnikov, Leonid: Lyhyitä sotahistoriallisia muistelmia, vaikutelmia ja johtopäätöksiä sodasta Suomea vastaan talvella 1939-40 ja kesällä 1941, etupäässä silmällä pitäen 43.D:n toimintaa. Kopio kirjoittajan hallussa.
Wikipedia

Göran Lindgren

Kirjoittaja on KTM, yll res, sotahistorian harrastajatutkija ja opas sotahistoriallisilla retkillä.

"Pikkutietoutta kauniista Karjalasta" Pitkärannan kaivokset 2

Kaivostoiminta Pitkärannassa Laatokan koillisrannalla päättyi 1904 Venäjän-Japanin sodan vuoksi, vaikka tutkimus oli osoittanut alueella olevan runsaasti ainakin rautamalmia kaivostoiminnan jatkamiseksi.

Erään arvion mukaan Pitkäranta oli tuottanut vuoteen 1904 mennessä 6 617 tonnia kuparia, 490 tonnia tinaa, liki 12 tonnia hopeaa, 15 000 tonnia rautaa ja 65 000 tonnia puhdistettua rautamalmia, jossa 60 % rautaa. Laskelmien mukaan Pitkärannan rautamalmiesiintymien pituus lähenteli 10 kilometriä ja arvioitu kokonaispaino 12 miljoonaa tonnia. Tähän määrään eivät sisälly alueen suo- ja järvimalmivarat eivätkä muutamat pienemmät esiintymät alueella.

Alueen malmivarat vaivasivat kuitenkin Venäjän hallituspiirejä. Vuonna 1917 perustettiin uusi yhtiö Pitkäranta Bruk Ab – josta suuri puutavarayhtiö Diesens Wood omisti 90 %. Perustettu uusi yhtiö osti Pitkärannan kaivokset, metalliteollisuuslaitokset sekä noin 3 000 hehtaaria metsää Venäjän valtionpankilta miljoonalla ruplalla. Pitkäranta Bruk jatkoi malminjalostusta vuoteen 1921, jolloin kannattamattomaksi mennyt louhintatyö lopetettiin

ja tilalle astui tuottavampi puunjalostusteollisuus.

Pitkärannan kaivoksilla työväkenä olivat etupäässä venäläiset maaorjat, joita nimenomaan kolleegineuvos Omeljanov tuotti paikalle. 1800-luvun lopulla kaivosaukkoja sanotaan olleen kolmattakymmentä ja niissä saattoi olla 6-8 kerrosta. Louhintatyö kylmissä ja kosteissa kaivoksissa, joihin laskeuduttiin portaita pitkin jopa 170 metrin syvyyteen, oli tervasoitujen vähäisessä valossa raskasta ja vaarallista. Monet kaivokset olivat yhdistetyt toisiinsa kiskoilla louhitun malmin kuljettamiseksi maan pinnalle. Kaivosten suuri ongelma oli pohjavesi, joka 1800-luvun puolivälissä täytti koko kaivoksen. Myöhemmin malminlouhinnan kukoistusaikana pohjavesi nostettiin pois ja laskettiin rännejä pitkin Laatokkaan. Toiminnan käyttövoimana olivat höyrykoneet ja höyry.

Saasteongelmat eivät ole vain nykyajan suuri ongelma. Matkaopas vuodelta 1895 kertoo, että "Pitkärantaa lähestyttäessä kohtaa katsetta alaston vuorenrinne, masentavana hävityksen kuvana: tehdasten savu ja kaasuhuu-ru ovat kuolettaneet kaiken kasvillisuuden lähimmässä ympä-

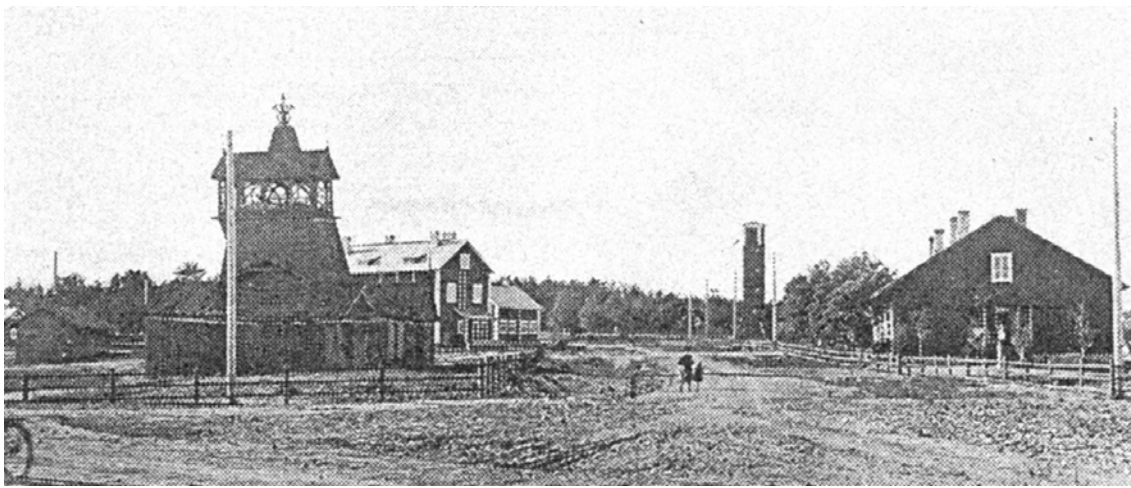
ristössä. Mutta tällä alastomalla rannalla on elämää ja hyörinää tänne perustetuissa monissa laitoksissa..."

Suomen itsenäistyttyä ja toiminnan Pitkärannassa vakiinnuttua teollisuus oli keskittynyt puuteollisuuteen ja kaivokset jäivät oman onnensa nojaan. Neuvostoliiton saatua Laatokan Karjalan haltuunsa talvisodan rauhassa se yritti aloittaa kaivostoimintaa uudelleen. Suomalaisen vallattua alueen takaisin 1941 he löysivät kaivosalueelta koeporauslaitteita, mikä osoittaa neuvostoliittolaisten tunteneen paikalliset malmisuonet. Olihan heillä entisten omistajien jälkeäisinä kartat paikallisista malmiesiintymistä. Myös suomalaiset tutkivat aluetta 1944, mutta pohjaveden poistaminen kaivoskuiluista oli ollut ylivoimainen tehtävä, ja lisäksi sodan kulku esti laajemmat toimenpiteet. Myöskään Neuvostoliitto/Venäjä ei ole ainakaan laajemmin ottanut Pitkärannan kaivoksia uudelleen käyttöön.

Anssi Vuorenmäe

Kirjoittaja on helsinkiläinen sotahistorioitsija

Kuva: Paavo Koposen kokoelmat

Vasemmalla kohoaa Marian kaivoksen hissitorni Pitkärannan keskustassa, Ristauksessa. Heti hissitornin takana oikealla on Pervoin kansakoulu, taustalla kuparitehtaan Klee I -kaivoksen konehuoneesta tehty luterilainen kirkko ja oikealla työtekijöiden asuntoja.

Poimintoja Aseveli-lehdestä

Talvisodan veteraanit perustivat Sotaveteraaniliiton edeltäjäyhteisön Suomen Aseveljen Liiton talvisodan jälkeen 4.8.1940. Liitto ehti toimia muutaman vuoden, kunnes tuli 25. tammikuuta 1945 välirauhansopimuksen perusteella kiellettyksi "fasistisena järjestönä". Liitolle oli vuoden 1944 lopussa eri puolilla maata 710 jäsenyhdistystä, joissa oli jäseninä noin 200

000 miestä ja 40 000 naista. Suomen Aseveljen liittoa voidaan pitää Suomen Sotaveteraaniliiton edeltäjäorganisaationa. Suomen Aseveljen Liitolle oli oma lehti nimeltään Aseveli. 60-vuotisjuhlavuotensa kunniaksi Suomen Sotaveteraaniliitto julkaisee poimintoja Aseveli-lehdestä. Poiminnat on toimittanut VTT Olli Kleemola.

Aseveljeydestä

Aseveli 1.10.1940: "Aseveljeys – iskusanako vain?"

Aseveljeys, miten paljon siitä onkaan julkisessa sanassa viime aikoina puhuttu. Mikä on sen sisällys, vai onko sillä sisältöä ollenkaan?

... Sodan aikana ei kukaan rintamalla aseveljeydestä puhunut, tuskin sitä kukaan painetussa sanassakaan silloin mainitsi. Vasta sodan jälkeen on tuo käsite alkanut lentää, se esiintyy sanomalehtien palstoilla ja juhlapuheissa...

Sodassa Suomen miehet ja naisetkin kuin salaman kirkaassa valossa huomasivat olevansa samanarvoisia ja todella arvokkaita kansalaisia. Kaikkia yhdisti yhteinen onnettomuus. Ei kysytty ampumahaudassa eikä pommisuojoissa, kuka on rikas, kuka köyhä, kuka oppinut, kuka oppimaton, kuka sosialisti, kuka porvari. Kaikki havaitsivat olevansa suomalaisia, olemassaolonsa puolesta kamppailevan jätkän ja itsepintaisen kansan kallisarvoisia jäseniä.

... Aseveljeyden henki ei ole sotainen, yhtä vähän kuin Suomen kansa perusluonteeltaan on sotaista. Se on rauhan ja jälleerakennustahdon voimakas ilmaus, joka vasta vihollisen hyökätessä tarttuu työkalun sijasta sota-aseeseen. Se hedelmöittää yksityisen ihmisen arkielämän, se vie eri yhteiskuntaluokat toistensa luokse, se panee koko kansan valtavaan talkootyöhön Suomen nostamiseksi sodan ahdistuksesta uuteen ja onnelliseen tulevaisuuteen.

Aseveli 18.10.1940: "On jaksettava toimia"

"Lyhyessä ajassa on viime tal-

ven soturien yhdistyksistä kasvanut mahtava kansalaisjärjestö, johon kuuluu miehiä kaikista maan osista ja kaikista yhteiskuntaluokista. Tämä toteamus voidaan tyydytyksellä panna merkille. Mitä laajemmin asevelijoukot saadaan saman katon alle myös rauhan toimitissa, sen parempi. Mutta asia ei ole vielä sillä selvä, että aseveliyhdistys on perustettu, jäsenmerkintä suoritettu ja rekisteröimispaperit jätetty asianomaiseen paikkaan. Perusjärjestöjen on myös toimittava. Aseveliyhdistykset eivät saa jäädä pelkiksi muistomerkkitoimikunniksi, jotka silloin tällöin kutsutaan koolle kallistamaan maljoja menneiden tekojen muistolle.

Elämä ei tunne taaksepäin tuijotusta. Jos jokin aate tai yhteenliittymä haluaa elää, on sen löydettävä tehtävänsä ennen kaikkea nykyhetkestä ja – tulevaisuudesta.

... pelkkien suurten muistojen varassa ei aseveljeys säily elävänä. Pelkät kauniit juhlapuheet ilman tekoja kokoavat yhä harvemmat ja harvemmat kuulijajoukot yhteen. On helppo puhua aseveljeydestä ja yksimielisyydestä, mutta hieman vaikeampi toimia niin, että tämä itsenäisyyskannamme perusehto säilyy säröilemättä. Kauniin maiseman katselu ei elätkä eikä korusanaisten juhlapuheiden kuunteleminen täytä työttömän ja puutteellaisen aseveljen vatsaa. Mahdollisuuksia käytännölliseen toimintaan on riittämiin asti. On vain vapauduttava velttoudesta tahi säästettävä hieman tarmoa yli oman leipätyön".

**PHOENIX
CONTACT**
INSPIRING INNOVATIONS

Molkentin Oy
Imatra

Kuljetusliike Olli Riihimäki Oy
Orismala

Hirvijärven Osuusmeijeri
Jalasjärvi

Malmin lentokenttä täynnä muistoja

Helsingin Malmille vuonna 1936 valmistunut lentokenttä korvasi siihen mennessä käytetyt lentosatamat, joista merkittävin oli Katajanokan itärannassa. Sotien aikana ulkomaanliikenne ajoittain toimi Turusta, samoin 1944-1946, kun Liittoutuneiden (Neuvostoliiton) valvontakomissio hallitsi Malmin lentokenttää. Seutulan lentokentän valmistuttua kaukoliikenne siirtyi Malmilta sinne. Vilkas pienkoneliikenne jatkuu edelleen, ja lentonäytökset ovat vetäneet tuhansia katsojia.

Junkers Ju 52 "Kaleva" lähdössä Malmin kentältä kevätkesällä 1940. Neuvostopommikone ampui sen mereen 14.6.1940 rauhan vallitessa.

Saksalaiset yöhävittäjät olivat torjumassa suurpommituksia helmikuussa 1944. Tässä Messerschmitt 109-konetta huolletaan Malmilla.

Liittoutuneiden (Neuvostoliiton) valvontakomission etukommennuskunta on saapunut 22.9.1944 Malmille.

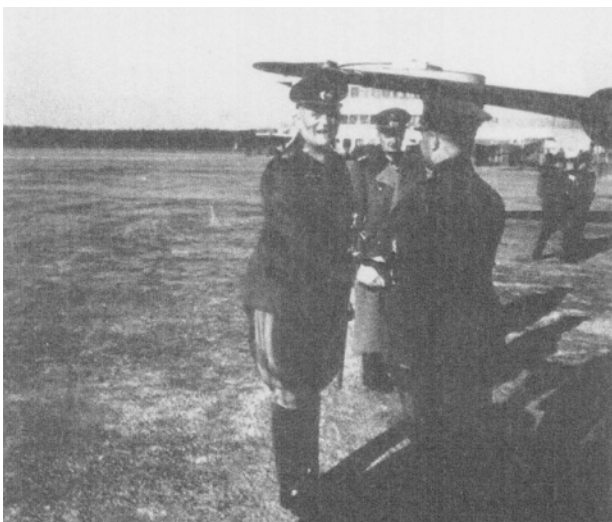
Lentosatamissa koneet tarvitsivat kellukkeet. Kuvassa Junkers-matkustajakone Sampo.

Jatkosodan aloittaneiden neuvostopommitusten jälkeen ulkomaisten kansalaisia on lähdössä Malmilta Petsamoon. 25.6.1941.

Saksan ulkoministeri Joachim von Ribbentrop on käynyt neuvottelemassa sopimuksen presidentti Rytin kanssa. Condor-kone odottelee lähtöä Malmilla 27.6.1944.

Harvinainen kuva Malmilta elokuussa 1944. Sotamarsalkka Keitel on käynyt tunnustelemassa presidentti Mannerheimin aikeita. Varmistui, että Mannerheim ei katsonut Rytin kesäkuussa tekemän sitoumuksen sitovan itseään. Keitelä saattamassa Helsingin komendantti kenraali Alfthan. Kuva: National Archives/

Rauhallisena aikana 1930-luvun lopulla matkustajat siirtyivät koneeseen Malmilla.

Saksalaisia aseveljiä kävi Malmin kentällä runsaasti jatkosodan aikana. Kuvassa Ju-88-pommikone 25.6.1941. (SA-kuva 20482)

Taas rauhallisena aikana: DC-3 -matkustajakone OH-LCD Malmin kentällä. Yksi saman hankintasarjan kone on edelleen käyttökunnossa.

Linja-autoliikenne
A. Malinen Oy
Ylämylly

JP-Suojapeite Oy
Joensuu
www.jpsuojapeite.com

Kesälahden Konesavotta Oy

Joen Kivituote Oy
Joensuu

Rakennustoimisto K. Tervo Oy
Joensuu
www.rakentajatervo.fi

Rakentaja M. Laukkanen Oy
Joensuu
www.rakentajamlaukkanen.fi

Syksyn 1939 kohtalon hetkiä. Presidentti Kyösti Kallio lähdössä lokakuussa 1939 hakemaan Pohjoismaiden tukea.

Malminkentän viestihenkilöstöä (lottia) tammikuussa 1942.

Joukko suomalaisia "sotalapsia" on lähdössä Malminkentältä 1942 turvallisempiin oloihin Ruotsiin. Lentokoneen kylkeen on suurin kirjaimin kirjoitettu puolueettoman Ruotsin nimi, jotteivät sotaikäiset ampuisi konetta alas.

Malminkentän arkkitehtonisesti merkittävän asemarakennuksen aula vuonna 2005. Kuva: Markus Manninen/

Kruunu Herkku -käsintehtyä kotiruokaa- www.kruunuherkku.fi	Juvan Kodinonni
Maajukka Oy Jyväskylä	Erikoispurku Oy Jyväskylä
www.maanrakennuslehtonen.fi	Sähköurakointi Aho Oy Säynätsalo
Lämpöykköset Oy Jyväskylä	Nosto ja Kuljetus Ruuska Ky Jyväskylä
Autotarvike Marpa Oy Viitasaari www.marpa.fi	Arkkitehtitoimisto Amark Järvenpää
Erka Oy Järvenpää	Kaivinkoneyhtymä Hokkanen & Hokkanen Piispanristi
Helkama Bica Oy Kaarina	Metallikoneistamo E. Moilanen Ky Kajaani
Kuljetuspalvelu Vatiala Oy Kangasala	Ramin Remonttipalvelu Kangasniemi
Pesula Marko I. Lahtinen Oy Kankaanpää	Pohjan Taimi Oy Kannus www.pohjantaimi.fi
Kuljetus ja Maansiirto K. Huhta Oy Kannus	Rakennusinsinööritoimisto JM-Rakenne Oy Kauhajoki
Koneurakointi Juha Mäensivu T:mi Kauhajoki	Bruna Byrån Ab Kauniainen
Kemin Matto-ja Maalaustyöt V. Soini Ky	T:mi Peter Villanen Kemiö
Trukkihuolto Marjeta Oy Kerava	Twinputki Oy Kerava
Kotipalvelu Hoiva ja Harja Oy Kerava	Puunkaato- ja Puunkaato O&L Oy Kerava
Savon Nostokuljetus Oy Joroinen	Koneurakointi Aimo Tikkanen Oy Kiuruvesi
Kiitos Sotaveteraaneille Juupajoelta!nro:246	Kuljetusliike E. Kärkkäinen Ky Kiuruvesi
	Kolarin LVI-Tarvike Ky

Perinneyhdistysten esittely jatkuu

Edellisessä lehdessä esiteltyjen perinneyhdistysten yhteystiedot:

Satakunnan perinneyhdistys, yhteyshenkilö Seppo Heino, puh. 040 572 1665

Pohjois-Uudenmaan perinneyhdistys, yhteyshenkilö Olavi Kurko, puh. 0400 756 756

Keski-Pohjanmaan perinneyhdistys, yhteyshenkilö Risto Pouttu, puh. 050 553 8128

Varsinais-Suomen perinneyhdistys, yhteyshenkilö Pekka Paatero, puh. 0400 908 314

Pohjois-Savon perinneyhdistys, yhteyshenkilö Pentti Huopainen, puh. 040 547 9174

Etelä-Pohjanmaan perinneyhdistys, yhteyshenkilö Raimo Kallioniemi, puh. 0400 565 5026

Kohti perinneaikaa Etelä-Karjalassa

Etelä-Karjala on aina ollut tulesa, kun maamme on joutunut suurvaltatuulen puhurin alle. Etelä-Karjalassa maanpuolustustahto ja sotiemme veteraanien arvostus on aina ollut huippuluokkaa. Maanpuolustustyö ja perinteiden vaalimisen merkitys on ollut, on ja tulee olemaan suuri.

Sotiemme veteraanien, kunniakansalaisten meille jättämää perinnettä on kovin arvostettu ja velvoitteet perinteiden jatkamiseksi seuraaville sukupolville vakavasti otettu. Tätä kirjoittaessa valmistaudutaan Lappeenrannassa siunaamaan sankarihautaan 38 kotimaahan tuotua tuntematonta sankarivainajaa.

Nykytila

Sotiemme veteraanien ja heidän puolisojensa hyvinvoinnista huolehtiminen ja perinteiden vaaliminen on kunnia-asia. Samoin on 1939–1945 käymiemme kunniaakkaiden sotien ja myös kotirintaman toimintojen muistaminen tärkeää. Veteraaneille ja heidän läheisilleen on järjestetty monipuolisesti erilaisia henkistä hyvinvointia tukevia aktiviteetteja ja tapahtumia.

Voidaankin oikeutetusti sanoa, että tässä työssä on onnistuttu hyvin. Erityinen kiitos kuuluu nykyisen Etelä-Karjalan sotavete-

raanipiirin puheenjohtajalle Erkki Pullille. Tiedämme, että paikallisella tasolla on tehty se tärkein työ. Parhaimmat kiitokset nykyisille toimijoille.

Kohti perinneaikaa

Toiminnan päämääränä on sotiemme 1939-1945 veteraanien perinteiden kunnioittaminen ja vaaliminen sekä heidän merkityksensä maamme itsenäisyyden säilymisessä ja sen esille tuominen tuleville sukupolville. Veteraaneista ja heidän puolisoistaan huolehditaan parhaalla mahdollisella tavalla aina viimeiseen iltahuutoon.

Kuten edellä todettiin, Etelä-Karjalassa veteraanityö on hoidettu mallikkaasti. Nykypohjalta on hyvä ponnistaa eteenpäin. Sitä mikä toimii, ei kannata muuttaa. Toki toimintaa kehitetään tarkoituksenmukaisella tavalla voimavarojen puitteissa. Toiminnan painopiste on paikallisella tasolla.

Valmistelu kohti perinneaikaa on etenemässä varsin hyvin. Alue ja perinteet ovat selkeät. Perustiedot suunnittelun pohjaksi on koottu sekä alustava toimintasuunnitelma laadittu. Valtakunnallisten mallisääntöjen perusteella on laadittu tulevan perinneyhdistyksen ensimmäinen sääntöluonnos.

Jatkossakin tärkeitä perinneyhdistysten asioita ovat muun muassa sankarihautat, sotiemme muistomerkit, kansalliset juhlapäivät, perinnetilat, kulttuuri, arkistot, kirjat, tapahtumat ja veteraanien haastattelut. Perinnetieto ja perinteet on myös tarkoitus saattaa sähköiseen formaattiin, jotta se saadaan helposti tarvitsijoiden, niin nuorten kuin varttuneempienkin käyttöön sekä myös matkailukäyttöön.

Erityinen huomio kiinnitetään siihen, että veteraaniemme jättämä perintö ja merkitys maamme itsenäisyydelle tulee luonnolliseksi osaksi opetusta erityisesti kouluissa, mutta sopivalla tavalla myös päiväkodeissa. Tätä tukee esimerkiksi internetistä helposti käyttöön saatava materiaali.

Perinneaikaa valmistellaan yhdessä Lappeenrannan ja Imatran alueiden toimijoiden kanssa. Tämä mahdollistaa joko yhden alueellisen perinneyhdistyksen (Etelä-Karjala) tai nykypohjaisen kahden (Lappeenranta ja Imatra) muodostamisen. Päätöstä asiasta ei ole tehty. Päätös tehdään erityisesti paikallistason ja muiden perusteltujen näkemysten perusteella.

Alueellisen valmistelutyöryhmän muodostavat **Kari Veijalainen** (pj), **Matti Meuronen** ja

Fredrik Söderlund (Lappeenrannan alue) sekä **Mika Albertsson** (Imatran alue). Paikallisen tason valmisteluun on Etelä-Karjalan kunnissa nimetty perinneyhdistysten vastuuhenkilöt. Lappeenrannassa **Kari Veijalainen** ja **Matti Meuronen**, Joutsenossa **Pekka Lukkari**, Nuijamaalla **Mervi Kansonen**, Ylämaalla **Päivi Leino**, Luumäellä **Kai Könönen**, Savitaipaleella **Tarmo Hänninen**, Taipalsaarella **Osmo Savolainen**, Imatra-Ruokolahdella **Mika Albertsson**, Rautjärvellä **Reijo Sinkkonen** ja **Arto Kosunen** sekä Parikkalassa **Alan Granlund**. Paikallisiin perinneyhdistyksiin haetaan aktiivisia veteraani-, maanpuolustus- ja perinnetyön tekijöitä ja tukijoita. Vastuuhenkilöiden johdolla suunnittelua jatketaan yhteistyökumppanien kanssa.

Korvaamattomana tukena suunnittelussa ja yhteyshenkilönä nykyisen ja tulevan organisaation välillä toimii **Seppo Pesonen**. Henkilöstöä täydennetään suunnittelun edetessä.

Etelä-Karjalaan on siis suunnitella joko yksi rekisteröity perinneyhdistys (Etelä-Karjala) tai rekisteröidyt perinneyhdistykset Lappeenrannan ja Imatran seutukunnille. Viimeksi mainitussa tapauksessa Lappeenrannan alueeseen kuuluisivat Lappeenranta (ml. Joutsenon, Nuijamaan ja Ylämaan), Luumäen, Lemin, Savitaipaleen ja Taipalsaaren perinneyhdistykset. Imatran perinneyhdistykseen kuuluisivat Imatran, Ruokolahden, Rautjärven ja Parikkalan perinneyhdistykset. Tällöin Perinneyhdistys koostuisi yhdistyksen hallituksen valitsemista henkilöistä ja perinneyhdistysten puheenjohtajista.

Niin sanottuina emoyhdistyksinä yhden alueen mallissa toimii Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiiri ja kahden alueen mallissa Lappeenrannan ja Imatran sotaveteraanien yhdistykset.

Yhteistoiminta

Parhaan mahdollisen tuloksen saavuttaminen vaatii hyvää ja laajaa yhteistoimintaa sekä alueellisesti että paikallisesti. Jo nyt eri tasoilla on luotu hyvät ja toimivat suhteet yhteistyötahoihin.

Yhteistoimintakumppaneina toimivat kaupungit ja kunnat, seurakunnat, puolustusvoimat (Maasotakoulu), Rajavartiolaitsos (Kaakkois-Suomen rajavartiosto

sekä Raja- ja Merivartiokoulu), Maanpuolustuskoulutus, reserviläisjärjestöt, Etelä-Karjalan Rauhanturvaajat ja sotilaskotiyhdistykset

Lisäksi kumppaneita ovat Imatran sotaveteraanit ry, Imatran Rintamaveteraanit ry, Sotainvalidien Veljesliiton Kymen Piiri ry, Sotainvalidien Veljesliiton Lappeenrannan seudun osasto ry, Rintamaveteraanit Kymen piiri, Lappeenrannan Rintamaveteraanit ry, Joutsenon Rintamaveteraanit ry, Etelä-Karjalan Sotaveteraanit ry, Etelä-Karjalan Sotilaspoikien Perinnekilta, Lappeenrannan Vapaussodan perinneyhdistys ry, Imatran Vapaussodan perinneyhdistys ry ja Etelä-Karjalan Lotta Svärd-perinne ry.

Säännöllistä yhteistoimintaa tullaan jatkamaan. Jatkossa erityisesti yhteistyö kaupunkien ja kuntien kanssa korostuu, jotta veteraanien jättämät perinteet tulevat luonnolliseksi osaksi nuorisomme oppimisprosessia.

Lopuksi

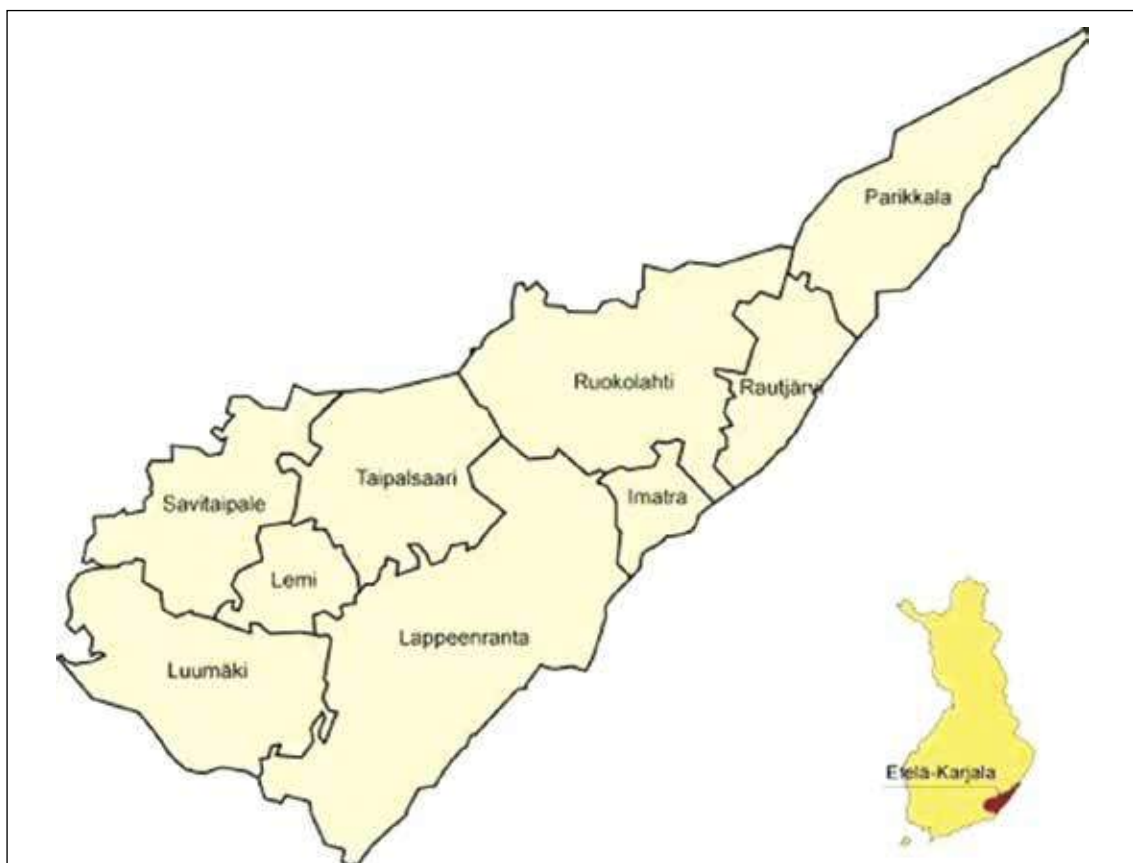
Siirryttäessä veteraaniajasta perinneajaksi syntyy siirtymävaihe, jolloin toiminnassa on sotiemme veteraanien isoimmat piirit, osastot ja yhdistykset, jotka huolehtivat veteraanien ja heidän puolisojensa avustuksesta, hoivasta ja tukitoimista. Samaan aikaan rinnalla ja veteraaniajan jälkeen toimivat perinneyhdistykset perinnetyön vaalimisessa ja esille-tuomisessa.

Tärkeää on siis käytännönläheinen ja tiivis yhteistoiminta nykyorganisaation sekä perinneyhdistysten ja perinneyhdistysten kesken. Erityinen huomio tulee kiinnittää nykyisen kannattajajäsenistön lisäämiseen ja hallittuun siirtoon perinneyhdistysten tärkeäksi osaksi.

Keskeistä on myös perinneyhdistyksiin liittyvä viestintä eri tasoilla sekä yhteistyökumppaneille että alueen kansalaisille.

Etelä-Karjalassa katsotaan luottavaisin mielin eteenpäin. Perinneyhdistysten ja paikallisyhdistysten toimenpitein hyvässä yhteistoiminnassa nykyorganisaatioiden ja yhteistoimintakumppaneiden kanssa tavoitteet tullaan saavuttamaan.

Teksti: Kari Veijalainen

Etelä-Karjalan alueeseen kuuluu yhdeksän kuntaa.

Pyhäjokilaakson perinneyhdistys

Sotaveteraaniyhdistyksissämme suunnittelimme ensin perinneyhdistyksemme suurempaa aluetta eli kolmea läheistä jokilaaksoa, mutta alueemme muotoutuu vain Pyhäjokilaakso ja siitä Merijärvi, Oulainen, Haapavesi ja Kärämäki.

Tärkeää meille on, että muistamme viimeiseen veteraaniin, puolisoon ja leskeen asti alkupe-
räisen työmme eli monimuotoisen tukemisen. Emme unohda kohteitamme kotiin tai laitoksiin. Henkilökohtainen kummitoimintamme kohdistuu edelleen päivittäin veteraaneihin, puolisoihin ja leskiin. Kokoamme tähän mukaan myös nuoria, reserviläisiä, partiolaisia ja kaikkia isänmaallisia ihmisiä. Vielä kun veteraaneja on, niin panostamme tuettavien muistamiseen kotiin ja laitoksiin merkkipäivinä, juhlapäivinä ja tavallisina arkipäivinä. Kysymyksemme kuuluu kaikille:

Montako kertaa olet kuukauden aikana käynyt veteraanin luona?

Vietämme ja vaalimme paikallisesti vuosien 1939-45 veteraanimuistoja ja niihin liittyviä muistomerkkejä. Olemme muistaneet ja juhlineet muun muassa talvisodan päättymispäivää, kansallista veteraanipäivää ja kaatuneiden muistopäivää, joihin tuomme kaikki kynnelle kykenevät veteraanit, puoliset ja lesket sekä koululaiset, jotka suorittavat ohjelmaa. Näissä siirrämme perinnettä nuorille. Kutsutaan osallistuville viemme mielellämme tietoisuuden veteraaneista, heidän kunniateoistaan ja puolustustahdostaan.

Olemme tallentaneet ja julkistaneet alueemme veteraanien muistoja. Jatkamme tätä niin kauan kuin se on mahdollista. Pidämme tiedotusvälineisiin yhteyttä meidän tapahtumistamme. Tarkoitus on nimenomaan

siirtää veteraaniperinnettä tuleville sukupolville.

Valmistelemme oman perinneyhdistyksemme toimintaohjelmaa, sääntöjä ja hallintoa. Panostamme etenkin kansallisen veteraanipäivän juhlallisuuksiin nuorten voimalla. Tärkeitä yhteistyökumppaneita tulevat olemaan etenkin kunnat, seurakunnat, reserviläiset, partiolaiset, rotarit, leijonat, metsästysyhdistykset, kotiseutuyhdistykset, 4H ja martat.

Kokoonnumme tarvittaessa, mutta myös sähköposti ja puhelinyhteys ovat aina tarjolla. Vältämme nurkkakuntaisuutta, ettei varsinainen tehtävämme unohdu.

Työryhmä:

Jorma Ojala, Markku Sakko, Erkki Männistö, Viljo Oja, Pertti Hankonen, Ahti Karvonen, Olavi Vierimaa ja Pekka Anttila.

Haapaveden sankarihaudalla 27.4.2016. Perinteisesti mukana on noin 500 koululaista.

Anna meidän auttaa

Tarjoamme hyvää hoivaa ja turvallista asumista, elämän eri tilanteisiin. Meillä on koteja ympäri Suomea. Aasukaidemme hyvinvoinnista huolehtimisen ohella haluamme tukea omaisten jaksamista arjessa tarjoamalla lyhytaikaista asumista esimerkiksi omaishoitajan vapaiden ajaksi. Nyt on meidän aikamme auttaa sinua tai läheistäsi!

Ota yhteyttä: 010 4088 197 | myynti@esper.fi | www.esperi.fi

Vapaus liikkua

Proteesit | Ortoosit ja tuet | Jalkineet ja pohjalliset
Liikkuminen | Terapiavälineet | Kodin apuvälineet
Ergonomia | Hygienia | Autoilun apuvälineet | Vuokraus

Respecta www.respecta.fi

Puutarhakatu 12, 4 krs.
20100 Turku
Puh. 02-2333 222

Veteraanien perinnetyö Lounais-Hämeessä

Kanta-Hämeen sotaveteraanipiirin perinnetyö alkoi vuonna 2016. Silloin perustettiin Kanta-Hämeen Tammenlehvän Perinneliiton jäsenyhdistysten edustajista neuvottelukunta koordinoimaan maakunnan ja sotaveteraanipiirin tulevaa perinnetyötä. Neuvottelukunta vastaa myös maakunnan suurimmista yhteisistä tapahtumista ja luo yhteisen pohjan alueelliselle perinnetyölle. Toimikunnan puheenjohtajana on entinen ministeri ja kunnanjohtaja **Martti Pura** Tammela.

Kanta-Hämeen sotaveteraanipiirin alueelle on päätetty perustaa kaksi alueellista perinnetyöyhdystystä vaalimaan sotien 1939-45 rintamalla olleiden veteraanien ja myös laajemmin kotirintamalla työskennelleiden perinnetyötä. Alueelliset yhdistykset toimivat Hämeenlinnan seudulla ja Lounais-Hämeessä. Lounais-Hämeen alueellinen yhdistys tulee toimimaan Forsan ja Someron kaupunkien sekä

Humppilan, Jokioisten, Tammelan ja Ypäjän kuntien alueella. Näillä paikkakunnilla toimivat edelleen vireät sotaveteraanityhdistykset. Veteraanisukupolven vähentyessä Kojjärven ja Ypäjän sotaveteraanityhdistykset ovat liittyneet Forsan sotaveteraanityhdistykseen ja toimivat sen itsenäisinä alaosastoina.

Sotaveteraanityhdistykset ja myös muutkin Tammenlehvän Perinneliiton paikalliset jäsenyhdistykset toimivat varsin vilkkaasti. Vähenevien veteraanien tueksi vastuuta ovat ottaneet nuoremmat sukupolvet. Alueellisen perinnetyön aika tulee konkreettisemmin sen jälkeen, kun soittimme veteraanit on kutsuttu viimeiseen iltahuutoon. Varsinainen perinneyhdistystoiminta on tarkoitus aloittaa vuoden 2018 aikana. Perinneyhdistyksen tärkein tehtävä tulee olemaan huolehtia viimeisistä sotaveteraaneista, heidän puolisoistaan ja leskistään. Toisena tehtävänä on varsinainen perinnetyö.

Paikalliset sotaveteraanityhdistykset Lounais-Hämeessä ovat nimenneet omat perinnetyöyhteisöt, jotka ovat kokoontuneet yhteen ja osallistuneet Kanta-Hämeen sotaveteraanipiirin ja Kanta-Hämeen perinnetyön

neuvottelukunnan kokouksiin ja tilaisuuksiin.

Perinnetyö on tarkoitus toteuttaa Kanta-Hämeessä siten, että Hämeenlinnan ja Forsan sotaveteraanityhdistykset ovat ns. emoyhdistyksiä, joihin muut ve-

teraanityhdistykset liittyvät. Yhdistyksiin toivotaan jäseniksi kaikki Tammenlehvän Perinneliiton jäsenyhdistysten paikalliset yhdistykset ja myös henkilöjäsenten. Saman tunnuksen alle on luontevaa koota kaikki ne tahot, jotka haluavat ylläpitää veteraanisukupolven tekemän työn, uhrausten ja saavutusten perintöä.

Kaikki veteraanityötä tekevät Tammenlehvän Perinneliiton jäsenyhdistysten paikalliset yhdistykset sidotaan toimimaan yhdessä tärkeän veteraanityön jatkamiseksi perinnetyönä. Valtakunnallista ja maakunnallista organisoitumista tärkeämpää on saada mukaan kaikki aktiiviset toimijat jatkamaan veteraanisukupolven perintöä.

Jouko Haonperä
Lounais-Hämeen veteraanityön
yhdyshenkilö

Lounais-Hämeen perinneyhdistyksen muodostavat Forssa, Tammela, Jokioinen, Humppila ja Ypäjä, sekä Somero Varsinais-Suomesta.

PERINNE

Raahen ympäristöön perinneyhdistys

Raahen ja Ympäristön Sotaveteraanit, Pyhäjoen Sotaveteraanit ja Vihannin Sotaveteraanit sekä Siikajoen Sotaveteraanit ovat päättäneet perustaa Raahen Seudun Perin-

neyhdistyksen, kun veteraanien huoltotyö on merkittävästi vähentynyt. Samaan seutukuntaan kuuluva Paavolan Sotaveteraanit ovat ainakin toistaiseksi suuntautuneissa Oulun Perinneyhdis-

tykseen. Perinneyhdistys tulisi toimimaan Pyhäjoen, Raahen ja osittain Siikajoen kuntien alueella. Paavolan Sotaveteraanit ovat niin halutessaan tervetulleita vaalimaan yhdessä yhteisiä perinteitä.

Raahen alueen Sotaveteraanien yhdistyksien edustajia palaverissa. Oikealta: Raahen seurakunnan edustaja kirkkoherra Tuomo Matala, Raahen yhdistyksen kunniapuheenjohtaja Unto Suomalainen, Pyhäjoen yhdistyksen pj. Jukka Kesti, Raahen yhdistyksen sihteeri Reino Näsi, Raahen yhdistyksen 1 vpj. Erik Vuokila, Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin perinneyhdistyksen puheenjohtaja Paavo Kurtti, Vihannin yhdistyksen pj. Lauri Utunen, Vihannin yhdistyksen sihteeri Seppo Lappalainen, Raahen yhdistyksen 2. vpj. Jorma Salkosalo ja Raahen yhdistyksen pj. Kauko Lumiaho.

Tulevan Raahen ja ympäristön perinneyhdistyksen asioita valmistelevaan työryhmään on nimetty alueen Sotaveteraanien yhdistyksistä **Jukka Kesti** Pyhäjoelta, **Lauri Utunen** ja **Seppo Lappalainen** Vihannista, **Kauko Lumiaho**, **Reino Näsi**, **Unto Suomalainen**, **Jorma Salkosalo** ja **Erik Vuokila** Raahesta sekä **Vesa Ojanperä** Siikajoelta, Raahen Seurakunnan edustajana toimii **Tuomo Matala**.

Suunnittelutyöryhmä on koontunut yhden kerran ja työryhmässä on ollut mukana piirin perinneyhdistyksen puheenjohtaja **Paavo Kurtti**.

Perustettavan Perinneyhdistyksen yhdyshenkilöksi nimettiin yhteisessä palaverissa Raahen ja Ympäristön Sotaveteraanien yhdistyksen puheenjohtaja **Kauko Lumiaho**.

Työryhmä kokoontuu seuraavaan suunnittelupalaveriin vuoden 2018 aikana heti Härmän liittokokouksen jälkeen, jolloin perinneyhdistyksen säännöt on yhdessä vahvistettu. Raahen ja Ympäristön sotaveteraanien yhdistys hoitaa sääntömuutoksen perinneyhdistykseksi.

Tuleva perinneyhdistys sekä

niihin mahdollisesti perustettavat osastot toimivat yhteistyössä Pyhäjoen ja Raahen seurakunnan, Pyhäjoen kunnan ja Siikajoen Kunnan ja Raahen kaupungin kanssa.

Seurakunnat, kunnat ja kaupunki ovat vuosittain järjestäneet Sotaveteraanien yhdistysten kanssa yhteisiä tilaisuuksia, kuten kansallisen veteraanipäivän, Kaatuneiden muistopäivän ja Itsenäisyyspäivän tilaisuudet jo vakiintuneiden perinteiden mukaisesti. Viime vuosina myös reserviläiset ja Lions klubit ja kansalaisjärjestöt ovat osallistuneet aktiivisesti yhteisten tilaisuuksien järjestämiseen. Yhteistyötä on tehty ja tehdään myös koulujen kanssa. Perinteen siirtämisen nuoremmille sukupolville katsotaan parhaiten tapahtuvan juuri koulujen kautta. Nuoria pyydetään mukaan myös yhteisiin toimintoihin, kuten muistomerkeillä käynteihin, juhlapäivien ohjelmiin osallistumiseen jne.

Kauko Lumiaho
Raahen ja Ympäristön
Sotaveteraanit ry:n
puheenjohtaja

Luotettavaa rakennuspalvelua Uudellamaalla vuodesta 1972
erikoisalana teollisuus-, liike- ja julkinen rakentaminen

Sementtitehtaankatu 2, 04260 KERAVALA puh. (09) 2747 260 Fax (09) 2747 2690

Tammenlehvän Perinneliittoon hengellisen työn työryhmä

Tammenlehvän Perinneliiton hallitus päätti syyskuussa 2016 perustaa erityisen Hengellisen työn työryhmän osana liiton muuta perinnetyöryhmäkokonaisuutta. Työryhmän tehtävänä on tallentaa sotiemme 1939–1945 hengellisen työn muotoja ja käytäntöjä hengelliseksi perinteeksi osana muun sotiemme veteraanien perinteen tallentamista. Työryhmän tarkoituksena on kartoittaa, selvittää ja koota seuraavia asiakokonaisuuksia:

- Mitä on veteraanien hengellinen perinne yksilö- ja yhteisötasolla?
- Mitä annettavaa hengellisellä perinnetyöllä on arvoperinteen näkökulmasta?
- Miten hengellistä perinnettä on hoidettu?
- Mikä on hengellisen perinteen sisältö 2020-luvulle tultaessa ja miten perinnettä tulisi hoitaa?

Työryhmän puheenjohtajaksi nimitettiin kenttäpiispa emeritus **Hannu Niskanen**, ja sihteeriksi toiminnanjohtaja **Pekka Holo-**

Tammenlehvän Perinneliiton hengellisen työn työryhmä (vas.) sihteerit Pekka Holopainen, Jorma Parviainen, työryhmän puheenjohtaja Hannu Niskanen, Aila Mäkinen ja Pekka Särkiö. Kuva: Sotaveteraaniliiton arkisto

painen. Työryhmän puheenjohtaja kutsui työryhmän jäseniksi pastori **Aila Mäkinen** Helsingin seurakuntien nuoris- ja koulutyön alalta, emerituskirkkoherra **Jorma Parviaisen** Kirkkohallituksen edustajana sekä kenttäpiispa **Pekka Särkiön** Pääesikunnasta. Lisäksi työryhmä voi kutsua asiantuntijoita kuultavaksi. Työryhmä kokoontuu puheenjohtajansa kutsusta Helsingissä ja raportoi toiminnastaan Tammen-

lehvän Perinneliiton hallitukselle. Työryhmän järjestäytymiskokous pidettiin 23.5.2017 Pasilassa, jonka tuloksena laadittiin tehtävän erittely ja toimintasuunnitelma. Seuraava kokous, jossa käsitellään toimintasuunnitelman asioita yksityiskohtaisesti, pidetään Pasilassa 13.9.2017.

Pekka Holopainen
Tammenlehvän Perinneliiton
toiminnanjohtaja

Kometko Oy
Konnevesi

S. KAKKO OY
Koski TL

SAITOP OY Koski TL	Insinööritoimisto H. Eskelinen Oy Kotka www.heske.fi	Kotkan Isännöintipalvelu Oy
QM Service Oy Kotka	Maa-ja Vesirakennus Veppling Ky Pyhtää	Autosalpa Oy
Koneurakointi Hermunen Kouvola	Valkealan Sotilaskotiyhdistys Vekara	-palvelua iloisella mielellä- Puijon Kiinteistöpalvelu Oy Kuopio
Kuopion Woodi Oy Kuopio	Niko Puumalainen Photography Kuopio www.npphoto.fi	Koskelan Saha Oy Kuortane
Salejärvi Ky Lahti	JUSSIPISTE OY Lahti	Romuliike Pasinmetalli Oy Lahti
Maansiirto Ari Federley Oy Lahti	Kuljetus Timoset Oy Lahti	Nikko Oy Jakkula
Kiitos Sotaveteraaneille Lappeenrannasta!nro:242	arkkitehtuuritoimisto riitta ja kari ojala oy Lappeenranta	Koneurakointi Ari Ainoa Joutseno
Kiitos Sotaveteraaneille Lieksasta!nro:243	Vilakone Oy Loimaa	Loimaan Tilipiste Ky
NDT Inspection & Consulting Oy Loviisa	Forest Strömberg Oy Ab Loviisa	Energiainsinöörit Stagnäs & Nylund Ab Maxmo
Miehikkälän Biolämpö Oy	Fingeo Oy Mikkeli	Nikopuu Oy Haukivuori
Sähkö Oskari Oy Mynämäki	Mäntän Rengaspiste Oy Mänttä	Lohkoasennus Oy Naantali
T:mi Jimmy Granqvist -rakennustöitä- Nauvo	Minikonevuokraus J.Vänttinen Oy Nokia	Valtimon Sähkötyö Oy Nurmes
Onni Forsell Oy Rajamäki	Nurmijärven Sähkö Oy www.nurmijarvensahko.fi	Rakennus Trowe Oy Nurmijärvi www.rakennustrowe.fi
Josira Oy Orivesi www.josira.fi	Ruskon Metalli ja Kuljetus Oy Oulu	Oulun Palvelusäätiö
Oulun Mekapolar Oy	Arkkitehtitoimisto Laatio Oy Oulu, Helsinki	Haurun Jäteauto Oulu www.haurunjateauto.fi
Koneurakointi Holtinkoski Oy Ylikiminki	Metsä ja Sähkö Esko Mäkelä Oulainen	Markkinointi Niemi-Korpi Oy Oulu

KENTÄLTÄ

Koululaiset mukana veteraanipäivänä Halsualla

Kansallisen veteraanipäivän vietto Halsualla aloitettiin aamuhartaudella. Pastori **Pertti Torppa** oli valinnut tekstiksi Psalmin 16:5 ”Herra, sinä olet minun perintöosani, sinulta saan ruokani ja juomani, sinun kädesi on minun arpani. Ihana maa on tullut osakseni, kaunis perintö on minulle annettu.” Hartauspuheessaan Torppa kiitti veteraaneja heidän työstään maan itsenäisyyden säilyttämiseksi ja korosti veteraanien perinnön siirtämistä tuleville sukupolville.

Kirkossa oli läsnä runsaasti seurakuntalaisia, joista **Tapio Hotakainen** ja **Tenho Kalliokoski** ovat veteraaneja. Ensimmäistä kertaa juhlaan

osallistuivat Halsuan Yhtenäiskoulun kahden ylimmäisen luokan oppilaat opettaja **Katja Hakalan** ohjaamana.

Hartauden päätteeksi lähetettiin lippulinna vartioineen ja sepelepartiot laskemaan havusepeleet sankarihaudoille. Lippujen kantajina ja vartijoina olivat koulun oppilaat. Sepeleen laskijoina olivat veteraanit **Tapio Hotakainen** ja **Tenho Kalliokoski** ja yhdeksäsluokkalaiset **Henriikka Mastokangas** ja **Aino Pollari**. Sepeleiden laskun jälkeen Mieskuoro Halla lauloi *Oi kallis Suomenmaa*. Tilaisuuden jälkeen vietettiin kahvihetki seurakuntakodilla.

Veteraanien käydessä vähiin

korostuvat koulun oppilaat veteraanien perinnön siirtämisessä tuleville sukupolville. Katja Hakala totesi, että veteraanit voivat luottaa siihen, että arvokasta perinnettä viedään eteenpäin. Jos kansa ei muista omaa historiaansa, se joutuu sen kertaamaan, jatkoi Hakala. Hänen ohjauksessaan oppilaat ovat perehtyneet sotaa käsittelevään kuvataiteeseen, kirjallisuuteen, elokuvaan ja teatteriesityksiin taidekokemuksina ja kansamme historian kuvaajina. Tämän kautta oppilailla on mahdollisuus ymmärtää veteraanien työtä.

Juhla oli kunnan ja seurakunnan järjestämä. Käytännön ohjaamisen hoiti entinen kunnanjohtaja **Kalevi Lindfors**.

Teksti: Pertti Torppa ja Katja Hakala
Kuva: Marko Malvisto

Aino Pollari ja Henriikka Mastokangas laskevat sepeleen sankarivainajien muistomerkeille.

Sotaveteraanit Tapio Hotakainen (vasemmalla) ja Tenho Kalliokoski, sekä Yhtenäiskoulun oppilaat (vas.) Aino Pollari, Henriikka Mastokangas, Eetu Koskela, Perttu Ruuska, Topias Koskela, Pinja Karjalainen ja Siiri Hietalahti.

Yläkoululaisten kommentteja juhlan jälkeen.

– Oli mukava pieni tilaisuus ja ehkä siksi tuntui, että olin katsojanakin osa sitä. Kuoro lauloi hienosti.

– Tilanne oli hyvin juhlanan tuntuinen ja tunnelmallinen. Tunsin syvää kunnioitusta sotiemme veteraaneja kohtaan. Oli hienoa kävellä käytävää pitkin veteraanien perässä ja laskea sepele sankarihaudalle. Halla-kuoron laulu sepeleidenlaskun jälkeen oli koskettava.

– Tilaisuus oli mielestäni hieno ja oli kunnia olla kantamassa lippua.

– Pojat ja tytöt onnistuivat hyvin tehtävissään. Juhla oli sopivan pituinen ja rento. Kahvit oli mukava, koska pääsi juttelemaan ihmisten kanssa. Kuoro oli hyvä.

– Koko tilaisuus oli jotenkin tosi pysäyttävä ja tuntui hienolta saada olla lipunvartijana. Oli outo tunne tajuta, että veteraanit, jotka laskevat sepeleen, ovat itse olleet rintamalla.

Someron juhlassa 16 sotaveteraania

Juhlassa olleet Someron 16 sotaveteraania

Somerolla vietettiin perinteistä Kansallisen veteraanipäivän juhlaa Lamminniemen Hyvinvointikeskuksessa.

Somerniemen sankarihaudan muistomerkeille ja Someron Veteraanikivelle laskettiin sepeleet, jonka jälkeen kokoonnuttiiin juhlaan.

Juhlapuheen piti prikaatinkenraali **Juha Pyykönen**, joka puheessaan kiitti veteraaneja Suomen itsenäisyydestä ja mainitsi, että puolustusvoimat kykenee edelleenkin puolustamaan Suomea.

Kaupungin ja seurakunnan tervehdyksen jälkeen **Niina Alitalo** ja **Kimmo Hovila** lauloivat

säestäjänään **Olli Salomäenpää**.

Kahvituksen jälkeen paikallislehti Somero otti kaikista 16 paikalla olleesta tunnuksen omaavasta sotaveteraanista yhteiskuvan sekä yksityiskuvan ja pienen kommentin.

Juttu tulee syksyllä ilmestyvään Suomi-100 Somero-lehden juhlanumeroon. Siihen pyritään haastattelemaan myös Someron sotainvalideja, jotka olivat pääjuhlassa Lahdessa.

Someron sotaveteraaneissa on 35 tunnuksen omaavaa veteraania.

Teksti ja kuva: Kalervo Niemelä

Kansallisen veteraanipäivän vietto Kokkolassa

Reserviläiset veivät havusepeleet muistokiville.

Kokkolan kaupunki tarjosi maakunnan tunnusveteraaniväen kunniaksi Keski-Pohjanmaan Kamariorkesterin juhla-konsertin suurelle yleisölle Kokkolan kirkossa.

Kokkolan kaupunginjohtaja **Stina Mattila** toi kaupungin tervehdyksen veteraaneille korostan veteraaniväen merkittävää panosta maamme historiassa.

Kamariorkesterin konserttimestarina toimi **Reijo Tunkkari** ja solistina **Esa Ruuttunen**.

Konsertti päättyi Kokkolan suomalaisen seurakunnan kirkkoherran **Jouni Sirviön** saatesanoihin, joilla hän lähetti Narvanmarssin soidessa kolme Keski-Pohjanmaan Maakuntakomppanian reserviläistä viemään havusepeleet sankarihautojen muistokiville.

Eri tahot ovat tukeneet veteraanipäivän järjestelyjä. Taimitaikurit lahjoitti kirkon kukkalaitteet. Vakkurin Kukka, Kokkolan Reserviupseerit ja Kokkolan reserviläiset lahjoittivat tunnusveteraaneille kotiin viedyt ruusut. **Eero Klemola** puolestaan lahjoitti veteraaneille kenttäkeittiörokan myyntitulon.

Kokkolan kaupunki tarjosi ennen konserttia veteraaneille kakkukahvit. Sotilaskotisaret vastasivat tarjoilusta. Veteraanit ovat jälleen kiitollisia heidän panoksestaan veteraanityössä.

Teksti: Johannes Cederberg
Kokkolan Sotaveteraanit ry
puheenjohtaja
Kuva: Tomi Hirvinen/Kokkolan kuvatiimi

RETTIG

Veteraanipäivää arvostettiin Taipalsaarella

Kansallisen veteraanipäivän vietto Taipalsaarella alkoi sepeleenlaskulla sankarihaudalla. Runsaslukuinen yleisö ja paikalla olleet kirkonkylän koulun lapset siirtyivät tämän jälkeen seurakuntatalolle.

Taipalsaarella on 12 tunnukseen omaavaa sotaveteraania, joista kahdeksan on veteraanijyhdistyksen jäseniä. Heistä kaksi oli pääsyt paikalle juhlatilaisuuteen.

Juhlapuhuja, Reserviupseerikerhon puheenjohtaja **Osmo Savolainen** kertasi 100-vuotiaan Suomen historian kohtalonhetkiä. Hän korosti, ettei Kansallista veteraanipäivää vietetä voitonjuhlanä, vaan sillä on rauhanomainen luonne, kuten kaatuneiden muistopäivälläkin.

Musiikillisesta annista vastasivat koulun lapsikuoro ja laulaja **Aira Kietäväinen**, jota säesti **Eero Pyysalo**.

Tilaisuudessa luovutettiin

Taipalsaaren veteraanipäivän juhlassa mukana olivat heinäkuussa 99 vuotta täyttävä Arvo Summanen (oik.) ja Olli Cederlund, joka Solkein kylältä oli tarjonnut kyydin sotaveteraaneille.

Taipalsaaren Sotaveteraanien puheenjohtaja **Taisto Hulkkoselle** Sotaveteraaniliiton ansioristi.

Teksti: Risto Paronen

Uusia muotoja Veteraanipäivään Etelä-Pohjanmaalla

Isonkyrön sotaveteraanit ovat omalla tavallaan toimineet perinnetyön merkeissä jo useampana vuonna niin, että peruskoulujen 5-6 luokkalaiset kuljetetaan linja-autolla Asemiesmuseoon, jonne on järjestetty opastus. Tapahtuma on kuudesluokkalaisten jo tuttu, he ovat sen kokeneet edellisenä vuonna, mutta kertaus on opintojen äiti.

Aikaisemmin vierailtiin joka koululla, kun veteraanit vielä jakoivat kertoa sodan kokemuksista. Nyt eivät kertojat enää jaksa, siksi on päädytty em. ratkaisuun. Oppilaat ovat kiinnostuneina kuunnelleet opastusta, siksi tuntuu, että tämä on varsinaista perinteen siirtoa tuleville sukupolville.

Kolmen alakoulun koululaisia on työllistetty muutoinkin. Talvisodan päättymisen vuosipäivänä on pyydetty vuoron perään joka koululta oppilaat sepeleen laskijoiksi ja koulun opettaja on pitänyt lyhyen puheen. Kuvitellessa, että ainakin sepeleen laskijat, tyttö ja poika, muistavat tämän tapahtuman. Käynti sankarihaudalla tulee ainakin tutuksi!

Veteraanipäivää vietettiin illalla Kyrönjoen mieskuoron konsertin merkeissä Tapio Hautalan johdolla. Tapahtuma Pohjankyrön talolla oli yleisömenestys.

Ylistarossa kokoonnuttiin kirkkoon

Ylistarossa järjestettiin päivällä tilaisuus Ylistaron kirkossa. Pohjanmaan maanpuolustuslaitoksen kapt. **Sami Salmivuoren** johdolla loi juhlatunnelman. Asevelikuoro ja Kirja-Matin koulun 2. luokan oppilaat soittokunnan säestyksellä saivat *Veteraanin iltahuudon* jokaisen kuulijan sydämeen. Majuri **Riku Takamaa**

toi puolustusvoimien tervehdyksen. Hän kertoi tilanteesta kutsunnoissa, kun veteraanin puheenvuoron suunniteltu käyttäjä ei pystynytään puhettaan pitämään, jolloin mukana ollut toinen veteraani käytti loistavan puheenvuoron hänen sijastaan. Periaate, ”veljeä ei jätetä”, toteutui tässäkin tilanteessa.

Arvokkaan tilaisuuden järjestäjänä toimivat Seinäjoen kaupunki, Ylistaron kappeliseurakunta ja Ylistaron veteraanijärjestöt.

Esko Petäjä
Etelä-Pohjanmaan
Sotaveteraanipiirin
puheenjohtaja

Raimo Suhonen opasti Asemiesmuseon esineistöä sisätiloissa ja Erkki Hölsön, joka aikanaan toimi Vaasan Rannikkopatteriston kouluttajana, asiantuntemuksella tuli tykkipuisto todella tutuksi. Harvoin on tätä esittelyä toteutettu näin talvisissa olosuhteissa.

Ylistaron kirkossa esiintyivät Asevelikuoro ja Kirja-Matin koulun 2. luokan oppilaat soittokunnan säestyksellä.

Isokyröläisen Eino Matias Vatilon siunaustilaisuus toimitettiin Isonkyrön kirkossa sotilaallisen juhlallisesti ja runsaan saattoväen läsnä ollessa. Siunauksen toimitti kirkkoherra Artturi Kivineva. Avustajina toimivat paikalliset reservin upseerit ja reserviläiset. Kyrönmaan puhaltajat Asko Hiipakan johdolla esittivät alkumusiikin ja lopuksi Narvan marssin.

Tiemerkintä Ritamäki Oy Paimio	Paimion Logistiikkakeskus Oy Paimio	Oy Potoj Trading Ab Parainen
Björklund Båtslip Kb Iniö	Kuljetusliike Trans-Mantila Ky Parkano	Talosuunnittelu P. Viitasalo Parkano www.talosuunnitteluviitasalo.fi
Tammer-Puhallin Oy Tampere	Tampereen Automaatiosähkö Oy Tampere	R-Tilipalvelu Oy Tampere
Accountor HR Solutions Oy Tampere	RealMachinery Lempäälä	Kiitos Sotaveteraaneille Tampereelta! nro:249
Migmen Oy Tampere www.migmen.fi	Kuljetusliike PG-Trans Oy Tampere	Kilsa Tools Oy Toijala

KENTÄLTÄ

Puoli vuosisataa sotaveteraanityötä Askolassa

Askolan 50-vuotisjuhla 21.5. alkoi jumalanpalveluksella, jossa saarnasi kirkkoherra **Antti Kupiainen**. Jumalanpalveluksen jälkeen laskettiin seppeleet viime vuonna kunnostetuille sankarihaudoille ja Karjalaan jääneiden muistomerkille.

Päällimmäisenä tunteena on kiitollisuus, kiteytti Askolan Sotaveteraaniihdistyksen puheenjohtaja **Hannes Bjurström** tunteet avajaissanaisissaan. Tärkeimpänä syynä kiitollisuuteen on sodan ikäpolvien uhraus ja työ itsenäisyytemme pelastamiseksi sodissamme. Nuoremmille sukupolville toimii hyvänä esimerkkinä veteraanien työ aseveljiensä tukemiseksi.

Juhlapuheen pitänyt kenraaliluutnantti **Olavi Jäppilä** ihasteli

puheessaan kansakuntamme yhtenäisyyttä itsenäisyytemme eri aikoina. Hän kävi läpi askolalaisten osallistumisen talvi- ja jatkosotiin muistuttaen myös kotirintaman ponnistelujen tärkeydestä.

Tilaisuudessa julkaistiin sotaveteraani **Heikki Uljaan** (1920-2012) kirjan ”Muistoja lottien työstä isänmaalle” näköispainos. Uljas julkaisi alun perin kirjan omakustanteena vuonna 2003 (kirjasta lisää s. 35).

Tilaisuudessa esiintyivät Porvoonseudun musiikkiopiston Askolan oppilaat **Elina Kivisen** ja Askolan kirkkokuoro **Enni Pöykön** johdolla. Kun lukiolainen **Olivia Kurki** lausui Kalevalaa, niin hymyistä päätellen kuulijatkin lähes ”riemuhun repesi”.

Tilaisuudessa palkittiin Sota-

veteraanien ansioristillä **Matti Somppi** ja standaarilla Aktia-säätiö, Sotainvalidien Askolan-Pukkikilan-Myrskylän osasto, Askolan seurakunta, Askolan kunta ja Lions Club Askola.

Kunnanvaltuuston puheenjohtaja **Antti Ollila** kiteytti varmasti monen muunkin ajatuksen, kun hän kertoi toukotöitä tehdessään miettineensä, kuinka toisenlaiset olisivat tänään askolalaiset kauniit peltomaisemat, jos veteraanit eivät olisi olleet valmiit puolustamaan maatamme.

Kirkkoherra Antti Kupiainen kiitti seurakunnan puolesta hyvästä yhteistyöstä, josta esimerkkinä hän piti viime vuonna toteutettua sankarihautausmaiden kunnostusta. Lions Club Askolan presidentti **Jouni Vilkki** lupasi, että yhdistys jatkaa edelleen veteraanien tukemista.

Sotaveteraaniliiton tervehdyksen tuonut toiminnanjohtaja **Markku Seppä** kiitti Askolan Sotaveteraaneja heidän tekemästään työstä sotaveteraanien hyväksi.

Päätössanoissaan Uudenmaan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Olavi Kurko** lupasi tuki-toiminnan veteraaneille, heidän puolisoilleen ja leskilleen jatkuvan niin kauan kuin tarvetta on. Perinnejärjestöjen organisaation tulee olla valmis siinä vaiheessa, kun sitä tarvitaan.

Teksti ja kuva: Jouko Kaivonurmi
Uudenmaan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja

Pohjois-Karjalassa yksi latu

Sotaveteraanien Pohjois-Karjalan piirin vuosikokouksessa piirin puheenjohtaja Jorma Mikkonen (vas.) luovutti Sotaveteraaniliiton ansioristit (oik.) Matti Majoiselle (Tohmajärvi), Seppo Pulkkiselle (Lieksa), Teuvo Strandmanille (Ilomantsi) ja Seija Karttuselle (Polvijärvi) kiitoksena ja tunnustuksena sotaveteraanien hyväksi tehdystä arvokkaasta työstä.

Pohjois-Karjalassa sotaveteraanit ja rintamaveteraanit ovat valinneet ”yhden ladun” perinneaikakauteen siirtymisessä ja ovat lähitulevaisuudessa valmiit allekirjoittamaan aiheeseen liittyvän sopimuksen, todettiin Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin piirikokouksessa. Sopimuksen on tarkoitus tulla voimaan, kun molemmat piirit yhdistyksiin ovat siihen valmiita totesi piirin puheenjohtaja **Jorma Mikkonen**. Joensuussa Pohjois-Karjalan piirin perinneyhdyshenkilönä toimii **Jouni Mattila** ja perinneyhdyshenkilönä piirin hallituksen jäsen **Hannu P Martikainen**.

Joensuun sotaveteraanipiirissä oli vuoden 2016 päättyessä 431 tunnuksen omaavaa jäsen-

tä. Naisten osuus heistä on 249 ja miesten 182. Joukko pieneni edellisvuodesta 91 jäsenellä. Sotiemme Veteraanien avustaja-projektin päättymistä lokakuun 2016 lopussa pidettiin varsinkin puolisoitten ja leskien osalta takaiskuna, sillä korvaavaa palvelumuotoa ei heille ole pystytty tarjoamaan.

Sotaveteraanipiirin toimintaa luonnehdittiin vuoden 2016 osalta vilkkaaksi, jota sävytti muun muassa kesäkuussa Suomen Sotaveteraaniliiton liittopäivien ja liittokokouksen järjestäminen. 11-jäsenistä piirihallitusta johtamaan valittiin jatkamaan Jorma Mikkonen.

Teksti ja kuva: Risto Alanko

Ansioristi Jaakko Majarannalle

Maanviljelijä, luutnantti **Mepp Jaakko Majarannalle** luovutettiin Hämeenlinnassa Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri ry:n tilaisuudessa 20.5.2017 Suomen Sotaveteraaniliitto ry:n myöntämä Sotaveteraanien an-

sioristi kiitoksena ja tunnustuksena arvokkaasta työstä sotaveteraanien hyväksi. Ansioristin luovuttajana toimi piirin toiminnanjohtaja Pertti von Hertzen.

Sirpa Timonen

Kiitollisuus kaikui sanoin ja sävelin Kuopion Muuruvedellä

Puolustusvoimien lippujuhlan ja Marsalkka Mannerheimin syntymän 150-vuotisjuhlapäivän konsertti kuultiin sunnuntai-iltana Kuopion Muuruvedellä Savon Ammatti- ja aikuisopiston

juhlasalissa. Konsertin musiikista vastasivat Muuruveden Laulumiehet sekä juankoskelainen Trio Kaukopartio.

Teksti ja kuva: Viljo Eriksson

Juhlan kutsuvieraat, veteraani Onni Vartiainen ja lotta Lempi Kröger saivat kukkaset ja seurakseen juhlapuheen pitäneen eversti Jouni Mattilan (oik.) ja ohjelman käsikirjoittajan ja juontajan, ylikersantti Ahti Latvalan.

Suomi 100 -juhlametsikkö Pohjois-Karjalassa

Kun Suomi itsenäistyi, kylvettiin maahan kuusen siemen, josta kasvanut taimi istutettiin Kaivopuistoon. Kuusi oli omistettu Suomen tasavallan eduskunnalle tunnuslauseella: ”Sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asun”. Maamme täyttäessä 50 vuotta istutettiin 30 000 kappaletta itsenäisyyden kuusen siemenistä kasvatettuja kotikuusia kotipihoille ja koulujen pihoihin. Taimen viereen laitettiin kuparilaatta.

Nyt Suomen täyttäessä 100 vuotta Tulevaisuuden kuusi-hankkeen yhteydessä istutetaan tulevaisuuden kuusia. Hanketta koordinoi ENO-verkkokoulun tukiyhdistys. Puuhamiehenä Pohjois-Karjalan istutuksessaakin toiminut metsänhoitaja **Raimo Hulmi** kertoi, että kuusen taimen, kuparilaatan ja juhla-kirjan sisältävän taimipaketin voi tilata paikallisilta 4H-yhdistyksiltä. Hulmi toivoi, että myös yritykset, seurakunnat ja yksityisetkin henkilöt voivat perustaa Tulevaisuuden kuusi-hankkeeseen liittyen Suomi 100 -juhlametsikön.

Lähellä Joensuuta sijaitsevasa Vaiviossa istutettiin 23.5.2017 juhlametsikkö. Tämän kautta ENO-verkkokoulu haluaa osoit-

taa kunnioitusta sotiemme veteraaneille. Metsikkö istutettiin yhteistyössä Karjalan Poikien Killan ja Pohjois-Karjalan Rajavartioston kanssa. Istutustyön suorittivat rajajääkärikomppanian 1/2017 varusmiehet. Paikalle pystytettiin kyltti muistuttamaan tapahtumasta.

Metsänhoitaja Raimo Hulmin

mukaan kuusi-hankkeella halutaan tuoda esiin metsiemme moninainen merkitys suomalaisille. Hankkeen suojelijana on tasavallan presidentti Sauli Niinistö.

Teksti ja kuva: Jorma Mikkonen
Pohjois-Karjalan sotaveteraanipiirin puheenjohtaja

Sotaveteraani Paavo Saviaron vuoro istuttaa taimi. Vieressä vuoroaan odottaa sotainvalidi Veijo Saloheimo. Tukea tarvittaessa antaa rajajääkäri Tuomas Hyttinen.

Raili kutoi juhluvuosisukat kaatuneelle isälleen

Sudbryn Finlandiakylän se-
nioriasuntolassa asuva **Rai-
li Myllyharju** halusi muistaa
11.7.1941 kaatunutta isäänsä juh-
laluvuosisukilla. Raili on kutonut
10 paria sukkia Sudbryn ja Sault
Ste Marien aseveliyhdistysten so-
tavyeteraaneille.

Raili jäi kahden vuoden ja yh-
den kuukauden ikäiseksi Uuku-
niemeltä kotoisin olevan isänsä
menetettyään. Villasukilla hän
haluaa muistaa ja kunnioittaa
isäänsä.

Sudbryn Suomalaisen Aseveli-
yhdistyksen järjestämässä kan-
sallisen veteraanipäivän juhlas-
sa sukkapareja ovat ihailemassa
veteraani Veikko Alatyppö, lotta
Heleena Heikkilä ja kannattaja-
jäsenet Anton Väliäho ja Paavo
Tokola.

Teksti ja kuva: Reijo Viitala

Myönteisellä asenteella päästään pitkälle

Viime joulukuussa 100 vuot-
ta täyttänyt, Koivulehdon
palvelutalossa Kausalassa asuva

sotavyeteraani **Jaakko Viitanen**
ilahtui saamistaan sukista. Ra-
diomiehenä ja lähettinä sotien ai-
kana toiminut Viitanen haavoit-
tui selkään radiota hiekkakuo-
passa korjattaessa. Sitä muistona
on selkärangan lähelle jäänyt sir-
pale. Sotien jälkeen hän oli 45
vuotta Tampellan metsätyön-
johtajana. Allekirjoittanut löysi
ruutuvihostaan 40 vuoden takaa
9-vuotiaana tehdyn merkinnän:
"Olin Viitasella töissä päivän ja
koloin yhden puun ja Viitanen
maksaa vitosen". Hyväkuntoinen
Viitanen kertoo pitkän ikänsä sa-
laisuudeksi positiivisen mielen.

Teksti ja kuva: Sotakamreeri
Arto Pekkola

Kemijärven Martat kutoivat veteraanisukkia

Villasukat veteraaneille, Suo-
mi 100 vuotta -kampanjan
sukkia luovutettiin Kemijärven
veteraanipäivän juhlassa 27.4.

Kemijärven Marttojen pu-
heenjohtaja **Merja Virkkulan**
mukaan näillä Juhlavuosi-villa-
sukilla halutaan muistaa ja osoit-
taa kunnioitusta sotiemme vete-
raaneja kohtaan. Villasukat lah-
joitetaan jokaiselle veteraanille.

Näiden sukkien kautta halu-
amme osoittaa kiitoksemme ja
kunnioituksemme Teitä sotiem-
me veteraaneja kohtaan, jotka olet-
te puolustaneet isänmaatamme.

Teemme yhteistyötä Sotiem-
me veteraanit -varainhankinnan
ja veteraaniliittojen kanssa. Pos-
ti Kotipalvelut on mukana kam-
panjassamme tukemalla sukki-
en postitusta. Haluamme kiittää
myös kaikkia lankojen lahjoit-

Veteraanit Lauri Lahtela (vas.), Arttur Niemelä, Sauli Kaisamatti ja Eero
Törmänen kiittelivät lämpöisistä villasukista Kemijärven Marttoja. Kii-
tokset vastaanottivat rahastonhoitaja Eeva Suikkanen ja varapuheen-
johtaja Maire Martin (oik).

tajia ja sukkien kutojia, tähdensi
Merja Virkkula.

Veteraanit ottivat villasukat
Kemijärvellä kiitollisuudella vas-
taan. Veteraani **Lauri Lahtela**
totesi, että sodassa oli jalkaräit

ja jos ei saanut sopivia saappai-
ta, niin rakoilla ne jalat tahtoivat
olla. Nämä lämmittävät kehoa ja
mieltä, kiittelivät veteraanit.

Timo Käkilehto

Keravan sotavyeteraanit ry 50 vuotta

Keravan Sotavyeteraanit juh-
livat 50-vuotista taival-
taan Keravan Seurakuntasalissa
11.5.2017. Tilaisuuden avannut
yhdistyksen puheenjohtaja **Juk-
ka Sariola** kertoi, että Keravalla
perustettiin jo 1959 yhdistyksen
edeltäjä Keravan Rintamamies-
ten asuntoyhdistys ry, joten juh-
lia olisi voitu viettää jo kahdek-
san vuotta sitten. Yhdistyksen
toimintaa pyritään jatkamaan
niin kauan kuin veteraanit halu-
avat ja jaksavat. Talouden hän sa-
noi mahdollistavan yhdistyksen
toiminnan vielä vuosikymmenen
vaihteeseen.

Rovasti **Jukka Pohjolan-Pir-
honen** muisteli hartauspuhees-
saan sitä, kuinka yhdistystä pe-
rustettaessa asiat olivat aivan
toisin kuin tänä päivänä. Sota-
veteraanien väheksyminen on
muuttunut arvostukseksi ja kun-
nioitukseksi.

Veli-Erkki Ylirisku lausui
kaksi runoa, "Kuhankeittäjä" ja
"Taisteluväljeni". Runot oli kir-
joittanut rintamalla ollessaan
juhlassakin mukana ollut, kesä-
kuussa 99 vuotta täyttävä **Tola
Toivinen**. Muusta taiteellisesta
puolesta vastasi Keravan Mieslau-
lajat.

Juhlapuheessaan Sotavyete-
raaniliiton puheenjohtaja **Erk-
ki Heikkinen** kertoi yhteistyön
toimivan kaikilla tasoilla viran-
omaisten ja muiden veteraani- ja
maanpuolustusjärjestöjen kes-
ken. Keravalla veteraanien asiat
on hoidettu mallikkaasti ja kaik-
kien veteraanien kanssa on tehty
henkilökohtainen kuntokartoi-
tus. Heikkinen iloitsi siitä myön-
teisestä ilmapiiristä, jossa veteraa-
nien työtä tänään saadaan tehdä.
Lopuksi hän muistutti veteraani-
en neljätoista vuotta sitten teke-
mästä päätöksestä, että tukitoi-
mintakautta seuraa perinnetyön
aika. Perinnetyö ei ole pelkästään
veteraanijärjestöjen vastuulla,

Sotavyeteraanit Tola Toivinen (vas.) ja Frans Krogell yhdistystä juhli-
massa.

vaan sen tulee olla jokaisen kan-
salaisen asia.

Kaupungin tervehdyksen tuo-
nut vastuualuejohtaja **Raija Hie-
tikko** kiitti Keravan Sotavyete-
raaneja yhdistyksen tekemäs-
tä arvokkaasta veteraanityöstä.
Hänen mukaansa kaikesta nä-
kee, että yhdistys panostaa jäse-
nistönsä hyvinvoinnin edistä-
miseen rakentavassa yhteistyössä
muiden tahojen kanssa. Erityisen
kiitoksen hän antoi **Maarit Hur-
merinnalle**, joka Keravan kau-
pungilla huolehtii veteraanien
asioiden hoidosta. Tilaisuudes-
sa Keravan Palvelutalosaatiolle
myönnetyn yhdistyksen standaa-
rin vastaanotti toiminnanjohta-
ja **Raisa Laurila**. Tilaisuudessa
palkittiin Sotavyeteraanien ansio-
ristillä **Hilkka Väättäin**, kul-
taisella ansiomerkillä **Petri Här-**

könen ja **Leena Koskela** sekä
hopeisella ansiomerkillä **Martin
Ilomäki** ja **Eeva Airila**.

Päätöspuheessa Uudenmaan
Sotavyeteraanipiirin puheenjohta-
ja **Olavi Kurko** kertasi Keravan
Sotavyeteraaniiyhdistyksen histori-
aa ja kertoi perinnetyöhön siirty-
misen tilanteesta piirin alueella.

Kunniapuheenjohtaja **Frans
Krogell** toimi vuosikymmenien
ajan yhdistyksen sihteerinä ja pu-
heenjohtajana ja on edelleen ak-
tiivinen yhdistyksen jäsen. Hän
on käynyt jokaisella kuukausilou-
naalla vuoden 1997 jälkeen, el-
lei jotain aivan välttämätöntä ole
sattunut samalle ajalle.

Teksti ja kuva:

Jouko Kaivonurmi

Uudenmaan sotavyeteraanipiirin
toiminnanjohtaja

**JR7:n, JR49:n, KTR15:n, ErP12:n ja muut 2.D:n veteraanit,
lotat, lesket ja jälkipolvet kutsutaan
veteraanitapaamiseen Helsingissä maanantaina 4.9.2017
klo 12.00 Ostrobotnian ravintolassa,
Museokatu 10, II kerros.**

Lounastilaisuus, alkutervehdys, viimeiseen iltahuutoon kutsutut,
lounas, eversti Ari Rautalan esitelmä "JR7:n komentajat
Armas Kemppi ja Adolf Ehrnrooth", Oltermannin saunan
luovutus, kuvavälähdyksiä vuosien varrelta, vapaa sana,
seppelpartio Hietaniemeen.

Lounas: Alkuruokana keitto, leipä, voi, pääruokana kokoliha
tai kala lisukkeineen paikalla valittuna. Ruokajuomana vesi. Muut
juomat maun ja kukkaron mukaan.

Ilmoittautuminen viimeistään 28.8.2017 mennessä alla
oleville yhdyshenkilöille. Osallistumismaksu 30 euroa/henkilö
tilille JR7:n Veteraanit (Nordea), FI35 1336 3000 1033 71.
Maksettaessa käytettävä viitenumero on 5555.

Tilaisuuksia koskevat tiedustelut: Simo Salminen, Aapontie 11 B 2,
02180 Espoo, sähköposti: salminen.simo@gmail.com tai puhelin
040 829 2013, Juha Koivisto, 050 363 8118 tai Juhani Hämäläinen
0500 252 798.

JR 7:n PERINNETOIMIKUNTA

Kiitos Sotavyeteraaneille
Pertunmaalta! nro:247

KENTÄLTÄ

Veteraanipuisto Järvenpään

Vuosien tavoite toteutui, kun kaupunginjohtaja **Erkki Kukkonen** avasi kansallisena veteraanipäivänä virallisesti Järvenpään veteraanijärjestöjen yhdessä ajaman Veteraanipuiston Järvenpään Vanhankyläniemeen. Aikanaan asemakaavaan merkittävä viiden hehtaarin alue käsittää sotaveteraanien Veljesmajan ja rintamaveteraanien majan sekä Erkki Erosen veistämän Veljeä ei jätetä-muistomerkin. Perinteeksi muodostunut veteraanijärjestöjen yhteinen kukkienlasku muistomerkillä sai Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuonna upean avauksen Järvenpään kaupungin taholta.

”Järvenpäässä on ainutlaatuinen keskittymä veteraaniperinnettä ihan Suomen mittakaavassa”, totesi kaupunginjohtaja juhlapuheessaan Veljesmajalla. Majat ovat toimintakuntoisia, hyvässä hoidossa ja jatkuvassa käytössä. Myös esine- ja tekstitalenttien arkistointi ja museaalinen luottelointi on käynnissä. Yhteys kaupungin museotoiminnasta vastaaviin toimihenkilöihin varmistaa jatkossa asianmukaiset luokitus- ja säilytysmenettelyt samalla, kun voidaan sopia Veteraanipuiston kohteiden esittelyä ja perinnekokoelmien mahdollisista näyttelyistä. Kaupunki on puolestaan käynnistänyt jo Veteraanipuiston maisemallisen kunnostuksen ja muistomerkin valaistus suunnitelman toteuttamisen.

Epäily majojen kohtalosta mahdollisen rakennusmaatarpeen paineessa väistyi, kun kaupungin tavoitteissa Vanhankyläniemen suojeltu lehmuslehto vakiinnuttaa rinnalleen perinnekkaat Vanhankylän kartanon ”torpat”, veteraanimajat. Tuusu-

Kaupunginjohtaja Erkki Kukkonen tervehdys sotiemme veteraaneille avasi virallisesti myös Veteraanipuiston. Puistoalueella oleva, kuvanveistäjä Erkki Erosen (pyörätuolissa vasemmalla) veistämä Veljeä ei jätetä-muistomerkki kokoa perinteisesti Järvenpään veteraanijärjestöt lippuineen yhteiseen kunnianosoitukseen kansallisena veteraanipäivänä.

lanjärven Museotien varrella sijaitsevat Ilmatorjuntamuseo ja Lottamuseo saavat järven vastakkaiselle rannalle vertaisensa sota-historiallisen matkailukohteen, Veteraanipuiston – veteraanityön ja -perinteen toimivan vierailu- ja esittelykohteen.

Veteraaniperinteen elävänä säilyttäminen ja siirtäminen ovat tavoitteista tärkeimmät. Niitä voidaan nyt toteuttaa Järvenpäässä kahta toisiaan tukevaa reittiä edeten: Toiminta järjestöjen majoilla jatkuu keskeytyksettä senkin jälkeen, kun veteraanien huoltotyö päättyy. Paikallisten yhdistysten tukijäsenet – nykyisin kaksikolmannelle koko jäsenistöstä – voivat kokea edelleen jäsenyytensä mielekkäänä ja perinnetyön luontevana jatkumona, kunniatehtävänä väistyville sodan sukupolvelle. Se luo vahvan perustan jäsenhankinnalle tulevaisuudessakin.

Kaupungin aloitteesta nykyiset yhteydet mm. sotaveteraanijärjestöjen ystävyyskouluihin saavat merkittävän lisän, kun Järvenpään koulujen 4. luokkien opetusohjelman kulttuuripolkuosioon tullaan lisäämään sotiemme veteraanien perinteeseen ja Veteraanipuistoon tutustuminen. Tarjottuun mahdollisuuteen vastaamiseen ei olisi mahdollisuutta ilman paikallista yhteistyötä veteraanijärjestöjen ja ympäröivien yhteisöjen kesken. – Ja mikä oleellista, perusyhdistykset voivat Järvenpäässä jatkaa omaa toimintaansa omien sääntöjensä mukaisesti. Järvenpään malli tukee paikallista veteraanien sosiaali- ja perinnetyötä, yhtenä mallina alueellisten mallien rinnalla.

Heikki Lindroos
Järvenpään Sotaveteraanit ry:n
puheenjohtaja
Kuva: Veikko Karhumäki

Jukka Sonninen jatkaa 14.D:n johdossa

14.D:n perinneyhdistys koontui 7. huhtikuuta vuosikokoukseen Lieksan Timitrasa Rajan perinnetalossa. Uudessa hallituksessa jatkaa puheenjohtajana prikaatikenraali **Jukka Sonninen** Helsingistä. Varapuheenjohtajaksi valittiin **Martti Kukkonen** Lehmossa, sihteeriksi **Timo Karppinen** Kajaanista, jäseniksi **Tuulikki Bjurström** Tampereelta, **Arto Juntunen** Joensuusta, **Heikki Pitäjämäki** Kuhmosta, **Heikki Visti** ja **Tomi Juopperi** Kajaanista, **Petteri Jouko** Helsingistä, **Eero Pulkkinen** Iisalmesta, **Matti Komulainen** Lieksasta ja rahastonhoitajaksi **Juhani Ryyänen** Lieksasta.

Perinneyhdistys on organisoitunut alueelliseksi paikallisosastoiksi Iisalmeen, Kajaaniin, Kuhmoon, Lieksaan, Ilomantsiin ja Sotkamoon.

14.Divisioonan perinneyhdistys vaalii Rukajärven suunnan taistelijoitten perinteitä ja siirtää

sitä eri tavoin nuoremmalle sukupolvelle yhdessä alueen koulujen kanssa.

Tärkeimpänä kohderyhmänä on nuoriso. Suurimpana tapahtumana on joka vuosi syyskuun ensimmäisenä viikonloppuna järjestettävät Nuoriso- ja perinnepäivät. Ne järjestetään vuosittain eri maakunnissa. Ensi syksynä

1.–3. syyskuuta tapahtumapaikana on Lieksa. Teemana on ”100 -vuotisen itsenäisyyden kokemuksella yhdessä valoisaa tulevaisuuteen”. Tapahtuma on Suomi 100 vuotta -hanke. Lieksan kaupungin koululaisille järjestetään erilaisia kilpailuja ja oppitunteja lähihistoriasta sekä ”kaveria ei jätetä” ajatuksista.

Vuosikokouksen osallistujia Lieksassa. Takana seisomassa perinneyhdistyksen puheenjohtaja Jukka Sonninen.

Sotiemme Veteraanit -keräys Riihimäellä

Viestirykmentin sulaututtua Panssariprikaatiin on Puolustusvoimien avustama keräysalue aiempaa laajempi. Tästä syystä varusmiehiä saadaan keräysavuksi vain kerran vuodessa, syksyllä.

Kaikki kolme Riihimäen veteraanijärjestystä päättivät toteuttaa yhteisen kevätkeräyksen Sotiemme Veteraanien tukemiseksi. Keräys suoritettiin lipaskeräyksenä Kansallisen veteraanipäivän jälkeisenä perjantaina ja lauantaina 28.- 29.4. Riihimäen Prismassa ja Citymarketissa.

Kerääjinä toimivat yhdistysten tukijäsenet, Riihimäen Reserviläiset ja Riihimäen Lions klubien jäsenet. Reserviläiset olivat hankkineet sponsoreita, joten he päättivät vauhdittaa keräystä tarjoamalla lauantaina kenttäkeittöä hernekeittoa vapaaehtoista maksua vastaan, mikä sai hyvän vastaanoton kylmän tuulisena päivänä.

Lahjoittajilla oli juuri vietetty veteraanipäivä hyvin mielessä, joten keräys onnistui todella hyvin ja tuotoksi saimme 4 600 euroa.

Kaikenikäiset reserviläiset halusivat olla auttamassa. Kuvassa Harri Esselström ja Miikka Manninen.

Kerääjät iloitsivat erityisesti siitä, että lahjoittajien joukossa oli paljon nuoria, jotka halusivat antaa vähästäänkin. Keräystuotto käytetään riihimäkeläisten veteraanien kotona asumisen tukemiseen ja virkistystoimintaan.

Veteraanien tekemät uhraukset eivät unohdu!

Teksti ja kuva: Pirkko Merentie

Suomen Sotaveteraaniliiton myöntämä kultainen ansioristi luovutettiin Keski-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiriä 2008-2016 johtaneelle alavieskaliselle Matti Isomalle. Matti Isomaa on kutsuttu piirin kunniapuheenjohtajaksi. Luovuttamassa takana (vas.) toiminnanjohtaja Risto Pouttu, puheenjohtaja Matti Uusi-Rauva ja Ismo Talus. **Kuva: Päivi Vääräkoski**

Pohjois-Karjalan Alue toimiston päällikkö vaihtuu. Eversti Asko Valta siirtyy Porin Prikaatin apulaismomentajaksi. Uudeksi päälliköksi tulee everstiluutnantti Janne Myller. Joensuuhun hän tuli Kainuun Prikaatista. Janne Myller kävi tervehdyskäynnillä Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirissä. Kuvassa vas. everstiluutnantti Janne Myller, eversti Asko Valta, sotaveteraani Paavo Saviaro ja toiminnanjohtaja Seija Karttunen. **Kuva: Jorma Mikkonen**

Tapio Niemelle roppakaupalla pyöreitä vuosia tänä vuonna

Tapio Niemi on pitkän ja ansiokkaan elämänsä aikana palkittu useilla kunniamerkeillä, myös sotaveteraanien kultaisella ansioristillä, joka on saanut paikan arvokkaimpien kunniakirjojen rinnalla.

IS-komppanian poikien raskaana tehtävänä oli myös kantaa sankarivainajien arkut puoli kilometriä Taipalsaaren hautausmaan ruumishuoneelta kirkon vieressä olevalle sankarihautausmaalle. Arkun vasemmalta puolella edessä Tapio Niemi.

Tapio Niemellä tulee 90 vuotta täyteen 6.7. Taipalsaaren sotaveteraanit ry:n sihteerinä hän on toiminut 30 vuotta, ja eläkkeelle jäämisestäänkin on 40 vuotta.

Niemi oli jo 12-vuotiaana sotilaspoijissa. Täytettyään 17 vuotta Niemestä tuli is-sotamies. Juhannusaattona 1944 tuli käskykortti, että aamulla pitää ilmoittautua suojeluskuntatalossa Väinölässä is-komppania 319:ssä. Siellä ilmoittautui 34 poikaa, joista enää neljä on jäljellä. Tehtävänä oli vartioida, tosin Niemelle jäi hie-man epäselväksi, mitä vartioitiin. Ehkäpä puhelinkeskusta. Palveluksessa oltiin yötä päivää, niin-pä pojat majoitettiin Väinölään ja osa kahvilan yläkertaan. Muonituksen hoitivat lotat. Niemi ei muista saaneensa ampuuskoulutusta, vaikkakin aseenkäsittelyä. Ja panokset olivat kovat. - Minä kun olin pienikokoinen, niin kiväärinkin oli melkein yhtä pitkä, muistelee Niemi. Kiväärin kanssa juostiin pitkin metsiä etsimässä desantteja, joita ei kylä ainuttakaan löytynyt. Jos muuta työtä ei ollut, niin sitten oltiin heinätoissa.

- Ja se minua harmitti, kun en päässyt Viipuriin muiden poikien kanssa evakuoimaan Tienhaaran myllyä. Olihan se kaikki jännittävää nuoresta pojasta, sanoo Niemi

Sankarivainajien arkkujen kantaminen oli yksi sotilaspoikien tehtävistä. Matka oli pitkä, puoli kilometriä hautausmaan parihuoneelta kirkon viereiselle sankarihautausmaalle.

Tapio Niemi jätti armeijan sotilasmestarina ja oli toiminut monissa eri huoltotehtävissä, mutta niin vain hän jäi eläkkeelle saman rakennuksen samasta nurkkauksesta kuin mistä oli palveluksen Rakuunapataljoonassa alkanut.

Kymmenen vuotta vierähti eläkkeellä, ennen kuin Niemeä pyydettiin Taipalsaaren Sotaveteraanit ry:n sihteeriksi. Kymmenen vuoden jälkeen hän jo kyseli, joko vaihdettaisiin. Silloinen puheenjohtaja sanoi, että ei voi vaihtaa, kun siulla ei ole edes silmälasia. Kun Niemi seuraavana vuonna taas kysyi, niin vastattiin, jotta ei nyt voi vaihtaa, kun sie näät niin hyvin.

Joka vuosi Tapio Niemi kysyy, joko olisi seuraajan aika, mutta kun ajokorttinkin juuri myönnettiin viideksi vuodeksi niin taitaapa tulla 35 vuottakin täyteen. Mottona Niemellä on "kun mie saan jonkun tehtävän, niin mie olen tottunut, että se tehdään heti".

Taipalsaaren sotaveteraanien hallituksessakin Niemi on ollut yli kaksikymmentä vuotta. Pitäjällä siunaustilaisuuksissa on tapana käyttää veteraanin puheenvuoro, jonka Niemi yleensä hoitaa.

Teksti: Raili Leino

Kuva: Tapio Niemen kokoelmat

Kurikkalaiselle Yrjö Yli-Krekolalle luovutettiin Kustaankartanossa Kurikassa 5.3.2017 Sotaveteraanien kultainen ansioristi. Kuvassa tytär Pirkko Laine os. Yli-Krekola, Yrjö Yli-Krekola sekä poika Erkki Yli-Krekola. Kultaisen ansioristin luovutti Kurikan Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja Mikko S. Sääntti.

Kirkkopäivän viettoa Lapualla

Härmänmaan veteraanien kirkkopäivää vietettiin Lapuan Kristillisellä opistolla 16.5.

Mukaan oli kutsuttu myös Evijärven ja Lappajärven veteraaneja.

Päivä aloitettiin messulla, jossa saarnasi tuomiorovasti **Matti Salomäki**.

Pääjuhlan tervehdyssanat lausui ja tilaisuuden juonsi Lapuan sotainvalidiosaston sihteeri **Jukka Hietala**.

Juhlapuheen piti abiturientti **Lauri Antelo**. Lausuntaa esitti Lapuan sotainvalidiyhdistyksen puheenjohtaja **Aapo Kuoppala**. Lapuan veteraanikuoro ja ystäväkööri esiintyivät **Kari Rantakarin** johdolla. Päättösanat lausui Lapuan Sotaveteraanien yhdistyksen puheenjohtaja **Mauno Vähämäki**.

Teksti ja kuva: Mauno Vähämäki

Kirkkopäivän vieraat nauttivat ehtoollista.

TERVEYSKIRJASTO

Luotettavaa tietoa terveydestä ja sairauksista kaikille suomalaisille.

DUODECIM

www.terveyskirjasto.fi

**Pieksämäen
Seudun Talohuolto Oy**
Pieksämäki

Oy RA TOOLS Ab
Pietarsaari

Terramek Oy
Pirkkala

Oy Johnson Metall Ab
Pirkkala

Man Project Oy
Pori

detur
siellä missä aurinko paistaa!

Talvea Kanarialla:
alk. **1559 €**
Esim. 4 vkoa, 8.1.
Gran Canaria, Las Palmas,
Catalina Park DDD, ea

Turkki tutuksi:
Kappadokian
KIERTOMATKAT
Syys- ja lokakuussa,
Lähtöjä 8 kentältä
alk. **199 €**
LISÄTIETOJA JA OHJELMA
VERKKOSIVULLAMME

detur.fi
P. 09-68 99 88 77
ma-pe klo 9-20, la-su 10-16

Kirjat

Salpalinja - Itsenäisyyden monumentti

Salpalinjan perinneyhdistyksen uunituore **Salpalinja - Itsenäisyyden monumentti** -teos kertoo siitä Suomen kansan maanpuolustustahdosta ja vahvasta ehdottomasta halusta säilyttää itsenäinen Suomi.

Jos kadunkulkijalta kysytään, että mikä on ollut Suomen suurin rakennustyömaa, voisi jäädä vastaamatta, mutta jos saman kysymyksen esittää Teppo Lahtelle, vastaus löytyy kuin pyssyn suusta: Salpalinja. Lahti on nimittäin yksi kirjan te-

kijöistä ja Salpalinjan perinneyhdistyksen puheenjohtaja.

Lahti kertoo, että aloite Salpalinjan rakentamiseen tuli ylipäällikkö Gustaf Mannerheimilta, joka antoi linjalle kenraali K. L. Oeschin ehdotuksesta nimen Suomen Salpa, pääpuolustuslinja. Salpalinjaa rakennettiin vuosina 1940–41 ja 1944.

– Olemassaolollaan Salpalinja vaikutti vihollisen laskelmiin hyökkäyksen jatkamisen kannattavuudesta, ja tämä nopeutti aselevon syntymistä. Siten Salpalinja osaltaan turvasi Suomen itsenäisyyden säilymistä, Lahti toteaa.

– Salpalinja oli pois julkisuudesta aina 1980-luvulle saakka. Vasta tuolloin alettiin Salpalinjaa tuoda kansamme tietoisuuteen muun muassa Virolahdella ja Miehikkälässä. Nykyisin se on myös suosittu matkailukohde. Toissii linnoitustyömaalla, joka ulottui Suomenlahdelta Petsamoon, oli enimmillään 35 000 henkeä, Lahti kertoo.

Lottien osuus tärkeä

Kuitenkin ilman toimivaa muonitusjärjestelmää rakentaminen oli-

si voinut tyssätä. Lahti haluaakin nostaa tässä yhteydessä esiin myös lottien merkityksen Salpalinjan rakentamisessa – tämä on Lahden mukaan jäänyt hieman vähemmälle huomiolle.

Kirjassa vajetta paikkaa Hilka Suoanttilan monipuolinen artikkeli *Lotat ja Salpalinjat*. Artikkelissaan Suoanttila kertoo lottien saaneen komennuksen muonitus-tehtäviin omalta paikalliselta yhdistykseltään. Työmaille heidät ohjattiin rajatoimistosta, jonne heidän piti ilmoittautua. Muonitustehtävissä lottia oli 2000.

Suoanttila mainitsee erään Miehikkälään komennetun lotan muistelleen, että alku työmaalla oli yhtä kaaosta. Keittionä oli katos, jonka alla oli isoja valurautapatoja ja yksi Alfa Laval -keitin. Hän kauhisteli, että mihin oikein oli joutunut. Olosuhteet kuitenkin paranivat ja lottakin varmasti jo rauhoittui. Artikkelin kautta lukija pääsee sisälle niin muonituksen iloihin kuin sen vaikeuksiin.

Turvan antaja – vai harhaa

Kirja etenee järjestelmällisesti aina sen loppuun saakka. Viimeisessä artikkelissa Sampo Ahto *Linnoituslinjat turvan antajana – totta vai harhaa* pohtii muun muassa Salpalinjan merkitystä Suomelle. Hän käy läpi myös muita maailmalla rakennettuja linnakkeita ja muureja. Kerronta alkaa Kiinan muurilta, jolla koostaan huolimatta oli heikkoutensa. Nämä kohdat *tšingiskaani*laiset ja mantsurialaiset löysivät ja tunkeutuivat maahan.

Voittamattomaksi uskottu Maginot-linjakaan ei ollut käytännössä voittamaton. Linja jäi Belgian länsipuolelta avoimeksi, mistä saksalaiset pääsivät sen taakse ja lopputuloksen tiedämme: Saksa valloitti Ranskan. Sveitsiläisten vuosikymmeninen uurastus Reduit-linjansa kanssa tuotti puolestaan hedelmää.

Reduitinsa ansioista Sveitsi välttyi sodalta. Ahto pohtiikin samas-

Salpa-linjan rakentaminen sen ajan työkoneilla oli raskasta työtä.

sa yhteydessä, että ei ole tietoa siitä, olisiko Neuvostoliitto pidättäytynyt hyökkäämästä Suomeen syksyllä 1939, jos suomalaiset olisivat kullekin rauhan vuosikymmeninä linnoittaneet Karjalan kannaksen sveitsiläiseen tyyliin.

Ahto toteaa, että vaikka Salpalinjaa vastaan ei hyökätty koskaan, se ei oikeuta pitämään linjan rakentamista turhana. On nimittäin mahdollista ja jopa todennäköistä, että linjan olemassaolo vaikutti siihen, että Neuvostoliitto luopui pitkälle menneistä jatkosuunnitelmistaan ja suostui lopettamaan vihollisuudet.

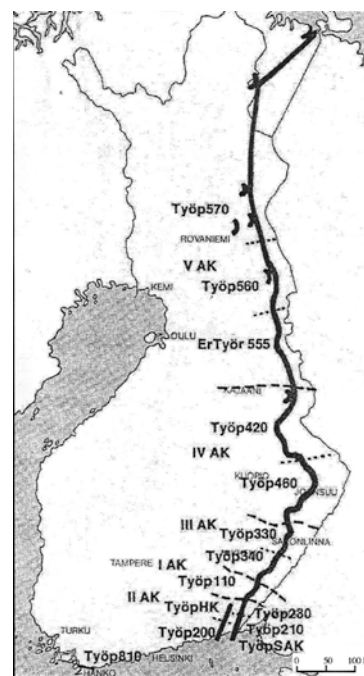
Kirja täyttää asiaa

Kirjassa käsitellään Salpalinjaa lukuisista eri näkökulmista – ja mikä parasta artikkelit täydentävät toinen toistaan. Tekstien lomassa olevien kuvien lisäksi, kirjan lopussa on vielä erillinen laaja kuvaliite. Kirjasta myös ilmenee, että ruotsalaiset ja norjalaiset olivat Salpa-talkoissa, tosin jälkimmäiset käskettiin melko pian takaisin saksalaisten miehittäessä Norjan. Ruotsalaisten apu puolestaan oli laajempaa.

On suorastaan ihme, että Suomea ei miehitetty, kun maa toisen jälkeen antautui joko Neuvostoliiton sirpin ja vasaran tai Saksan hakaristin alle. Kuten on jo ilmenyt, tässä Salpalinjalta oli oma tärkeä osuutensa.

Kirjassa on niin henkilökohtaisia muistelmia kuin asiapitoisempia tekstejä. On mahdotonta kuvailla teoksen laajaa antia näin pienessä tilassa, kun kirjoittajakin on kaksikymmentäneljä. Kirja täytyy nähdä, kokea ja lukea. Sen loppusivuilla on pieni esittely jokaisesta kirjan tekemiseen osallistuneesta.

Teppo Lahti mainitsee, että juuri ilmestynyt kirja on jo kolmas hei-

Salpa-linja ulottui Suomenlahdelta Jäämerelle.

dän julkaisunsa. Kun miettii sitä, että yhdistys on perustettu vuonna 2002, on tämäkin jo aikamoinen saavutus pieneltä vapaaehtoisvoimin toimivalta yhdistykseltä.

Tarja Lappalainen

Kirjoittaja on hämeenlinnalainen vapaa toimittaja

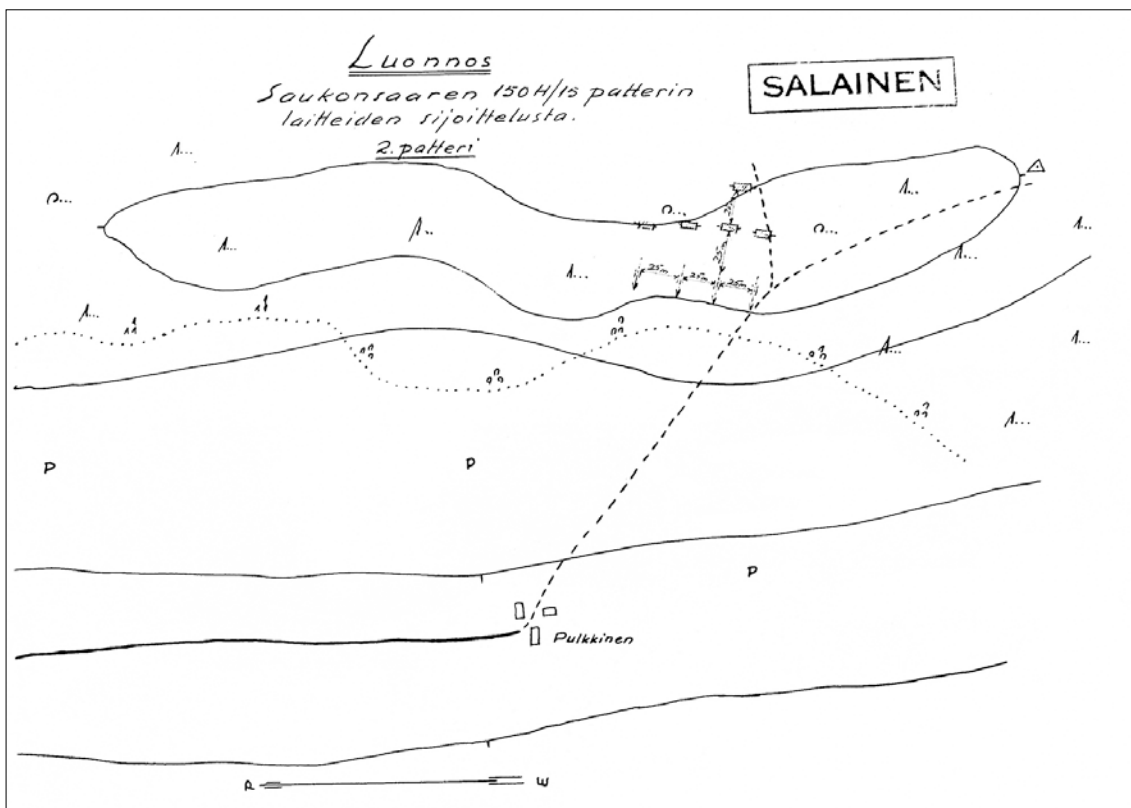
Salpalinja
Itsenäisyyden monumentti.

- Kirjan kustantaja: Salpalinjan perinneyhdistys
- Tekijät: Heikki Järvinen, Teppo Lahti, Erkki Paukkunen ja Jukka Vainio (toim.)
- Kirjassa on 224 sivua.
- Kirjaa voi tilata:
+358 40 721 7717
(30 euroa + postikulut).

Salpalinjan perinneyhdistyksen edustajat luovuttivat 2.6.2017 julkistetun Salpalinja itsenäisyyden monumentti -kirjan ensimmäisen kappaleen puolustusvoimain komentajalle kenraali Jarmo Lindbergille Pääesikunnassa järjestetyssä tilaisuudessa.

Kuvassa vas. hallituksen jäsen, kirjan toimituskunnan puheenjohtaja Heikki Järvinen, valtuuskunnan puheenjohtaja, valtiopäiväneuvos Mikko Pesälä, puolustusvoimain komentaja, kenraali Jarmo Lindberg ja yhdistyksen puheenjohtaja, eversti evp. Teppo Lahti

Erään patterin laitteiden sijoitusuunnitelma

Muistoja lottien toiminnasta

Askolan sotaveteraanien 50-vuotisjuhlissa julkaistiin näköispainos sotaveteraani **Heikki Uljaan** (14.8.1920-8.6.2012) vuonna 2003 omakustanteena julkaistusta teoksesta "Muistoja lottien työstä isänmaalle".

Heikki Uljas taltioi sodan alusta kaiken materiaalin, jonka hän katsoi säilyttämisen arvoiseksi. Materiaalin ja kirjallisuuden kerääminen jatkui sodan jälkeen ja taltioimansa materiaalin hän keräsi perinnehuoneeseen, jonka omaiset lahjoittivat Heikin kuoleman jälkeen sijoitettavaksi Askolan kirjastoon.

Vuosituhanen vaihteessa Heikki Uljas päätti koota lottia koskevista materiaaleista kirjan, jonka tehtävänä oli kertoa edes pieni osa siitä työstä, jota lotat tekivät isänmaamme hyväksi. Kirjaan on koottu matrikkelitietojen lisäksi lyhyt Askolan Lotta Svärd -yhdistyksen historiikki ja muistoja lottien toiminnasta sodan aikana. Esimerkkinä toiminnasta on askolalaisista sotilaista koottu kenttäpostiosoitelista, jonka lotat laativat varmistukseen joulun 1939 pakettien perille menon. Parasta kirjassa on runsas kuvitus.

Kirjan kirjoittaminen oli sotaveteraanin kunnianosoitus harmapukuisille sisarille. Kirjan näköispainoksen julkaiseminen on tärkeä osa askolalaisen sodan ajan sukupolven perinteen keräämistä. Kirjan 200 kappaleen näköispainoksen julkaisemisen mahdollisti Lions club Askolan tuki. Tämä "leijonien" antama tuki muistuttaa siitä, että perinnetyön on oltava kansamme yhteisenä tehtävänä.

Jouko Kaivonurmi
Uudenmaan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja

Kouvolan sotamuistomerkit kirjaksi

Toimitus ja valokuvat: Eero Mattila
Paino Bookwell oy, Porvoo
2017, 255 sivua

Kymenlaaksolla on sotainen historia. Tästä kertoo muutama vuosi sitten ilmestynyt Pentti Airion ja Sakari Viinikaisen tekemä kirja Etulinjassa itään ja länteen. Tähän sopivaksi jatkoksi ja täydennykseksi on juuri ilmestynyt Eero Mattilan toimittama kuvateos Kouvolan sotamuistomerkit.

Teos on pitkän ja vaativan työn tuloksena syntynyt arvokas inventointi Pohjois-Kymenlaakson sotilaallisista muistomerkeistä. Käsittelee nykyinen Kouvola lähes koko Pohjois-Kymenlaakson Iittiä lukuun ottamatta. Ajallisesti teokseen on otettu historiaa ja muistomerkkejä Kustaa III sodasta 1788-90 nykypäivään.

Kirjassa on esitelty 165 muistomerkkiä. Ne vaihtelevat merkityksensä ja näyttävyytensä puolesta suuresti. Näyttävimpiä ja tunnetuimpia ovat viime sotien sankarivainajille ja Karjalaan jääneille pystytetyt muistomerkit, samoin kuin vapaussodan kummankin osapuolen muistopaadet. Pienimpiä kirjan esittelemiä kohteita

ovat rakennuksiin ja luonnonkiviin kiinnitetyt muistolaatat.

Lukijalle osoitettu historiallinen katsaus esittelee Kymenlaakson maakunnan historiallisen kehityksen ja alueella käytyjä sotia. Vapaussodan taistelut kerrotaan osin sangen yksityiskohtaisesti. Veteraaniperinteeseen liittyvinä tuodaan esille pohjoiskymenlaaksolaisten miesten tärkeimmät sodan ajan joukot ja taistelupaikat.

Muistomerkkien kuvat ovat korkeatasoisia. Kuvissa näkyy muistomerkki kokonaisuutena ja tarvittaessa tekstiosuus omana kuvana.

Eero Mattila on Kymenlaakson sotaveteraanipiirin perinneyhteys henkilö. Hän on innokas sotahistorian harrastaja. Tältä pohjalta on ymmärrettävää, että teos esittelee varsinaisten sotamuistomerkkien lisäksi runsaasti myös muita sotilaallisia tai vastaavia kohteita.

Veteraaniperinteen vaalimisen Mattila mainitsee esipuheessa ja takakannen tekstissä. Sotien 1939-45 veteraanien perinteeseen liittyviä muistomerkkejä kirjassa on noin 70 laskutavasta riippuen. Se on merkittävä määrä yhden kaupungin alueella. Luvussa on mukana myös venäläisten ja saksalaisten kaatuneiden haudat.

Kaikki nämä muistomerkit, pienet ja suuret, ovat tärkeitä. Ne kertovat omalla tavallaan maamme ja kansamme historiasta. Viime soitiimme liittyvät muistomerkit ovat tärkeitä yksityiskohtia veteraanien perinnetyössä. Ne herättävät toivottavasti nuorisossa kiinnostusta maamme itsenäisyyden kannalta tärkeimpiin tapahtumiin ja veteraanien osuuteen siinä. Muistomerkkien tunteminen, niistä huolehtiminen ja niiden esiin tuominen on merkittävä osa tulevaa perinnetyötä.

Eero Mattila on tehnyt arvokkaan kulttuuriteon toimittaessaan tämän teoksen. Itsenäisen Suomen 100-vuotisjuhlavuonna se kunnioittaa itsenäisyyttämme ja veteraanijamme kauniilla tavalla.

Arto Mikkonen
Kirjoittaja on eversti
evp., Sotaveteraaniliiton
valtuuston varapuheenjohtaja
ja Kymenlaakson
Sotaveteraanipiirin
puheenjohtaja

Sotaveteraanipiirien myyntituotteet

Iisakki-puukko
hinta 60 euroa
Syntymäpäiväkynttilä
hinta 15 euroa

Tilaukset:
Puh. 050 517 6396,
ep.sotaveteraanipiiri@netikka.fi

**Liiton tunnuksella
varustettu solmio,**
hinta 15 euroa.

**Kylpypyyhkeet
(Finlayson)**

Pyyhkeen koko 70x150,
neljä väri vaihtoehtoa,
hinta 22 euroa/kpl.

Kävelykeppi

Jääpiikillä ja rannelenkillä
varustettu kävelykeppi. Sotaveteraanien perinneyhdistyksen
jäsenten käsityönä valmistama.
Tilattessasi ilmoita pituutesi.

Hinta 60 euroa

Tilaukset:

Loimaan Seudun Sotaveteraanien
Perinneyhdistys r.y., Risto Jaakkola,
Loimaankatu 8 C 5, 32200 Loimaa,
puh. 050 566 0456,
risto.jaakkola@saunalahti.fi
Toimitus postiennakolla.

T-paita tunnuksella
tummansininen,
koot L, XL ja XXL
Hinta 15 euroa

Veteraanivyö

Laadukas kotimainen kääntövyö, nahkaa väri musta/viininpunainen. Soljessa liiton tunnus, solkea saatavana myös hopeanvärisenä.

Hinta 25 euroa

Henkselit

Kotimaiset, veteraanitunnuksella. Saatavana on viininpunaista, tummansinistä ja mustaa.

Hinta 23 euroa

Tilaukset: Solveig Hyöty, 09 612 7003,
sodrafinlands.kvd@sotaveteraaniliitto.fi
Toimisto on avoinna klo 10.00-14.00.

Kynttilänjalka

Kultakeskuksen perinteinen malli
vuodelta 1918. Korkeus 77 mm.
Varustettu liiton tunnuksella. Hopeaa.
Hinta 150 euroa

Tilaukset:

Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri ry, Suomenkasarmi rak. 2 A 105,
13130 Hämeenlinna tai puh. 03 675 6839 (ma-to klo 9.00-12.00),
kanta-hameen.svp@sotaveteraaniliitto.fi. Toimitus postiennakolla.

Kaikki tuotteet on varustettu Sotaveteraaniliiton logolla.

Satatekniikka Oy Pori	Pietniemi Group Oy Pori www.ewa.fi	Huoltopalvelu J. Holmberg Oy Porvoo
KJK-Plan Oy Puumala	Rakentajat Saarikko Oy Pälkäne www.rakentajatsaarikko.fi	Kuljetusliike Timo Tuominen Pälkäne
Er-Ra Metalli Oy Pöytyä www.tikkurilanromu.fi	www.isokaanta.com	Job Design Oy Raahe
Brödtorp Plantskolor Raasepori www.brodtorp.fi	Sydbevakning/Eteläkartiointi Oy Karjaa www.etelavartiointi.fi	Rauman Maanrakennus Ky
Muoviura Oy Riihimäki www.muoviura.fi	Riihimäen Kaukolämpö Oy	www.kukkolayhtiot.fi
Lapin Lattiamestarit Oy Rovaniemi	www.lehmiranta.fi www.elakeliitto.fi	Biohaketus Lehtinen Oy Perniö, Salo
Juha Punta Oy Kisko	Veikko Heinonen Oy Savonlinna	Kuljetusliike Pulkkinen Oy Savonlinna
Kaivu ja Kuljetus Terävä Oy Savonlinna www.teravaoy.fi	Insinööritoimisto Marttila Oy Savonlinna	Pohjanmaan Tutkimuskeskus Ky Seinäjoeki
Konepalvelu Lammi Ky Seinäjoeki	Ilmajoen Rakennus Ky	www.tunturiauto.fi
Saukrast Oy Soini	Suomussalmen KTK Oy	Stainless Team Finland Oy Suonenjoeki
Tainan Lähimmäispalvelu Oy Säkylä	Komerco Oy Taivalkoski	Maansiirtoliike Matti Knaapi Oy Tammela
Kiitos Sotaveteraaneille Tammisaaresta!nro:244 	Tampereen Messut Oy Tampere	AV-Palvelut Tykkimies Oy Tampere
Kalevan Isännöinti Oy Tampere	Insinööritoimisto Comatec Oy www.comatec.fi	www.aritalo.fi
France-Moteur Oy Tampere	Arnon Oy Tampere www.arnon.fi	Arkkitehtitoimisto AR-Vastamäki Oy Tampere
Ykkösvaihde T:mi Tornio	Mukana Yhteistyössä! HANKOOK ja NEXEN renkaat	Insinööritoimisto Arcus Oy Turku
Koivulan Ruosteenesto Oy Turku	Lääkäri Jyrki Sihvonen Turku	Trans Aarnio Oy Turku

Poimintoja Suomen Sotaveteraani 3/1967 -lehdestä

12.5.1967

Sotaveteraanien päivä

Ensimmäistä kertaa on viime maaliskuulla Suomen Sotaveteraaniliitto viettänyt sotaveteraanipäivänään talvisodan päättymispäivää ja siihen liittyvä viikko on tehnyt tunnetuksi pyrkimyksiämme kansalaisten keskuudessa. Suoritamme edelleen valtakunnallisena keräyksenä varainkeräystä puutteenaisten sotaveteraanien hyväksi.

Liiton 10-vuotisjuhlat

Sotaveteraaniliiton 10-vuotisjuhlaa vietetään 15.10. Tampereella. Juhlan järjestäjät toivovat, että tähän joukkojemme suurkatselmukseen lähettäisivät kaikki jäsenyhdistyksemme runsaslukuisesti osanottajia ja että yhdistykset kustantaisivat vähävaraisten veljemme matkat.

Mietintö sotaveteraanien eduista ministeriöön

Rintamasotilaiden sosiaalietukomitea on saanut huhtikuussa mietintönsä valmiiksi ja se on jätetty sosiaaliministeriölle ja saatettu julkisuuteen. Lausuntokierroksen jälkeen maan hallitus käsittelee sen ja päättää, minkälaisia esityksiä se mietinnön perusteella antaa eduskunnalle.

Liiton lipun naulaaminen

Liiton lipun juhllainen naulaaminen suoritettiin helatorstaina liittovaltuuston kokouksen yhteydessä. Oma lippu on osoituksena toimintamme vakiintumisesta ja liittomme elinvoimaisuudesta. Liitto, jonka riveihin kuuluu nyt jo yli 53 000 sotaveteraania, tarvitsee oman symbolin järjestämisensä tilaisuuksien juhlistamiseksi sekä yhteishengen ja yksimielisyyden voimistamiseksi.

Marja Riukka

Sanakilpa

Lehdessä 2.2017 kilpailusanamme oli "Voikukka". Hyväksytyjä sanoja löytyi 35 kpl, jotka ovat alla olevassa luettelossa:

Aivo, akku, aukio, aukko, auvo, avio, avokki, (7)
Kaiku, kaivo, kaivu, kaki, kakko, kakku, kavio, kikka, koivu, kokka, kokki, kuikka, kukka, kukko, kuokka, kuovi, kuva, kuvio, (18)
Oikku, (1)
Ukki, ukko, (2)
Vaikku, vakio, vako, vika, voikka, vokki, vuoka, (7)

Kaikkien vastanneiden kesken arvottiin kolme CD-levyä "Sama kaiku on askelten". Palkinnon saavat **Eeva-Liisa Kot-salo**, Pori, **Anna-Liisa Peltola**, Härmä ja **Osmo Taivalkoski**, Taivalkoski. Seuraava kilpailusanamme on "SUOPURSU". Lähettäkää vastauksenne perjantaihin 18.8. mennessä kirjeessä tai postikortilla: Sanakilpa, PL 600, 00521 HELSINKI tai sähköpostilla osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi. Vastaukseen kirjoitetaan lähettäjän nimi ja osoite, kirjekuoreen lisäksi "Sanakilpa". Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme pakkausta Suomen lippu -taittokortteja.

Kesäkuun krypto

1	2
3	4
5	6
7	8
9	10
11	12
13	14
15	16
17	18
19	20
21	22
23	24

17	6	10	2	17		14		15		6		3		1
15		2		11		11	24	4	20	16	6	2	3	8
20	6	3	8	1	6	17		15		6		15		5
4		3		8		7	15	20	4	1	8	24	15	17
5	23	4	6	20	17	4		17		2		4		14
	11		23		15		23	6	14	3	4	20	17	6
9	22	16	1	18	3	17	4		15		20		22	
	17		8		5		19	16	11	11	12	8	16	4
13	11	7	20	6	6	3	4		5		6		16	
2		6		20		15		23	8	4	17	17	4	22
9	16	6	11	15	19	19		22		3		22		4
4		16		10		4	24	11	16	16	4	20	8	20
17	2	4	13	6	17	6		14		6		22		8
	15		14		16	11	22	7	18	17	22	20		
	1	2		3	4		23		7		21			
	8		7		9	4	7	8	11	24	8	17		
6	14	6	21	4	6		6		14		14			
	6		4		3	6	20	17	4	6	12	15		

Bros Raita Ay Rusutjärvi	T:mi T.Flink Tuusula
Tuija Ukonmäki Oy LKV Isännöintipalvelut Tuusula	Viimeistelykivi Oy Tuusula www.viimeistelykivi.fi
Tamitech Automation Oy Kellokoski	TUUSULAN GOLF KLUBI
Onnentupa Oy Perhekodit Tuusula	Neteram Oy Tuusula
Mainostoimisto Teho Oy Tuusula	Kutomo-Holopainen Oy Tuusula
Laten KH-Palvelut Oy Kellokoski	Kiinteistöhuolto Tupa Oy Tuusula
Kiitos Sotaveteraaneille Tuusulasta!nro:248 	Ratsutalli Vively Tuusula www.vively.fi
Seepsula-Yhtiöt Tuusula	Dincor Oy Tuusula
Insinööritoimisto Lavaia Tuusula	Ilkka Hirvenoja Oy Tuusula
Finvacon Oy Vaasa	Oy Granlid Ab Tölby
Vampulan Tili ja Isännöinti	Oy K. Juslin Ab Vantaa
Putki-Hese Oy Vantaa	Korjaussuunnittelu T. Berg Oy Vantaa
Hakunilan Huolto Oy Vantaa	Meconet Oy Vantaa
Arokivi Oy Varkaus	JT-Export Oy Ltd Varkaus
J-PV Kuljetus Varkaus	Maansiirto J. Salminen Oy Vihti

Kokoonnutaan

Suomen ainoa kansainvälisten kävelyjärjestöjen (IML ja IVV) marssitapahtuma, Vaasan marssi tarjoaa Suomen 100-vuotisjuhlan kunniaksi **kaikille sotaveteraaneille ja lotille sekä heidän puolisoilleen** mahdollisuuden **ilmaiseen osallistumiseen** Vaasan Marssiin 11.–13.8.2017 kävelivät he sitten yhden tai useamman päivän, lyhyemmän tai pidemmän matkan.

Sotaveteraanit voivat kuitenkin saada IML- ja Vaasan Marssi -mitalit vain kävellessään kansainvälisten sopimusten vaatiman minimin, 3 päivää a'10 km.

Käveltyään 1-3 päivänä erityisen veteraanimatkan (n. 5 km) veteraanit saavat paperisen Vaasan Marssi -diplomin ja tulipunaisen ruusun. Veteraanit, jotka eivät täytä tavoitetta, saavat kuitenkin kiitosdiplomin saapumisestaan Vaasan Marssiin.

Perjantaina 11.8. klo 11 Vapauden patsaalla Vaasan torilla järjestetään erityinen veteraanien vastaanottotilaisuus.

Klo 12 alkaa kaikkien ryhmien yhteislähtö. Lähempiä tietoja www-sivuilla olevien yhteystietojen kautta: www.vaasanmarssi.fi

Sodanajan rajamiesten kokoontuminen Immolassa 18.8.2017
Kaikki sodanajan rajajoukoissa palvelleet veteraanit saattajineen toivotetaan tervetulleiksi Immolaan perjantaina 18.8.2017. Tilaisuuden järjestelyistä vastaa Raja- ja merivartiokoulu.

Ohjelma	
08.00 – 09.00	Aamupalamahdollisuus
08.30 – 09.30	Mahdollisuus tutustua Rajamuseoon
09.45 – 09.55	Järjestyminen valatilaisuuteen
10.00 – 11.00	Raja- ja merivartiokoulun Erikoisrajajääkärikomppanian valatilaisuus
11.00 – 12.30	Valalounas
12.30 – 14.00	Mahdollisuus tutustua Rajamuseoon, kahvitarjoilu Rajasotilaskodissa
14.00	Paluukuljetukset rautatieasemalle

Raja- ja merivartiokoulu järjestää kuljetukset Imatran rautatieasemalta juhlapaikalle ja takaisin. Pitkämatkalaisilla on mahdollisuus myös majoitukseen 17.-18.8. ja aamupalaan 18.8.

Raja- ja merivartiokoulu toivoo **ilmoittautumiset 24.7.-4.8.2017** välisenä aikana:

tiedotussihteeri Sari Ahvonen, puh. 029 542 9036, sari.ahvonen@raja.fi tai osoitteeseen Raja- ja merivartiokoulu, Niskapitiläntie 32 D, 55910 Imatra.

Ilmoittautumisessa pyydetään mainitsemaan: nimi, pataljoona / osasto jossa on palvelut, osallistuminen ruokailuihin (päivällinen, iltapala, aamupala, lounas), kuljetus- ja majoitustarve, saattajien nimet.

Tervetuloa!
Rajavartiolaitos

Haetaan yhteyttä

Sodassa olleita naisia haastateltaviksi

Tanja Talaskivi-Munther ja Eila Saapunki etsivät Sotaveteraani-lehden välityksellä haastateltavaksi sodassa olleita naisia, ei kuitenkaan lottatehtävissä toimineita, koska heitä on haastateltu ja kuvattu runsaasti. Toimittajat haluavat yhteydenottoja ja liikkuvat haastattelemassa ja kuvaamassa ainakin Etelä-Suomen alueella.

Yhteydenotot:

Tanja Talaskivi-Munther ja Eila Saapunki puhelin 044 053 3644

Etsin **kuvassa olevaa henkilöä**. Kyseessä on isoäitini jäämistöstä löytynyt sotilas-kuva, jonka taustaa olen yrittänyt selvittää. Koska kuvatietokannat Lapin sodan ajalta ovat erittäin rajalliset, on eteneminen asiasa hankalaa. Toivoisin, että tällä tavoin joku vielä tunnistaisi kyseisen henkilön ja saisin varmistuksen kuvan nuorukaisen henkilöllisyydestä. Kymmeniä vuosia sitten kaksi ihmistä kadotti toisensa sodan melskeen jälkimainingeissa, mutta side ei katkennut.

Hihamerkin perusteella ja saamieni tietojen valossa kyseinen nuorukainen on palvellut JR7 pioneeriosastossa, jonka mukana hän 49 ikätoverinsa (s. 1925) tavoin sai tehtäväkseen Lapin sodan lopettamisen ja tarkemmin Pudasjärven ja Ranuan pitäjien alueella olevien miinakenttien purkamisen. Rautausosaston johtajana toimi luutnantti Bertel Helenius. Kaikista vinkeistä kiitollisena, yhteydenottoja toivoen: Tiina-Karjalainen-Kihlman@terveystalo.com

Etsin **jatkosodassa kenttätukirykmentti 11:n riveissä palvelleita veteraaneja**, jotka voisivat kertoa minulle tämän joukko-osaston liikkeistä ja päivittäisestä elämästä rintamalla.

Olen lukenut ja puhtaaksikirjoittanut isoenoni Väinö Haapalan rintamalla kirjoittamat kirjeet. Hän palveli ratsurina KTR 11:sta 4. patterissa, joka osallistui muun muassa Karhumäen taisteluihin. Olisin hyvin kiitollinen, jos voisin saada kirjeiden kuvauksien lisäksi muitakin kokemuksia ajasta tässä joukko-osastossa. Olen kiinnostunut myös muista Karhumäen valtauksessa taistelleiden veteraanien tai heidän läheistensä kokemuksista.

Minuun voi ottaa yhteyttä puhelimitse 045 609 5964 tai sähköpostitse sanna.puha@gmail.com

Krypton ratkaisu

V	U	T	A	J	U	T	R	O	A	S	V
S	I	O	U	Y	Y	D	I	N	L	A	U
C	A	N	A	S	E	V	A	T	O	A	O
M	E	I	S	E	M	O	N	I	V	E	D
P	J	C	H	I	A	N	T	I	T	U	I
Y	G	Y	H	O	H	A	R	S	I	N	T
K	R	P	Ö	L	V	Ä	S	T	I	O	N
O	L	T	E	C	F	L	Y	Y	G	E	L
T	Ä	K	Y	M	N	A	A	S	I	C	A
F	N	U	A	N	O	H	E	I	T	T	I
B	Ö	P	L	A	Y	O	F	F	Ö	S	Ö
H	D	I	L	J	I	D	Y	L	L	I	N
		T	U	I	K	A	T	A	R	A	Ö
					O	R	L	Y	Ö	M	Ä
					V	U	O	S	I	H	M
					E	M	P	I	M	E	Y
					A	R	A	B	I	A	R
					A	I	S	A	N	T	I
											A
											G
											O

JJ-Konehuolto Oy

Ylistaro

E.T. Listat Oy

Ylivieska

-kuljetukset ja maanrakennustyöt-

Yhtymä-Tahlo Oy

Ylöjärvi

www.yhtymatahlo.fi

Tärpöntikkeli Oy

Ähtäri

Varis Forest Oy

Istunmäki

Rakennusurakointi

Marko Myllypakka

Äänekoski

Keski-Suomen Lukko Oy

Äänekoski

SOTAVETERAANI
KRIGSVETERANEN

Julkaisija

Suomen Sotaveteraaniliitto ry -Finlands
Krigsveteranförbund rf

Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen

Päätoimittaja Markku Seppä

Toimitus

Kellosilta 4 C
00520 Helsinki
puh. päätoimittaja 09 6126 2012
sähköposti markku.seppa@sotaveteraaniliitto.fi
tai toimitus@sotaveteraaniliitto.fi
faksi 09 6126 2020
internet www.sotaveteraanit.fi

Osoitteenmuutokset ja lehden peruutukset

Sotaveteraaniliiton jäsenet ilmoittavat osoitteenmuutoksista omaan yhdistykseensä tai liittoon Riina Lillforsille,
PL 600
00521 Helsinki
puh. 09 6126 2015
sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Lehden tilaukset ja hinnat

Sotaveteraaniliittoon kuulumattomat voivat tilata Sotaveteraani-lehden liiton toimistosta puh. 09 6126 2015 / Riina Lillfors. Lehden vuosikerran hinta on 15 euroa.
Irttonumero maksaa 4 euroa.

Toimitus ei voi vastata pyytämättä lähetetystä aineistosta.

Ilmestymisen 2017

1/17: 22. helmikuuta • 4/17: 20. syyskuuta
2/17: 26. huhtikuuta • 5/17: 1. marraskuuta
3/17: 14. kesäkuuta • 6/17: 20. joulukuuta

Ilmoitushinnat

1,60 euroa/pmm. Väri- ja määräpaikkailmoituksista sovitaan erikseen.

Lehti CD-levynä

Sotaveteraani-lehden pääsisältö on kuunneltavissa CD-levynä (ns. Daisy-äänite), jonka vuosikerran hinta on liiton jäsenille 8,50 euroa ja muille 17 euroa. Näkövammaisten Keskusliitto lainaa kuunteluun tarkoitettuja Daisy-soittimia. CD-levyjä voi tilata Sotaveteraaniliiton myyntitoimistosta: PL 600, 00521 Helsinki, puh. 09 6126 2015, sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Ilmoitusmyynti

T:mi Veli Matti Wilska
Kiipolantie 2
59100 Parikkala
Isto Valkeapää
puh. 040 735 7571

Taitto

Taittotalo PrintOne
Vehkalahdentie 12 A
00950 Helsinki
puh. 050 320 8972
sähköposti minna.komppa@printone.fi

Painopaikka

Lehtisepät Oy
ISSN 0782-8543

Paper Packaging • Consumer Board • Technical Products

Varma apaja
pakkausratkaisuja saalistaville

Lösningar uppströms ger möjligheter nedströms

Katso, kuinka katamme sinun pakkaustarpeesi:
För att se vad vi kan göra för ditt företag, besök:
www.walki.com

walki
Your Business Covered

Sotaveteraaniliiton myyntitoimisto palvelee

Toimisto avoinna ma-pe 8.30-16.00

Soita Riinalle 09 6126 2015 tai Marjalle 09 6126 2016

Sähköposti: riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi • marja.riukka@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraanit.fi

40 Sotahistoriikirja

Kirjassa on yli 20 arvostetun suomalaisen sotahistorioitsijan kirjoittamaa artikkelia.

Hinta 30 €

1 Sotaveteraanimitali

Myös kannattajajäsenille

Hinta 15 euroa

2 Jäsenmerkki

Myös kannattajajäsenille

Hinta 15 euroa

3 Sotaveteraanien ansioristin arkipukumerkki

Merkkiä voi käyttää henkilö, jolle on myönnetty Sotaveteraanien ansioristi.

Hinta 10 euroa

8 Liiton virallinen hautakivimerkki

Halkaisija 60 mm.
Myös uurnamerkkinä.

Hinta 15 euroa

9 Tammenlehvä-hautakivimerkki

Korkeus 90 mm

Hinta 20 euroa

4 Liiton standaari

Hinta 35 euroa

6 Suomen lippu

Hinta 30 euroa

5 Isännänviiri

Kotipihalle tai mökille.
Sinivalkoisen viirin pituus
neljä tai viisi metriä.

Hinnat 60 ja 70 euroa

12 juhla-DVD

Sotaveteraani- ja perinnekuorot
Helsingin Jäähallissa 14.3.2010.

Arvokas DVD
Talvisodan
muistojuhlalta.

Hinta 25 euroa

43 Sama kaiku on askelten -CD

Kymmenen sotaveteraanikuoron ja
Haminassa sotaveteraanien kon-
sertissa taltioituista äänitteistä on
koottu 38 laulua sisältävä tupla-CD.

Hinta 20 euroa

KÄYNTIOSOITE: Kelloilta 4 C, Itä-Pasila. Raitiovaunu 7 B kulkee Kellostillan pysäkillä.

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600, 00521 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

Lähiosoite:

Postinumero ja -toimipaikka:

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Täytä ja postita oheinen tilauskuponki tai tilaa puhelimitse.